

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ROLES OF SUB-DISTRICT AND VILLAGE LEADER IN PROMOTING
THE WAY OF LIFE ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF
THAMO SUB-DISTRICT, PRASAT DISTRICT, SURIN PROVINCE

พระมหาพุฒิสรรค์ ปณณาวชิโร (สมบุญ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

ROLES OF SUB-DISTRICT AND VILLAGE LEADER IN PROMOTING
THE WAY OF LIFE ON SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF
THAMO SUB-DISTRICT, PRASAT DISTRICT, SURIN PROVINCE

Phramaha putesan puññāvajiro (sombun)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of

Master of Arts

(Public Administration)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok Thailand

C.E.2013

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในตำบลทมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(พระสุธีธรรมานวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระครูปริมาณวัชร ฐ.ดร.)

(ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสด์ จิรัฏฐิติกาล)

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.)

(ผศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

ผศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาพุดิสสรค์ ปญฺญาวชิโร (สมบุญ))

ชื่อวิทยานิพนธ์ : บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย : พระมหาพุดิสสรณ์ ปณณาวชิโร (สมบุญ)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม พ.ม., พธ.บ., M.A., Ph.D.(Pol. Sc.)

: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ดร. พธ.บ.(เกียรตินิยมอันดับ ๑), ศศ.ม., รป.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์)

: ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช พธ.บ.,M.A., Ph.D.(Pol. Sc.)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนที่มีอายุไม่เกิน ๖๐ ปีขึ้นไปเป็นประชากรในการศึกษา โดยเลือกประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๓๗๗ คน จากจำนวนประชากร ๖,๕๔๕ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการใช้อนุกรมนัยกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยเพื่อบรรยายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 3.56 ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ย 3.47 ด้านการให้ความรู้ มีค่าเฉลี่ย 3.46 ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนมีค่าเฉลี่ย 3.46 และด้านเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ย 3.46)

๒) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ ถูกกำหนดจากบนลงล่างซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดงบประมาณและผู้นำไม่ค่อยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและชุมชนอื่นๆ ขาดความสามัคคีกันมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในชุมชน การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงล่าช้าไม่ต่อเนื่องการทำเกษตรพอเพียงนั้นยังไม่มากพอ

ด้านข้อเสนอแนะควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จแล้วมาให้ความรู้ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการพัฒนานตนเองและชุมชนควรส่งเสริมประชาชนอย่างต่อเนื่อง และติดตามประเมินผลงานในแต่ละโครงการ กิจกรรม

Thesis Title : Roles of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy of Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province

Researcher : Phramaha putesan puññāvajiro (sombun)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr.Surapon Suyaprom B.A., M.A., Ph.D.(Pol. Sc.)

: Phrakhrusangharakkiettisak kittipaño B.A.(1 st Class),M.A.
D.P.A. (Pub. Admi)

: Asst. Prof. Dr.Thatchanan Issaradet B.A., M.A., Ph.D.(Pol. Sc.)

Date of Graduation: 12 February 2014

Abstract

The objective of this research are : 1) to study the role of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy of Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province, 2) to compare the opinion of the people on the role of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy of Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province, classified by the personal factors and 3) to study a problems, obstacles and a suggestion about the role of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy of Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province. The study is a mixed research by means of applying qualitative. The sample consisted of the people with the age of 20 years upward. The selection of the 377 from the 6,545 people in the area of Thamo Sub-district was made by means of sampling according to the used formula sample size Taro Yamane. The equipment used in collection data or facts was composed of a set of questionnaires. The analysis of the data was done by the sociological readymade programmed for researching. The statistics used in analyzing the general data of the sample consisted of frequency and percentage. The statistics employed in analyzing the level of the opinions on the role of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life Sufficiency Economy philosophy were comprised of Frequencies, Means, and Standard Deviation. The hypothesis test was done in order to describe the data of the private or personal factors. The t-test was used for taking a test of the difference between the means of two groups. F-test was done by means of analyzing One way ANOVA in order to do the test of the difference of Means from the three group upwards. The test of the difference of the Means in each pair was done by Least Significant Difference : LSD. And qualitative studies with an in-depth interview being applied to the sample who granted data

The research results revealed that :

1) The Role of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy in Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province. Included in the average level of 3.48 when considering the high level found in every aspect. With an average of descending order is the policy projects with an average 3.56 people in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy is average. 3.47 and 3.46 with an average education support . Encourage community networks , the average is 3.46 and the prototype has an average 3.46) .

2) Compare the level of public opinion on the role of Sub-district and Village Leader in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy in Thamo Sub-district. By personal factors , including gender, age, education, occupation and income have found that people with age, education , income and occupation, has a different opinion on the village headman in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy in Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province differences statistically significant at the 0.01 level for the people who have differing opinions toward the Sub-district and Village Leader 's role in promoting the philosophy of sufficiency economy life working in parishes . the Thamo Sub-district Prasat District, Surin Province . Did not differ statistically significant at the 0.05 level .

3) Problems and suggestions about the village headman 's role in Promoting the way of life on Sufficiency Economy philosophy. The lack of public participation in the formulation of policies. Determined from top to bottom , a policy that is not consistent with the needs of people in the area. People in the area still lacks insight into life along the sufficiency economy philosophy . Lack of specialist personnel to educate people to live the philosophy of sufficiency economy. Lack of funding and leadership is not sufficient to promote learning in community and economic exchange within the community and other communities . Lack of unity among the community has to ensue . Encouraging people to live by the philosophy delay discrete agricultural self-sufficiency is not enough. The recommendation should allow the people in the area have been involved in the policies, programs , promotional activities , living the philosophy of sufficiency economy. Seeking success and knowledge should be determined in accordance with the project budget should be based activities into the sublime states and communities should promote the development and ongoing evaluation of each project activity.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาของคณะกรรมการสอบป้องกัน วิทยานิพนธ์ ประกอบด้วยพระครูปริมาณุรักษ์ รศ.ดร.,ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสต์ จิรัญฐิติกาล พร้อมด้วยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม,ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช, พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ ดร., และอาจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลและเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขด้วยดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาสม กลยาโณ ดร., และขอเจริญพรขอบคุณ อาจารย์ ดร. พิเชฐ ทังโต, ผศ.ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง,ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็นและอาจารย์ ดร.ธิดาวิทย์ หมั่นมี ที่กรุณา เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ ดำเนินการวิจัยโดยเฉพาะ ขอเจริญพรขอบคุณอาจารย์ดร.ธิดาวิทย์ หมั่นมี ที่ช่วยแนะนำเกี่ยวกับสถิติ การวิจัย ที่ผู้วิจัยมีข้อติดขัดให้กระจ่างจนสามารถทำงานบรรลุเป้าหมาย

ขอกราบขอบพระคุณพระครูอนุสรณ์ปิยธรรม ที่ได้สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจในศึกษา และให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ในครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณพระ อาจารย์ชูสิทธิ์ กิตติสาโร ที่ได้เป็นผู้นำในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับผู้นำชุมชนต่างๆในครั้ง นี้ด้วย

อนึ่ง ผู้วิจัย ขอเจริญพรขอบคุณนายทองยอด เสาะรส กำนันตำบลหมอ, นายทัศนพงศ์ ตนกलय นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหมอ, นายเชื้อ บุตรเทศ, ร.อ สลิ มานทอง, นายวีระ ง่าย จันท์, นายสมชาย ขบวนกล้า, นางกัญญา อ่อนศรี ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านที่ได้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในการวิจัยและที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการ ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ และนาย มิตร บุญทวี, นายสำราช ทองเอี่ยม ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในตำบลหมอที่ได้ให้สัมภาษณ์ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณ พระรัตนตรัย คุณพระพุทธานุภาพที่ก่อให้เกิดสติปัญญา และคุณูปการมหาศาลแก่ข้าพเจ้าคุณบิดา- มารดา ผู้มีพระคุณ และครูอุปฌาย์ อาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนในการอบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษาวิจัย ประสบความสำเร็จในการศึกษาตลอดมาจนถึงทุกวันนี้

พระมหาพุฒิสรรค์ ปญญาวิชโร

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญแผนภาพ	(๑๕)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๖)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมุติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	๗
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน	๑๔
๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓๑
๒.๔ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๖๑
๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานของตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์	๗๐
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท	๗๗
๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน	๗๙
๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๘๑
๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย	๘๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๘
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๘๘
๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๙๐

สารบัญ (ต่อ)

๓.๔	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๒
๓.๕	การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๓
บทที่ ๔	ผลการวิจัย	
๔.๑	ข้อมูลผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๙๔
๔.๒	ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๙๖
๔.๓	ผลการทดสอบสมมติฐาน	๑๐๓
๔.๔	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์	๑๓๒
๔.๕	สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์	๑๔๑
๔.๖	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๔๙
บทที่ ๕	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๕๒
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๑๕๖
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	
๕.๓.๑	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๖๓
๕.๓.๒	ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๑๖๔
๕.๓.๓	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	๑๖๔
บรรณานุกรม		๑๖๕
ภาคผนวก		
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๑๗๔
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย	๑๗๖
	ภาคผนวก ค ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๘๒

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก ข หนังสือของความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Tuy-Out)	๑๘๕
ภาคผนวก ง ผลการหาความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-coefficient)	๑๘๗
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๙๐
ภาคผนวก ฉ หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์	๑๙๒
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๐๒
ภาคผนวก ฌ แบบสัมภาษณ์	๒๑๑
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๖

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แสดงความสอดคล้องของหลักทฤษฎีที่มีกับข้อเสนอ ๔ ประการ	๖๓
๒.๒	แสดงจำนวนครัวเรือนประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม	๗๔
๒.๓	แสดงพื้นที่การปกครองและประชากร	๗๖
๓.๑	แสดงรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลสำคัญ	๘๙
๔.๑	จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๙๔
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวม	๙๗
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาทจังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๙๘
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการให้ความรู้	๙๙
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	๑๐๐
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๐๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	๑๐๒
๔.๘	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ	๑๐๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ	๑๐๕
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ	๑๐๖
๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๑๐๗
๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุด้านการให้ความรู้	๑๐๘
๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	๑๐๙
๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๑๐
๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	๑๑๑
๔.๑๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา	๑๑๓
๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๑๑๔
๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาด้านการให้ความรู้	๑๑๕
๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	๑๑๖
๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๑๗
๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษาด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๑๘
๔.๒๓ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ	๑๑๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตาม อาชีพ	๑๒๐
๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอาชีพด้านการให้ความรู้	๑๒๑
๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอาชีพด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๒๒
๔.๒๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามรายได้	๑๒๓
๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามรายได้	๑๒๔
๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๑๒๕
๔.๓๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ด้านการให้ความรู้	๑๒๖
๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	๑๒๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๓๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๒๘
๔.๓๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	๑๒๙
๔.๓๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน ต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕	๑๓๐
๔.๓๕ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๑๓๒
๔.๓๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๑๓๓
๔.๓๗ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการให้ความรู้	๑๓๔
๔.๓๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการให้ความรู้	๑๓๕
๔.๓๙ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	๑๓๖

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๔๐ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	๑๓๗
๔.๔๑ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๓๘
๔.๔๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	๑๓๘
๔.๔๓ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๓๙
๔.๔๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๔๐

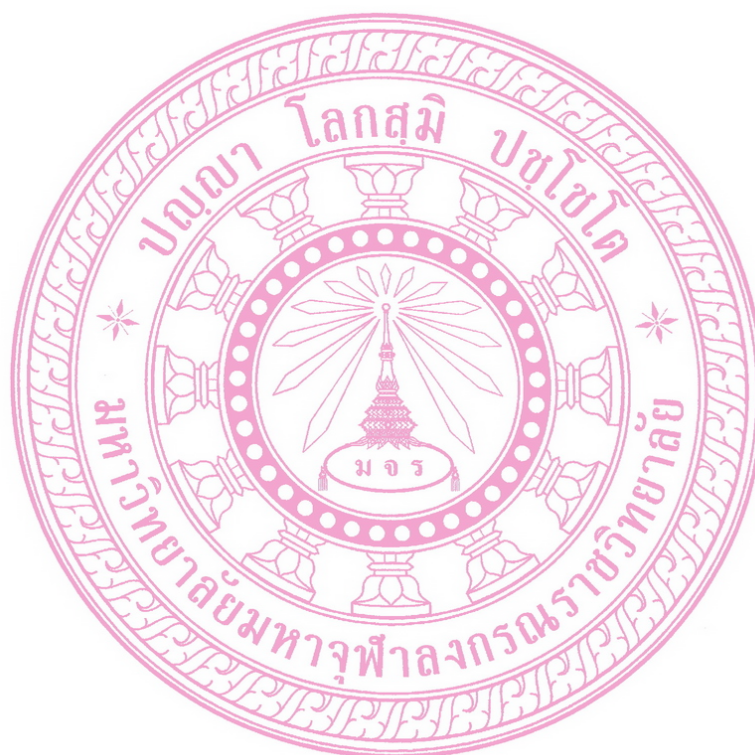
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

- ๒.๑ กรอบหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย
- ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

หน้า

- ๔๖
- ๘๗
- ๑๔๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ในฉบับนี้ผู้วิจัยได้ใช้อ้างอิงข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาเตปิฎก พ.ศ.๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบุ เล่ม/ข้อ/หน้าหลังคำชื่อย่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๑ หมายถึง ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๒๘ หน้า ๒๓๑ เป็นต้น

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.ภิกขุณี.(ไทย)	= วินัยปิฎก	ภิกขุณีวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.จุ. (ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณาสก	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุपरูปปณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวารวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทุก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.นวก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ข. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐ	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

ขุ.สุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ขุ.เถร. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.เถรี. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรีคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดก	(ภาษาไทย)
ขุ.อุ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทส	(ภาษาไทย)
ขุ.จู. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จูฬนิทเทส	(ภาษาไทย)
ขุ.ปฎิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฎิสัมภิทามรรค	(ภาษาไทย)

อภ.วิ. (ไทย)	= อภิธรรมปิฎก	พระอภิธรรมปิฎก วิภังค์	ปฎิสัมภิทามรรค	(ภาษาไทย)
--------------	---------------	---------------------------	----------------	-----------

ม.มู.อ. (ไทย)	= มัชฌิมนิกาย	อปัณณสูทนี	มูลปณณาสกัอรธกถา	(ภาษาไทย)
อง.เอกาทส. (ไทย)	= อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	อรรถกถา	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัจจุบันนั้นบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชนและเป็นตัวเชื่อมระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐในการสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐซึ่งจำเป็นต้องมีกำนันผู้ใหญ่บ้านคอยช่วยประสานงานกันซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านได้มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยมีอำนาจหน้าที่ต่างๆในการบริหารปกครองเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยในสังคมขึ้นโดยได้กำหนดอำนาจในหน้าที่และอำนาจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗

สังคมไทยในปัจจุบันนี้มีสังคมอุตสาหกรรมและสังคมเทคโนโลยีเข้ามาอย่างมากจึงทำให้สังคมเกษตรที่มีอยู่เดิมไม่ค่อยมีบทบาทให้เป็นที่ประจักษ์ขึ้นในสังคมจึงทำให้ประชาชนมองข้ามอดีตของตนเองแต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาชุมชนในด้านเกษตรกรรมต่างๆเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในประเทศขึ้นซึ่งสังคมไทยนั้นส่วนมากแล้วจะเป็นสังคมเกษตรเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะผู้ที่หาเช้ากินค่ำนั้นได้รับผลกระทบในสังคมอย่างมาก ซึ่งจะก่อความยากลำบากในการดำเนินชีวิตและเลี้ยงตนเองสิ่งเหล่านี้เกิดจากวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีปัญหาต่างๆมากมายเช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาทางการเมือง หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ คือ การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากมากขึ้น ขาดความมั่นคงทางอาชีพ รายได้ คุณภาพชีวิตตกต่ำ มนุษย์เราเองนั้นเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุขในสังคมไทย ทั้งในด้านกายภาพและในด้านจิตภาพของประชาชน ทั้งนี้ล้วนเป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นทั้งสิ้น เมื่อมนุษย์ได้รับการส่งเสริมพัฒนาตนเองแล้วก็ย่อมที่จะนำพาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเท่าทันกับประเทศอื่นได้และให้เกิดคุณค่าหรือประโยชน์ในสังคมขึ้นและปัญหาต่างๆก็จะลดน้อยลง^๑

ในการศึกษางานวิจัยเล่มนี้ผู้ศึกษาวิจัยเฉพาะบทบาทผู้นำที่เป็นทางการนั้นเพราะในด้านการกำกับการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมในระบบราชการนั้นจะมีสายการบังคับบัญชาและการสั่งการที่เป็นไปตามระเบียบราชการที่ชัดเจนคือจากการปกครองส่วนกลางเช่น กระทรวง ทบวง กรม ผ่านมายังการปกครองส่วนภูมิภาคคือจังหวัดและอำเภอและผ่านมายังตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการปกครองระดับท้องที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.

^๑Harland, D.G. “Health and Welfare Indicators”, (Current’s Canadian Research Ottawa, Ontario, Department of Regional Economic Expansion, Oxford, 1992), p. 8.

๒๕๓๔ และอีกด้านหนึ่งของการเลือกศึกษากำนันผู้ใหญ่บ้านก็เพราะยังมีผู้ให้ความสนใจน้อย ดังนั้นในการปกครองระดับตำบลหมู่บ้านจึงมีกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าปกครองราษฎรในเขตตำบลและหมู่บ้านโดยตรง จึงถือได้ว่กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนหรือเป็นผู้นำของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ตลอดทั้งอีกสถานะหนึ่งก็เป็นข้าราชการตัวแทนอำนาจรัฐในระดับท้องที่คือตำบลและหมู่บ้านอีกด้วยดังนั้นในการกำกับการนโยบายไปปฏิบัติจะเห็นว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนให้ความเชื่อถือและมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของชุมชน จึงมีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่นการเจ็บป่วย การทำมาหากิน การศึกษาของบุตรหลาน ภัยอันตรายต่างๆเช่น โจรผู้ร้าย ยาเสพติดน้ำท่วม ภัยแล้ง อุทกภัย และโรคระบาด เป็นต้น นอกจากนี้แล้วบทบาทที่สำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้นำในด้านการปกครอง ซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ ในเรื่องการรับแนวนโยบายมาปฏิบัติเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่ประชาชนในท้องที่ประสบอยู่ นอกจากนั้นบทบาทผู้นำที่สำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านอีกประการหนึ่งก็คือการทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดันแนวนโยบายของรัฐบาลมาปฏิบัติระดับท้องที่ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชชนในท้องที่ ทั้งนี้ก็เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในท้องที่หรือชุมชนมีความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือนระดับชุมชนในระดับประเทศชาติ อีกทั้งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันของประชาชนในท้องที่หรือชุมชนได้ผลจริงๆ^๒

ซึ่งมีความสอดคล้องกับสาระสำคัญที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่๑๑(พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จึงมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘-๑๐ โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้หลัก “ความพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมือง เตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งนี้การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ “ความรอบรู้” ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของ

^๒สมนึก คำใจหนัก,“ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียง”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๕๒).

สังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วย “ความเพียร” จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ^๓ เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีความสำคัญเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด

ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นซึ่งมีกำนันผู้ใหญ่บ้านเข้ามามีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งชุมชนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเป็นชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเหมาะสมกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากแต่ประชาชนในชุมชนนั้นยังขาดผู้ที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนได้อยู่ดีมีสุขภายในชุมชนอีกอย่างหนึ่งนั้นผู้นำชุมชนได้มีผลักดันให้ประชาชนดำรงชีวิตแบบยั่งยืนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการกำหนดเป็นนโยบายออกมาเป็นโครงการกิจกรรมต่างๆภายในชุมชนซึ่งได้จัดทำเป็นระบบการบริหารจัดการตำบลขึ้นโดยมีโครงการกิจกรรมดังนี้ ระบบสุขภาพชุมชน ระบบกองทุนสวัสดิการ ระบบสังคมการศึกษาและวัฒนธรรม ประเพณี ระบบเศรษฐกิจชุมชนระบบเกษตรยั่งยืน ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ซึ่งได้สอดคล้องกับผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมประชาชนให้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงเพื่อให้เกิดประโยชน์ตนเองชุมชน สังคมและประเทศมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมานี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากการศึกษาได้มีความสนใจในการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อศึกษาถึงบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความคิดในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในพื้นที่อย่างไร ซึ่งเป็นความท้าทายในมุมของการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เป็นอย่างยิ่ง เหตุที่เลือกพื้นที่ในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยเห็นว่ามีสอดคล้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเลือกที่จะศึกษาในบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาโดยมีโครงการกิจกรรมภายในชุมชน

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

^๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙), (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔).

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์มีอะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ใน ๕ ด้าน คือ

๑. ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม
๒. ด้านการให้ความรู้
๓. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน
๔. ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี
๕. ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ของการปกครองกำนันผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๙๗ ในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีประชาชนทั้งสิ้นจำนวน ๖,๕๔๕ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การศึกษาวิจัยเฉพาะในตำบลหมอ อำเภอ บราสาท จังหวัดสุรินทร์

^๔ www.dopa.go.th, ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร,ระบบบริการข้อมูลประชากร, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๕๖ ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕. สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๕.๑ ประชาชน ที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็น บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชน ที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็น บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชน ที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็น บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชน ที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็น บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชน ที่มี รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็น บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง สิ่งที่อยู่ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่จะต้องรับภาระหน้าที่ในการทำงานให้สมบูรณ์ในหน้าที่ของตนและกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ได้มอบเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗ และในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

๑.ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้านร่วมกำหนดนโยบาย โครงการ และกิจกรรมต่างร่วมกับภาครัฐเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

๒.ด้านการให้ความรู้ หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓.ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้าน สนับสนุนการติดต่อกับภาครัฐและงบประมาณและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔.ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕.ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ให้มีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กำนัน หมายถึง กำนันตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นหัวหน้าในการปกครองระดับตำบลซึ่งเป็นกำนันในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัด สุรินทร์

ส่งเสริมการดำเนินชีวิต หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต การอบรมประชุมชี้แจง การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดทักษะหรือเกิดองค์ความรู้ในการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางสำหรับการนำไปใช้ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาความรู้ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งสาระสำคัญออกเป็นหมวดหมู่ตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๔ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานของตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ๒.๖.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาท
 - ๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน
 - ๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกล่าวถึงทฤษฎีบทบาท เนื่องจากทฤษฎีบทบาท เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถูกกำหนดโดยระเบียบของทางราชการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวเป็นเบื้องต้น นิยามของคำว่า บทบาท ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ความหมายของบทบาทและความสำคัญ

บทบาทนั้นนับว่าเป็นหลักสำคัญในการทำงานขององค์กรต่างๆ และสังคม รวมไปถึงประเทศชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดของหน่วยงานต่างๆ ในองค์กรซึ่งจะมีการแสดงบทบาทหน้าที่ไปแต่ละอย่างกันไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาในองค์กรนั้นได้อย่างสมบูรณ์ บทบาทนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่เห็นได้ เป็นการกระทำของบุคคล ผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันย่อมมีการแสดงบทบาทแบบเดียวกัน ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ บทบาท คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาทนั้นๆ^๑ รวมถึงการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น^๒ “บทบาทหน้าที่ตามตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งนั้น จะถูกคาดหวังจากสังคมนรอบด้าน ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และการแสดงบทบาทของบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่จะมีความถูกต้องเหมาะสมเพียงใดขึ้นกับปัจจัย ๓ ประการดังนี้”

๑.ความเข้าใจในบทบาทที่ตนเองแสดงหรือปฏิบัติ

๒.ประสบการณ์ของผู้ที่ต้องแสดงบทบาท

๓.บุคลิกภาพของผู้แสดงบทบาท^๓

ซึ่งจะทำให้บทบาทมีความเกี่ยวข้องกันอย่างชัดเจนและเพื่อให้เกิดการทำหน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้คนที่อยู่ร่วมกันสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย บุคคลจะมีสถานภาพและบทบาทหลายสถานภาพและแตกต่างกันออกไป เช่น เป็นพ่อ แม่ ครู อาจารย์ ทหาร

^๑จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์และคณะ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๗.

^๒สินธร คำเหมือน, “บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐).

^๓บุญตา ไกลเลิศ, “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐).

^๔ประกอบ มีโคตรกอง, บทบาทของพระสงฆ์เกี่ยวกับเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๑).

ตำรวจ แพทย์ นักเรียน นักศึกษา นิสิต เป็นต้น ในหน้าที่หรือสิ่งที่เราทำ ทั้งที่เป็น พระ หรือฆราวาส เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านพระพุทธศาสนา ด้านพุทธศาสตร์และสังคมเป็นอย่างดี ศึกษา พระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม การแสดงพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังของบุคคลผู้ยึดครองสถานภาพ บทบาทและสถานภาพมักเกิดขึ้นด้วยกัน สถานภาพ คือชุดของข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และหน้าที่ บทบาทจึงหมายถึงการแสดงออกรวมถึงชุดของหน้าที่และข้อบังคับ ในด้านที่แสดงออกมาทางรูปลักษณะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเป็นพลวัตไม่หยุดนิ่ง(Dynamic) ของสถานภาพแต่ละบุคคลที่ได้รับการกำหนดสถานภาพและครองสถานภาพนั้นโดยมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น ๆ เมื่อบุคคลใช้สิทธิและหน้าที่ซึ่งประกอบขึ้นเป็นสถานภาพบุคคลนั้นกำลังกระทำ บทบาท^๕

บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจนั้น^๖ และเป็นการรับภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล เช่น เป็นพ่อแม่ นอกจากจะเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตแล้ว จะต้องมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ป้องกันมิให้ลูกทำความชั่วหรือดูแลทุกข์สุขอื่นๆ ส่วนครูจะต้องมีบทบาทอื่นๆ นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ เช่น ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้า อาหาร ส่งเสริมและพัฒนา จริยธรรมของนักเรียนและดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของเด็กๆ^๗ แนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ เช่น ครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียน ตำรวจมีบทบาทหน้าที่ในการ รักษาความสงบภายในประเทศ เป็นต้น^๘

^๕ สุนธยา พลศรี, **หลักสังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๕.

^๖ พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร), ผศ.ดร., “บทบาทพุทธศาสตร์บัณฑิตสังคมพึงประสงค์”, **พุทธจักร**, ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๕๓), :๓๑.

^๗ Paul B. Horton and Chester L. Hunt, **Sociology**, (Tokyo : McGraw-Hill, Inc, 1984), p.105.

^๘ Ralph Linton, **Status and Role, Reading in Sociology**, (New York : Thomas Y.Crowell Company, 1967), p. 168.

^๙ ปราชาญา กล้าผจญ, **พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓.

^{๑๐} ยนต์ ชุ่มจิต, **ความเป็นครู**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓.

^{๑๑} สุนทร กุญชร, “บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕).

พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกหรือลงมือปฏิบัติตามคาดหวังของผู้อื่น ตามสถานภาพและตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้นๆ^{๑๒}

สรุปได้ว่า ความหมายของบทบาทนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอเพื่อให้เกิดความชัดเจนและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนที่ได้รับการแต่งตั้งมาเพื่อดูแลประชาชนเพื่อให้เกิดการอยู่ดีมีสุขในตำบลนั้น ซึ่งบทบาทนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการทำหน้าที่แต่ละอย่างต่างๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ตำรวจ นักเรียน ล้วนแล้วจะต้องมีบทบาทในการทำหน้าที่ของตนเองทั้งสิ้น

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีบทบาทนั้นได้มีนักวิชาการจำนวนมากได้ศึกษาและให้ความหมายพร้อมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้และได้นำเอาเนื้อหาที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องและสามารถที่จะเชื่อมความสัมพันธ์และสอดคล้องกันกับงานวิจัยได้ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีของนักวิชาการดังต่อไปนี้

ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) การเข้าใจทฤษฎีบทบาทจะทำให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ได้ ดังนั้นสมาชิกทุกคนในสังคมจึงควรที่จะเรียนรู้บทบาทของกันและกันว่าเมื่อไรเวลาไหนและที่ใดควรแสดงบทบาทอย่างไร จึงจะเหมาะสมอันเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย

ทฤษฎีบทบาทมีการมองใน ๒ ลักษณะคือ แนวโครงสร้างและแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม

๑. แนวโครงสร้างนิยม บทบาทถูกมองเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์โดยสังคม สังคมคาดหวังว่าบุคคลในสถานภาพควรมีบทบาทเข้าไปดำรงตำแหน่งในสถานภาพนั้นๆอย่างไร และบุคคลอื่นคาดหวังบทบาทของผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างๆตามที่คิดว่าเป็นค่านิยมบรรทัดฐานที่กำหนดให้มีพฤติกรรมนั้นๆ

๒. แนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม ให้ความสำคัญกับกระบวนการซึ่งบุคคลทำความเข้าใจว่าบุคคลอื่นให้ความหมายและคาดหวังกับตนเองอย่างไร ในการมีบทบาทในสังคม เกิดจากบุคคลมีการปฏิสังสรรค์ทางสังคมต่อกันนั่นเอง

ทฤษฎีกระจกส่องตน (The Looking - Glass self) ผู้พัฒนาทฤษฎีนี้คือ **ชาร์ลฮัลตัน คูลลี (Charles Horton Cooley)** เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกๆคูลลีโอธิบายว่าการพัฒนาตน (self) มีลำดับขั้นตอน ๓ ขั้นตอนดังนี้

- ๑ การเห็นพฤติกรรมของตนที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น (Perceive)
- ๒ วิจัยพฤติกรรมของตน (Judgments)
- ๓ ประเมินค่าพฤติกรรมของตนและผู้ที่เราพบเห็น (Evaluate)

๑ **ทฤษฎีว่าด้วยบทบาทในการทำงาน (Function role Theory)** ทฤษฎีนี้มุ่งต่อบทบาทหรือพฤติกรรมอันเป็นลักษณะของบุคคลผู้มีตำแหน่งทางสังคมภายในระบบสังคมที่มั่นคง

^{๑๒} พระมหาสุภา อุทโท, บทบาทพระสงฆ์ในทศวรรษหน้า (๒๕๔๑ - ๒๕๖๐), วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑).

๒ ทฤษฎีบทบาทที่เป็นปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (symbolic Interaction Role Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งไปที่บทบาทของผู้กระทำแต่ละคนวิวัฒนาการของบทบาทต่างๆ โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวิธีการที่ผู้กระทำทางสังคมเข้าใจโดยตีความหมายของพฤติกรรมเหล่านั้น

๓ ทฤษฎีบทบาทโครงสร้าง (Structural Role Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งต่อโครงสร้างทางสังคมหรือตำแหน่งโครงสร้างทางสังคมที่ได้แบ่งพฤติกรรมที่กำหนดไว้เป็นแบบเดียวกัน ซึ่งมุ่งต่อตำแหน่งทางสังคมอื่นๆในโครงสร้าง

๔ ทฤษฎีบทบาทขององค์กร (Organization Role Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งต่อบทบาทต่างๆที่มาด้วยกันกับตำแหน่งหน้าที่ทางสังคมที่ยึดถือเป็นอันเดียวในระบบสังคมที่วางไว้ก่อนเป็นระบบที่มุ่งงานและมีการจัดลำดับชั้นไว้เป็นอย่างดี

๕ ทฤษฎีว่าด้วยบทบาทของความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Role Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับพฤติกรรม^{๑๓}

ในทฤษฎีบทบาทนั้นได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ ดังนี้

๑. ทฤษฎีของเดโซ สวานานท์ ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

- ๑.๑ รู้สภาพของตนในสังคม
- ๑.๒ คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- ๑.๓ คำนึงถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับผู้อื่น
- ๑.๔ ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

๒. ทฤษฎีของโคเฮน ได้กล่าวสรุปทฤษฎีบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริงหมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ถูกปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้

- ๒.๑ บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- ๒.๒ ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด
- ๒.๓ บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ทฤษฎีของมิด ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

- ๓.๑ การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

^{๑๓} สมพร ฤทธาพล, “บทบาทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในตำบลเคิ่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา”, ปรินญาตศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๙).

๓.๒ พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับ การส่งเสริมฐานะของตนเอง

๓.๓ ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่างเพื่อให้ การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ

๓.๔ การประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น^{๑๔}

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีบทบาทดังกล่าวนี้ มนุษย์ต่างมีบทบาทที่แตกต่างกันไปในสังคม เช่น พ่อ แม่ ครู ตำรวจ ทหาร เป็นต้นต่างทำหน้าที่ของตนเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในหน้าที่ของตนเอง ซึ่งทุกคนต่างก็มีบทบาทหน้าที่กันทุกคนเลยทีเดียวเพราะบทบาทนั้นสร้างความรับผิดชอบของมนุษย์ให้มีความสนใจในการทำงานของตนเองเพื่อให้เกิดความตระหนักในถึงความสำคัญของตนเองที่ได้เกิดมาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าอย่างมหาศาล

๒.๑.๓ ประเภทของบทบาท

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย ซึ่งมีนักวิชาการได้จำแนกประเภทของบทบาทนั้นไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นเพื่อศึกษาได้อย่างละเอียดในเนื้อหานี้ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ไว้ดังต่อไปนี้ประเภทของบทบาทมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed Role) หรือบทบาทอุดมคติ บทบาทอุดมคติจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคม เช่น จะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อและแม่ว่าสังคมมีไว้อย่างไร เข้ามีพันธะต่อใครอย่างไร และจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่า จะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขา รวมทั้งการตีความสถานการณ์ของบุคคลเองซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับบทบาทอุดมคติ ในทำนองเดียวกัน บุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อดูด้วยนั้นก็อาจแตกต่างกันในด้านแนวความคิด ดังนั้นในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อกันนั้นไม่พึงสรุปเอาว่าบรรทัดฐานต่างๆ ของสังคมนั้นจะได้รับการยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่างๆ ไปในแนวเดียวกัน

๓. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริงๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคลปฏิบัติจริงนั้นอาจเกินเลยไปกว่าความเชื่อทางสังคม ความคาดหวังของคนอื่นหรือความเข้าใจของบุคคลเอง แต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิกภาพเฉพาะตัว และประสบการณ์ของเขาเองด้วย^{๑๕} นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทมีดังนี้ คือบทบาทเป็นรูปธรรม เห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาทมี ๓ ด้าน คือ

^{๑๔} พระมหาพนมมนคร มีราดา, “การดำรงสมณเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอสว่างวีระวัฒน์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙).

^{๑๕} จักรรัช ธีระกุล, สังคมวิทยาเบื้องต้น, (นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๒), หน้า ๔๕-๔๖.

๑. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำ แต่อาจมีใครที่หรือไม่ใครทำตามนั้นก็ได้

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

๓. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย ทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป^{๑๖}

สรุปได้ว่าประเภทของบทบาทนั้นมีหลายอย่างหลายแบบด้วยกันแล้วแต่สถานการณ์ ในบริบทนั้นกำหนดขึ้นว่าจะต้องทำอะไร รวมไปถึงการบทบาทที่ได้รับเป็นจริงในขณะนั้นว่าตนเองเป็นอะไรอยู่ นั่นเป็นการแสดงบทบาทนั้นในสังคมที่เป็นจริงนั่นเอง ซึ่งเป็นการแสดงความสามารถของตนให้เกิดขึ้นมาโดยการแสดงออกทางพฤติกรรมขึ้นมาให้สังคมได้เห็นได้รู้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตาม และเป็นที่ยอมรับในการกระทำสิ่งนั้นขึ้นมาโดยเป็นที่เข้าใจกันในสถานที่นั้น

๒.๑.๔ ลักษณะของบทบาท

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะบทบาทว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรในลักษณะต่าง ๆ กัน เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์หาความจริงของลักษณะบทบาททั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจในแต่ละเนื้อหาของแต่ละท่านที่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ไว้ด้วยกัน

นักวิชาได้กล่าวลักษณะของบทบาทไว้ ๓ ลักษณะ คือ

๑. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม เป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพหนึ่งๆ ควรกระทำแต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็ได้

๒. บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ที่คาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทัศนคติ บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๓. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกีดกันของกลุ่มต่างๆ และบทบาทที่กระทำจริงอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้^{๑๗}

๑. บทบาทที่ถูกกำหนดไว้ (Role prescriptions) คือ บทบาทที่กำหนดไว้เป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง

^{๑๖} พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล, มนุษย์กับสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๖๕-๖๖.

^{๑๗} จานง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๗-๓๘.

๒. บทบาทที่กระทำจริง (Role Descriptions) คือ บทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้นๆ

๓. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Role Expectations) คือ บทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น^{๑๘}

สรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาทนั้น เป็นการเน้นถึงจุดประสงค์ที่สำคัญในการทำหน้าที่ของตนที่ได้รับผิดชอบเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการงานนั้นๆและเป็นกรอบในการดำเนินการทำหน้าที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจและให้ความสำคัญในตำแหน่งที่ได้รับการมอบหมายมากยิ่งขึ้นร่วมไปถึงการแสดงบุคลิกภาพของตนเองในการแสดงออกมาทางพฤติกรรมให้ปรากฏชัดเจนขึ้นมา

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน

กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำในชุมชนระดับตำบลและหมู่บ้านจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้นำในการบริหารปกครองในการใช้อำนาจหรืออิทธิพลสั่งการต่างๆให้สมาชิกในสังคมผู้นำนั้นมีหลายอย่างแล้วแต่จะกำหนดขึ้นแต่ในที่นี่จะกล่าวถึงการเป็นผู้นำของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับจากเลือกจากประชาชนขึ้นมาเพื่อการบริหารปกครองและปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์มีความเชื่อถือและปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในงานนั้นได้ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ความหมายของผู้นำ

ผู้นำนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในสังคมไทยเพราะเป็นผู้ชี้ทางให้แก่ประเทศหรือองค์กรต่างๆและร่วมไปถึงสถาบันต่างในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความทันสมัยซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

ผู้นำเป็นบุคคลซึ่งใช้อิทธิพลได้มากในการควบคุม และกระทำการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ผู้ซึ่งได้รับอำนาจจากความมั่นคง สถานภาพด้านครอบครัว ชั้น วรณะ ระบบ หรือความมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ผู้นำเป็นองค์ประกอบของโครงสร้าง อำนาจของท้องถิ่น ชาติและชุมชน^{๑๙}

ผู้นำว่า เป็นผู้ซึ่งสามารถมีอิทธิพลในการจัดสรรและจัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆมากกว่าคนอื่นๆ ในชุมชนนั้น เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ปรารถนาทั้งของตนเองและของสมาชิกของชุมชน^{๒๐} อาจกล่าวได้ว่าผู้นำ คือ บุคคลที่จะมาประสานช่วยให้คนทั้งหลายรวมกัน โดยที่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมกันก็ตาม หรือทำการร่วมกันก็ตาม ให้พากันไปด้วยดี สู่จุดหมายที่ตั้งใจ โดย

^{๑๘}Berlo,Davis K , **The process of communication**, (New York : Holt Rinchart and wiston , 1966), p 153.

^{๑๙}Jack C.Plano,Milton Greenbury, Ray Olton and Robert E. Riggs, **Political Siences Dictionary**, (Minsdale,Illinois : The Pryden,press,1971), p.134.

^{๒๐}Roderick Bell, David V. Edwards and R. Harrison Wagner, **Political Power :A Leader in Theory and Research**, (New York :The Free Press ,1969), p .112.

ถูกต้องตามธรรม ผู้นำต้องนำผู้ตาม ให้ตระหนักถึงการบรรลุจุดหมายที่แท้จริง คือ เพื่อประโยชน์แก่เขา แก่ประชาชน และแก่อีกโลก^{๒๑} ให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ^{๒๒}

สรุปได้ว่า ผู้นำคือบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือองค์กรให้ทำหน้าที่ในการนำพาบัญชาการ ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา เพื่อให้กลุ่มหรือบุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผู้นำอาจจะไม่ใช่ผู้บริหาร และผู้บริหารโดยตำแหน่งอาจจะไม่ใช่ผู้นำก็ได้ และผู้นำที่ดีต้องประพฤติถูกต้องตามหลักคุณธรรม และสามารถเป็นแบบให้ผู้อื่นอยากเดินตาม ผู้นำในสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นทั้งผู้นำ ผู้ปกครองและผู้บริหาร มีชื่อเรียกและการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะงานและองค์กรที่อยู่ เช่น ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการ อธิบดี อธิการบดี คณบดี ผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้ว่าราชการ ปลัดกระทรวง ผู้จัดการ เจ้าคณะจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เป็นต้น

๒.๒.๒ คุณสมบัติของผู้นำ

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ความสามารถและลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีนักวิชาการและท่านกล่าวไว้ได้ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติที่ดีของผู้นำว่ามี ๖ ประการ ดังนี้

๑. เป็นผู้นำที่มีแรงจูงใจ หมายถึง เป็นผู้ที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะประสบความสำเร็จ มีพลังอย่างมาก และมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ
๒. มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ชอบที่จะเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม และจะเป็นผู้ที่มิอึดพิพลเหนือผู้อื่น
๓. มีความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
๔. เป็นผู้มีความมั่นใจ ซึ่งความมั่นใจจะมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจ และทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อมั่นในผู้นำ
๕. มีความสามารถในการรับรู้และมีความฉลาด
๖. ต้องเป็นผู้ที่รู้จักองค์การเป็นอย่างดี เพราะจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสม^{๒๓}

คุณสมบัติและทักษะสำหรับผู้นำที่ดีว่า ได้แก่

๑. เป็นผู้ที่มีทักษะของการใช้อิทธิพล (Influence skills) โดยสามารถใช้ความเป็นผู้นำในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเต็มใจที่จะทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

^{๒๑} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ภาวะผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๔๗), หน้า ๓-๔.

^{๒๒} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พุทธวิธีบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๒๖.

^{๒๓} Gary Dessler, Management : Principles and Practices for Tomorrow's Leaders, 3rd ed., (New Jersey : Pearson Education, Inc., 2004), pp. 256-258.

๒. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการมอบหมายงาน (Delegation skills) พร้อมทั้งสามารถทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายนั้นด้วย

๓. เป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่น (Flexibility skills) และสามารถแก้ไขปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่

๔. เป็นผู้ที่มีทักษะในการจูงใจ (Motivational skills) โดยเป็นผู้สนับสนุนและจัดสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทและอุทิศตนเองให้กับงาน^{๒๔}

คุณสมบัติของผู้นำที่จะทำให้ประสบความสำเร็จว่ามี ๔ ประการ คือ

๑. เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (Creating a Vision) มีวิสัยทัศน์ใหม่ ๆ และมีการร่วมกำหนดเป้าหมายกับผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความผูกพันกับเป้าหมายนั้น และจะพยายามดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายนั้นบรรลุผล

๒. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร (Meaning through Communication)

๓. เป็นผู้ที่มีมอบอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงาน (Empowerment) โดยให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายและนโยบาย ซึ่งเมื่อเป้าหมายนั้นบรรลุผลผู้ปฏิบัติงานก็จะเกิดความพึงพอใจ รวมทั้งผู้ช่วยให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน และช่วยเหลือเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคลด้วย

๔. เป็นผู้ที่เข้าใจตนเอง (Self-Understanding) โดยรู้จักอ่อนและจุดแข็งของตนเอง และเป็นผู้ที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับของผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น^{๒๕}

สรุปได้ว่า คุณสมบัติของผู้นำนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการเป็นผู้นำในการบริหารงานต่างๆตามองค์การเพื่อให้เกิดความยุติธรรมของพนักงานในองค์การเกิดความอบอุ่นในองค์การของพนักงานที่ทำหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเกรงใจต่อผู้บริหารในหน่วยงานนั้นๆอีกด้วยซึ่งเป็นคุณธรรมประจำตัวของผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา หรือผู้เป็นต้นในการบริหารงานที่ตนได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาเป็นผู้ำนานั้นเอง

๒.๒.๓ ประเภทของผู้นำ

มีนักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของผู้นำไว้หลายอย่างด้วยกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในแต่ละประเภทตามบริบทต่างๆว่าผู้นำในแต่ละสถานการณ์นั้นเป็นอย่างไรได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

ประเภทของผู้นำดังนี้

๑. ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย (Autocratic Leader) เป็นผู้นำประเภทเผด็จการชอบสั่งการใช้อำนาจกดขี่ ยึดถือตัวเองเป็นศูนย์กลาง ถืออำนาจเป็นใหญ่ การบังคับบัญชาเป็นแบบควบคุมเต็มที่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำเท่านั้น การบังคับบัญชาสั่งการจากข้างบนลงล่าง ขวัญในการทำงานในองค์กรต่ำ

^{๒๔} Luis R. Gomez-Mejia and David B. Balkin, **Management**, (New York : McGraw-Hill Book Company, 2002), p. 287.

^{๒๕} Don Hellriegel, John W. Slocum and Richard W. Woodman, **Organizational Behavior**, 8th ed., (Ohio : South-Western College Publishing, 1998), pp. 303-304.

๒. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire leader) เป็นผู้นำที่ไม่ยึดกฎเกณฑ์ตายตัวปรับเปลี่ยนได้ตามผู้ร่วมงานเสนอ ปล่อยผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ไปเรื่อยๆ เมื่อเกิดปัญหาปล่อยให้แก้ไขกันเอง ผู้นำประเภทนี้หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ ไม่มีเป้าหมายในการทำงานไม่มีความคิดสร้างสรรค์งานใหม่ ไม่มีการประเมินผลงาน ขวัญในการทำงานในองค์กรต่ำ

๓. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leader) เป็นผู้นำที่กระจายอำนาจ ยึดถือความคิดกลุ่มเหนือความคิดตนเอง แบ่งงานและมอบหมายงานเป็นระบบ ให้คำแนะนำในการงาน สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงาน โดยใช้กฎเกณฑ์สร้างสรรค์งาน การตัดสินใจต่างๆ เกิดจากการประชุมหารือ ขวัญกำลังใจในการทำงานในองค์กรสูง ^{๒๖}

ภาวะผู้นำโดยอาศัยความคิดรวบยอดเรื่อง ภาวะผู้นำ แรงจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์และการใช้อิทธิพล การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การควบคุมคุณภาพและสมรรถนะของเป้าหมาย โดยแบ่งประเภทผู้นำเป็น ๔ แบบ คือ

๑. ผู้นำแบบใช้อำนาจ (Explorative-Authoritative Leader) ผู้บริหารใช้อำนาจเผด็จการสูง ใ่วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาเล็กน้อย บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่าการชมเชย การติดต่อสื่อสารเป็นแบบทางเดียวจากบนลงล่าง การตัดสินใจอยู่ในระดับเบื้องบนมาก

๒. ผู้นำแบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent-Authoritative Leader) ปกครองแบบพ่อปกครองลูก ให้ความใ่วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา สูงใจโดยการให้รางวัล แต่บางครั้งขู่ลงโทษ ยอมให้การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนได้บ้าง รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาบ้าง และบางครั้งยอมให้การตัดสินใจแต่อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของผู้บังคับบัญชา

๓. ผู้นำแบบปรึกษาหารือ (Consultative-Democratic Leader) ผู้บริหารจะให้ความใ่วางใจ และการตัดสินใจแต่ไม่ทั้งหมด จะใช้ความคิดและความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ ให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจ จะลงโทษนานๆ ครั้งและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการติดต่อสื่อสารแบบ ๒ ทางจากระดับล่างขึ้นบนและจากระดับบนลงล่าง การวางนโยบายและการตัดสินใจมาจากระดับบน ขณะเดียวกันก็ยอมให้การตัดสินใจบางอย่างอยู่ในระดับล่าง ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาในทุกด้าน

๔. ผู้นำแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative-Democratic Leader) ผู้บริหารให้ความใ่วางใจ และเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่กลุ่ม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตั้งจุดประสงค์ร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบ ๒ ทาง ทั้งจากระดับบนและระดับล่าง ในระดับเดียวกันหรือในกลุ่มผู้ร่วมงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ร่วมงาน

^{๒๖}Drafke W. Michael, *Human Side of Organizations*, (New Jersey : Prentice Hall, 2008), pp. 377-382.

และพบว่าการบริหารแบบที่ ๔ จะทำให้ผู้นำประสบผลสำเร็จเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และทำให้ผลผลิตสูงขึ้นด้วย ซึ่งความสำเร็จขึ้นกับการมีส่วนร่วมมากน้อยของผู้ใต้บังคับบัญชา^{๒๗}

สรุปได้ว่าประเภทของผู้นำนั้นมีหลายอย่างแล้วแต่ตัวบุคคลนั้นเป็นอยู่ว่าเป็นอย่างไรในสังคมนั้นๆซึ่งนักวิชาการได้ให้ประเภทของผู้นำในด้านการใช้อำนาจในการปกครองบังคับบัญชาเพื่อให้ประชาชนกระทำตามที่ได้สั่งการไปส่วนผู้นำที่ใช้อำนาจของเมตตานั้นใช้หลักคุณธรรมในการบังคับบัญชาเพื่อให้ประชาชนเกิดความเป็นกันเองมีความให้อภัยต่อกัน

๒.๒.๔ ประวัติความเป็นมาของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นได้ศึกษาถึงความหมายประวัติความเป็นมาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันและอำนาจหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านกันไปดังได้แสดงให้ทราบดังต่อไปนี้

๒.๒.๔.๑ ความหมายของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

กำนัน หมายถึง เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง เป็นบุคคลที่มีลักษณะเป็นผู้นำนั้น การปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในตำบล หมู่บ้าน โดยมาจากการเลือกตั้งของประชาชน^{๒๘} กำนัน คือ เป็นผู้ปกครองตำบล ซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกหมู่บ้านในตำบลนั้น เป็นผู้เลือกตั้งจากผู้ใหญ่บ้านที่จะสมัครเป็นกำนัน^{๒๙} ทำหน้าที่ปกครองท้องที่ตำบลนั้นๆ และมีผู้ช่วยเรียกว่า สารวัตรกำนัน และมี แพทย์ประจำตำบล ทำหน้าที่สอดส่องดูแลปัญหาโรคภัย และโรคระบาดต่างๆ^{๓๐} ตำแหน่งพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตตำบล^{๓๑}

ผู้ใหญ่บ้านคือ เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของราษฎรที่มีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน จนถึงวันเลือกตั้งในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองราษฎรในเขตหมู่บ้านโดยมีที่มาจากการเลือกของราษฎรในหมู่บ้านนั้น^{๓๒}

^{๒๗} Quoted in Dessler Gary, Management : Principles and Practices For Tomorrow's Leaders, 3rd ed., (New Jersey : Peason Education, Inc., 2004), p. 302.

^{๒๘} ปานเทพ รัชมะโน, “การปฏิบัติหน้าที่ปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของผู้ใหญ่บ้านตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช”, การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ๒๕๕๔).

^{๒๙} นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, รศ. และคณะ, “บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องที่”, รายงานการศึกษาวิจัย, เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : ๒๕๕๖.

^{๓๐} <http://th.wikipedia.org>, สืบค้น วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๓๑} <http://th.w3dictionary.org>, สืบค้น วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.

^{๓๒} <http://www.rakbankerd.com/topnews>, สืบค้นวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

๑) กำนันผู้ใหญ่บ้านในอดีต

หากมองย้อนกลับไปอดีต จากการศึกษาประวัติความเป็นมา อาจกล่าวได้ว่าตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นมานานแล้ว เพียงแต่ในสมัยก่อนเจ้าพนักงานผู้ปกครองตำบล หมู่บ้านมีชื่อเรียกอย่างอื่นมากมายหลายอย่าง เช่น ในสมัยสุโขทัย เรียกนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ปกครองคนราว ร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น(กำนัน) หรือในกฎหมายเก่าสมัยกรุงศรีอยุธยาบัญญัติไว้ว่า ให้ผู้มีทุกข์ภัยจากโจรผู้ร้าย นำความร้องต่อแขวงกำนัน พันทนายบ้านเป็นต้น โดยผู้ที่จะเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านจะมาจากการแต่งตั้งของผู้ว่าราชการเมือง

ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการปรับปรุงฟื้นฟูให้เป็นระบบระเบียบแบบแผน เดียวกันทั่วประเทศ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เนื่องจากสมัยนั้นประเทศไทยกำลังเผชิญกับการคุกคามของมหาอำนาจตะวันตก ที่แผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาถึงประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ อังกฤษทางพรมแดนไทยด้านตะวันตก และด้านใต้และฝรั่งเศสทางพรมแดนไทยด้านตะวันออก ขณะที่การปกครองของไทยขณะที่การปกครองของไทยขณะนั้นยังล้าสมัยไม่มีเอกภาพในทางการปกครองอย่างแท้จริง เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงตัดสินพระทัยที่จะปฏิรูปการปกครอง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและรักษาเอกราชของชาติไว้^{๓๓}

๒) กำนันผู้ใหญ่บ้านยุคปฏิรูปการปกครอง

การปฏิรูปการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ครั้งสำคัญเกิดขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๓๕ (ร.ศ.๑๑๑)โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หลวงเทศาภิตรวิจารณ์ (เส็ง วิริยศิริ) ไปทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้นที่บ้านเกาะบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีลักษณะต่างจากเดิมหลายประการคือ ให้ราษฎรพิจารณาเลือกผู้ใหญ่บ้าน แล้วให้ผู้ใหญ่บ้านเลือกกันเองเป็นกำนันแทนการแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการเมืองดังแต่ก่อน ในการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดให้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ การป้องกันการโจรกรรมและผู้ร้าย และกำหนดให้มีผลประโยชน์ตอบแทนบ้าง เช่น สิ้นลดค่านา ภาษีไม้ไผ่ ค่าเหยียบย่ำที่นาราชฎ เป็นต้น ความมุ่งหมายก็เพื่อให้บุคคลที่ราษฎรเลือกเข้ามาได้มีหน้าที่ดูแลดำเนินงานของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเป็นหูเป็นตาให้แก่ทางราชการที่จะช่วยสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ตลอดจนช่วยเร่งรัดจัดเก็บภาษีอากร และผลประโยชน์ของแผ่นดินซึ่งสมควรได้จากราษฎรโดยธรรมนอกจากการทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่อำเภอบางปะอินแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงมอบหมายให้หลวงเทศาภิตรวิจารณ์ เดินทางไปศึกษาและดูงานแบบแผนการปกครองของประเทศพม่าและมาลายูเทียบเคียง ต่อมามีการนัดประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล

^{๓๓}ชาญ คำวรรณ ,พ.ต.อ.(พ)., “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ.๒๕๓๗”,*การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๔๖).

เพื่อทราบสภาพของท้องที่ลึกซึ้งขึ้นไปอีก ขณะเดียวกันก็ได้ดำเนินการร่างระเบียบในการจัดการปกครองตำบล หมู่บ้าน พร้อมกันด้วย

เมื่อผลปรากฏว่า การทดลองตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ผลเป็นอย่างดีและเป็นไปตามพระราชประสงค์ทุกประการแล้วในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ จึงได้ทรงจัดรูปการปกครองท้องที่อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในระบบการปกครองของประเทศ และในปีต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศและถือเป็นแม่บทของการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้านในประเทศไทยพระราชบัญญัตินี้ใช้มาได้ประมาณ ๑๗ ปี ก็ได้ทำการปรับปรุงใหม่ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระองค์ได้ทรงประกาศยกเลิกและตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ ขึ้นใช้บังคับแทน

ในระยะแรกของการฟื้นฟูได้ประสบกับปัญหาต่างๆ มากมายหลายประการไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของคุณสมบัติและความประพฤติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงระบบเทศบาลที่ไม่สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ในการบริหารการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหามากมายในการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๕๒-๒๔๕๘ กระทรวงมหาดไทย จึงได้ตระหนักถึงปัญหานี้จึงพยายามปรับปรุงคุณสมบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การให้การศึกษา ตลอดจนปรับปรุงขวัญ กำลังใจและให้รางวัลเพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่^{๓๔}

๑) กำนันผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นอีกครั้งเมื่อมีกระแสโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นในสังคมโลกกระแสการเรียกร้องให้กระจายอำนาจการปกครองเริ่มดั่งขึ้นและในที่สุดก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ การออกกฎหมายแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นรวมถึงการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลผลของกฎหมายเหล่านี้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากขึ้นและยังมีผลให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นเดียวกันแต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ก็มีได้หมายความว่าบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะลดน้อยถอยลงจากการศึกษาของกระทรวงมหาดไทย พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังมีบทบาทภารกิจอีกมากมายทั้งตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และกฎหมายอื่นๆ รวมถึงงานตามนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย ยังมีงานของภูมิภาคอีกมากที่จะต้องอาศัย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นงานด้านการปกครอง และการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวย ความยุติธรรม การป้องกัน

^{๓๔} ชาญ คำวรรณ, พ.ต.อ.(พ.), “บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๓๗”, หน้า ๙-๑๐.

ภัยฝ่ายพลเรือน การส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆของรัฐในพื้นที่ งานเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น^{๓๕}

๒.๒.๕ บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ซึ่งได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาจนเป็นปัจจุบันกำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้ดังนี้

หน้าที่และอำนาจของกำนัน^{๓๖}

มาตรา ๓๔ บรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบล คือ การที่จะว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้น ให้ประพฤติตามพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี หรือการที่จะป้องกันภัยอันตราย และ รักษาความสุขสำราญของราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือการที่จะรับกิจสุทุกข์ของราษฎรในตำบลนั้น ขึ้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการเมือง กรมการอำเภอ และจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้นก็ดี หรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนดกฎหมาย เช่นการตรวจและนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้นก็ดี การทั้งนี้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้น และ แพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเอา เป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่

มาตรา ๓๔ ทวิ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าวโดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ให้กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย

(ความในมาตรา ๓๔ ทวิ บัญญัติเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๓๕ กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องกับความอาญาดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลของตน ต้องแจ้งความต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

ข้อ ๒ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลนั้นให้ทราบ

ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรมการอำเภอ

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑.

^{๓๖} ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน, สำนักบริหารการปกครองท้องที่, พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย), หน้า ๑๔-๑๕.

ข้อ ๔ ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนัน ที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบส่งต่อกรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ ๕ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด กำนันต้องจัดการให้เป็นไป ตามหมาย

ข้อ ๖ ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ดีหรือผู้ต้องโจรกรรม จะทำกฎหมายตราสินหรือมีผู้จะขอทำชั้นสูตรบาดแผลก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรับนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้นไปยังกรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปไม่ได้ก็ให้กำนัน ชั้นสูตรให้รู้เห็น แล้วนำความไปแจ้งต่อกรมการอำเภอในขณะนั้น

มาตรา ๓๖ ถ้ากำนันรู้เห็นเหตุทุกข์ร้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ

มาตรา ๓๗ ถ้าเกิดจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยได้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่นๆ มาฆ่าสุ่มในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุอันควรว่าลูกบ้านในตำบลนั้น บางคนจะเกี่ยวข้องเป็นโจร ผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือ ติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามควรแก่การโดยเต็มกำลัง

มาตรา ๓๘ ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้มีที่พักตามควร

มาตรา ๓๙ ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทาง หรือขาดแคลนพาหนะเสบียง อาหารลงในระหว่างทาง และจะร้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตามที่จะทำได้ ถ้าหากว่าการที่จะช่วยเหลือนั้นจะต้องออกราคาจ้างเพียงใด ให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น

มาตรา ๔๐ กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น

(ความในมาตรา ๔๐ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๔๑ กำนันต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัว และทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา ๔๒ กำนันต้องทำบัญชีสิ่งของ ซึ่งต้องภาษีอากรในแขวงนั้นยื่นต่อกรมการอำเภอ และนำราษฎรไปเสียภาษีอากรตามพระราชบัญญัติภาษีอากร

มาตรา ๔๓ กำนันกระทำการตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหาหรือให้ช่วยก็ได้

มาตรา ๔๔ ในตำบลหนึ่งให้มีสารวัตรสำหรับเป็นผู้ช่วยและรับใช้สอยของกำนันสองคน ผู้ที่จะเป็นสารวัตรนี้แล้วแต่กำนันจะขอร้องให้ผู้ใดเป็น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบของผูวาระชากรเมือง ด้วยจึงเป็นได้ และกำนันมีอำนาจเปลี่ยนสารวัตรได้

๒.๒.๖ แพทย์ประจำตำบล การตั้งและหน้าที่

มาตรา ๔๕ ในตำบลหนึ่งให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านประชุมพร้อมกันเลือกผู้ที่มีความรู้ในวิชาแพทย์เป็นแพทย์ประจำตำบลคนหนึ่งสำหรับการป้องกันความไข้เจ็บของราษฎรในตำบลนั้น

มาตรา ๔๖ การแต่งตั้งแพทย์ประจำตำบลให้ข้าหลวงประจำจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคล ผู้มีสัญชาติไทยและต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในตำบลนั้น เว้นแต่ผู้ที่เป็นแพทย์ประจำตำบลที่ใกล้เคียงกัน อยู่แล้วและยอมกระทำการรวมเป็นสองตำบล ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรก็แต่งตั้งได้

(ความในมาตรา ๔๖ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๔๗ เหตุที่แพทย์ประจำตำบลจะต้องออกจากตำแหน่งนั้น เหมือนกับเหตุที่กำนัน จะต้องออกจากตำแหน่งทุกประการ

มาตรา ๔๘ แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะช่วยกำนันผู้ใหญ่บ้านคิดอ่านและจัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ดังกล่าวไว้ในมาตรา ๓๖ และ ๕๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎรในตำบลนั้น และตำบลที่ใกล้เคียง ถ้าเกิดโรคภัยร้ายแรงเช่นอหิวาตกโรคกัฏี กาฬโรคกัฏี ไข้ทรพิษกัฏี ต้องคิดป้องกันด้วยแนะนำ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรคเช่นทำความสะอาดเป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้อง เทียวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

ข้อ ๓ การป้องกันโรคภัยในตำบลนั้น เช่น ปลุกทรพิษ ป้องกันไข้ทรพิษกัฏี ที่จะมียาแก้โรค ไว้สำหรับตำบลกัฏี ดูแลอย่าให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรคกัฏี การเหล่านี้อยู่ในหน้าที่แพทย์ ประจำตำบล ๆ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นให้สำเร็จตลอดไป

ข้อ ๔ ถ้าโรคภัยร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค ไข้ทรพิษ โรคระบาดปศุสัตว์เกิดขึ้น ในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงานไปยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันที และต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าจะสงบโรค

มาตรา ๔๙ แพทย์ประจำตำบลมีสังกัดขึ้นอยู่ในแพทย์ประจำเมือง แพทย์ประจำเมืองมีหน้าที่จะต้องตรวจตราแนะนำการทำงานในหน้าที่แพทย์ประจำตำบลในเมืองนั้นทั่วไป

๒.๒.๗ การประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการตำบล กรรมการหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และวินัยของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
(ความซึ่งเป็นชื่อของตอน ๕ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๖ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

มาตรา ๕๐ เมื่อกำนันเห็นว่ามีการอันใดเนื่องในการรักษาความปกติเรียบร้อยในตำบลสมควรจะปรึกษาหารือกันในระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านทั้งปวง และแพทย์ประจำตำบล กำนันก็มีอำนาจที่จะ เรียกมาประชุมปรึกษาหารือกัน และให้เอาเสียงที่เห็นพร้อมกันโดยมากเป็นที่ชี้ขาดตกลงในการที่ ปรึกษาหารือกันนั้น

มาตรา ๕๑ ให้กำนันเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลมาประชุมเพื่อปรึกษาหารือ การที่จะรักษาหน้าที่ในตำบลให้เรียบร้อย ไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านตามครั้งคราวที่เห็นสมควร หรือเมื่อ กรรมการมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งร้อยละให้มีการประชุม แต่เมื่อรวมปีหนึ่งจะต้องมีการประชุมไม่น้อยกว่า หกครั้ง ให้กำนันเรียกประชุมคณะกรรมการตำบลไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง
(ความในมาตรา ๕๑ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๔ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖)

มาตรา ๕๒ ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้น แสดงความอาชญาตมร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือ เป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ให้กำนัน เรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริง ก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกรรมการอำเภอไป ฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา ๓๐ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๕๓ เมื่อมีผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้านอกสามะโนครวัดตำบลมาส่งกำนันตามความในมาตรา ๒๗ ข้อ ๖ ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเห็นสมควรจะขับไล่คนผู้นั้นออกไปเสีย จากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้

มาตรา ๕๔ ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งทับ กระโจม หรือเรือนโรงอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้ายหรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนันกับผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้วจะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามา อยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรรมการอำเภอด้วย

มาตรา ๕๕ ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรัง หรือปล่อยให้โสโครกโสมน อาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในที่นั้นหรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกัน หรือผู้ที่ไปมา หรือให้เกิดอัคคีภัยหรือโรคภัย ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษากัน ถ้าเห็นควรจะบังคับให้ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไขเสียให้ดี ก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับ ก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรรมการอำเภอ

มาตรา ๕๖ ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น มีเหตุ โรคภัยไข้เจ็บติดต่อเกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำ ตำบลปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยาภัยอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างใด หรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นได้ ถ้าเห็นเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียน ต่อกรรมการอำเภอ และผู้ว่าราชการเมืองขอกำลังรัฐบาลช่วย

มาตรา ๕๗ ในการที่จะสำรวจสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ ในราชการ เช่นการที่จะสำรวจสำมะโนครัวและทำบัญชีไร่นา และสิ่งของต้องพิศุภคาณีอากรในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในบัญชี ที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้

มาตรา ๕๘ ในการที่จะทำรายงานประจำหรือรายงานจรรอย่างใด ๆ ยื่นต่อกรรมการอำเภอ กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้นพร้อมกันตรวจสอบก่อน และจะให้ลงชื่อ เป็นพยานในรายงานนั้นก็ได้

มาตรา ๕๙ ในเวลาที่ผู้ว่าราชการเมือง หรือกรรมการอำเภอมิหมายให้ประกาศข้อราชการ อันใดแก่ราษฎร กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกันชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้น แล้วให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้

มาตรา ๖๐ ในเวลาใดมีการนัดขัดฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้น กำนันจะ เรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลพร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่นั้น ถ้าแลเห็น เป็นการจำเป็นแล้ว จะขอแรงงานราษฎรมาช่วยด้วยก็ได้

มาตรา ๖๑ เวลาข้าราชการผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชาโดยตรงมาตรวจราชการในท้องที่ กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลประชุมพร้อมกันเพื่อแจ้งข้อราชการ หรือฟังราชการก็ได้

มาตรา ๖๑ ทวิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัด อยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดต้องได้รับโทษ วินัยและโทษผิดวินัยให้ใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนโดยอนุโลม

๒.๒.๘ อำนาจการลงโทษ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลให้เป็นไปดังนี้

- (๑) กำนันมีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ใหญ่บ้าน
- (๒) นายอำเภอมีอำนาจลงโทษกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลดังนี้
- (ก) ลดอันดับเงินเดือนไม่เกินหนึ่งอันดับ
- (ข) ตัดเงินเดือน โดยเทียบในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นหัวหน้าแผนกกับผู้กระทำความผิดชั้นเสมียนพนักงาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน
- (ค) ลงโทษภาคทัณฑ์

เมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านคนใดถูกฟ้องในคดีอาญา เว้นแต่คดีความผิดในลักษณะฐานลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือมีกรณีที่ต้องหาว่าทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงถูกสอบสวนเพื่อไล่ ออกหรือปลดออก ถ้านายอำเภอเห็นว่าคงให้อยู่ในตำแหน่งจะเป็นการเสียหายแก่ราชการจะสั่งให้พัก หน้าที่ก็ได้ แล้วรายงานให้ข้าหลวงประจำจังหวัดทราบ การสั่งให้กลับเข้ารับหน้าที่ตลอดถึงการวินิจฉัยว่าจะควรจ่ายเงินเดือนระหว่างพักให้เพียงใดหรือไม่ ให้ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาสั่งอนุโลมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(๓) ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจลงโทษกำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลในทุก สถาน ในกรณีการลดอันดับและตัดเงินเดือน ให้เทียบข้าหลวงประจำจังหวัดในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาชั้น หัวหน้ากอง และกำนันผู้ใหญ่บ้านแพทย์ประจำตำบลเป็นชั้นเสมียนพนักงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่า ด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน โดยเฉพาะโทษปลด หรือไล่ออก ถ้ากำนันผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลผู้ถูกลงโทษ เห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อกระทรวงมหาดไทย การร้องทุกข์ให้ทำคำร้องลงลายมือชื่อยื่นต่อนายอำเภอภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับทราบคำสั่งการลงโทษ เพื่อนายอำเภอจักได้เสนอต่อไปยังข้าหลวงประจำ จังหวัดและกระทรวงมหาดไทยตามลำดับ ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยคำชี้แจง ถ้าจะ พึงมี ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งให้ยกคำร้องทุกข์หรือเพิกถอนคำสั่งการลงโทษหรือลดโทษ

(ความในมาตรา ๖๑ ทวิ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๑๕ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖)

มาตรา ๖๑ **ตรี** ให้นำความในมาตรา ๖๑ ทวิ เฉพาะที่เกี่ยวกับผู้ใหญ่บ้านมาใช้บังคับแก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบโดยอนุโลม (ความในมาตรา ๖๑ **ตรี** บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๑๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

๒.๒.๙ หน้าที่และอำนาจของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน^{๓๗}
(ความซึ่งเป็นชื่อของตอน ๔ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้วโดยมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๐)

มาตรา ๒๗ ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้า ราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

^{๓๗} ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน, สำนักบริหารการปกครองท้องที่, พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน, หน้า ๙-๑๒.

(๒) สร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรม และประเพณีในท้องถิ่น

(๓) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการ กับ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎร ในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

(๕) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการ ให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๖) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบ แแผน ของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

(๗) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบ แบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

(๘) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปัดป้อง ภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

(๙) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ หนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่ง เกิดขึ้น ในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

(๑๑) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทาง ราชการ หรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ มอบหมาย

(ความในมาตรา ๒๗ ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑)

มาตรา ๒๘ ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยความอาณาดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นใน หมู่บ้าน ของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ ๒ เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นใน หมู่บ้านที่ ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ ๓ เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มา โดยการกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้และ ให้นำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ ๔ เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้และให้นำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ ๕ ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้นและรับส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ ๖ เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

มาตรา ๒๘ ทวิ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติกิจการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ

(๒) เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้าน ในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

(๒) ถ้ารู้เห็นหรือทราบเหตุการณอันใดเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน

ถ้าเหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้นำความแจ้งต่อ ผู้ใหญ่บ้านในท้องถิ่นนั้นและรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของตนทราบ

(๓) ถ้ามีคนจรเข้ามาในหมู่บ้านและสงสัยว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

(๔) เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ต้องระงับเหตุ ปรามปราม ติดตามจับผู้ร้ายโดยเต็มกำลัง

(๕) เมื่อตรวจพบหรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้เป็นความผิดหรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด ให้รับนำส่งผู้ใหญ่บ้าน

(๖) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ใดได้กระทำความผิดและกำลังจะหลบหนีให้ควบคุมตัวส่ง ผู้ใหญ่บ้าน

(๗) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย

(ความในมาตรา ๒๘ ทวิ บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖ ต่อมาถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๑๑ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๐)

มาตรา ๒๘ ตี ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน ผู้นำ หรือ ผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่า สองคน แต่ไม่เกินสิบคน

คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับ กิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผน ของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอให้คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนา หมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดจะมีสิทธิเป็น กรรมการหมู่บ้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้าน วิธีการเลือกและการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของ กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการ หมู่บ้านให้เป็นไป ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจา นุเบกษา ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเป็นเงิน อุดหนุน ให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ความในมาตรา ๒๘ ตี ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครอง ท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๑))

มาตรา ๒๘ จัตวา ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย ให้ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบใช้อำวุธปืนของทางราชการได้ การเก็บรักษาและการใช้อาวุธปืนให้เป็นไปตามข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทย (ความในมาตรา ๒๘ จัตวา บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖)

๒.๒.๑๐ อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามระเบียบกฎหมายอื่น

นอกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ๒๕๕๗ แล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายอื่นได้กำหนดอำนาจไว้ให้เป็น หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านอำนาจหน้าที่เหล่านั้นได้แก่^{๓๘}

๑. ทะเบียนราษฎรตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรและระเบียบสำนักทะเบียน กลางราษฎรกรรมการปกครองผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งกรณีมีคนเกิด คนตาย คนย้ายที่อยู่

^{๓๘} ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน, สำนักบริหารการปกครองท้องที่, คู่มือปฏิบัติงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตาธิปัตย์, ๒๕๕๕), หน้า ๖๑-๗๙.

และปลูกสร้างบ้านใหม่หรือรื้อถอนเมื่อรับเรื่องจากราษฎรแล้วต้องส่งต่อปลัดอำเภอผู้เป็นนายทะเบียนตำบล ณ สำนักงานทะเบียนตำบล

๒. บัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชนโดยแจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่มีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ไปยื่นคำร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป.๑) ณ ที่ว่าการอำเภอภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ที่มีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ โดยให้ผู้ยื่นคำร้องขอทำบัตรนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ฉบับเจ้าบ้านไปด้วย

๓ ทะเบียนครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวซึ่งมีอยู่ ๗ ประเภท คือ

- ๑) ทะเบียนสมรส
- ๒) ทะเบียนหย่า
- ๓) ทะเบียนรับรองบุตร
- ๔) ทะเบียนบุตรบุญธรรม
- ๕) ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม
- ๖) ทะเบียนบันทึกฐานะการรียา
- ๗) ทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวผู้ใหญ่บ้านอาจจะต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนเหล่านี้โดยให้คำแนะนำให้ไปติดต่ออย่างอำเภอ

๔. ทะเบียนอาวุธปืนตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ การนำ มี ใช้ สิ่งหรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ผู้ใหญ่บ้าน อาจเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน ประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติและความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ไม่เป็นบุคคลต้องโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยอาวุธ ฯลฯ ในฐานะความผิดที่ได้ระบุไว้ ไม่บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่เป็นผู้ซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้ ไม่เป็นผู้ที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และเป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในท้องที่ที่ขออนุญาตไม่น้อยกว่า ๖ เดือนเป็นต้น

๕. ทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ มัสยิดอิสลาม โบสถ์คริสต์ และศาลเจ้า

๖. การรับราชการทหารการดำเนินการตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านจะต้องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชายสัญชาติไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่ ๑๘ ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่และต้องนำประกาศของนายอำเภอไปแจ้งให้ทหารกองเกินที่มีอายุเข้าปีที่ ๒๑ ในพุทธศักราชนั้นไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอตลอดทั้งนำราษฎรไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสถานที่ทางราชการกำหนดเป็นต้น

๗. การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยทำหน้าที่พนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๔๓) มีอำนาจเข้าจัดการใดๆและสั่งให้บุคคลใดเข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเพื่อจัดภัยเช่นว่านั้นไปพลางก่อนได้ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย การรักษาความสงบเรียบร้อย กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องร่วมกับทำอำเภอรอบรรวมกลุ่มประชาชนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จัดตั้งและฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนการ

ปฏิบัติของทางราชการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นต้น

๘. ตามประมวลกฎหมายอาญาผู้ใหญ่บ้านเมื่อทราบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันให้ทราบหรือเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งความให้ผู้ใหญ่บ้านนั้นทราบนอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายจับหมายค้น

๙. ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในเขตตำบลหรือหมู่บ้านที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ จึงเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีอำนาจ

- ๑) สืบสวนคดีอาญา ในเขตท้องที่หรือตำบลของตน
- ๒) จับกุมผู้กระทำความผิดอาญาที่เกิดขึ้นหรืออ้างหรือเชื่อว่าเกิดขึ้นภายในท้องที่ของตน
- ๓) อำนาจค้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒
- ๔) จัดการให้เป็นไปตามกฎหมายอาญาซึ่งได้มอบ หรือส่งมาให้จัดการภายในเขตอำนาจซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติร่วมกับตำรวจ

๑๐. กฎหมายที่ดินว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมประจำตำบลโดยมีอำนาจกำหนดอัตราค่าเช่าวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า

๑๑. กฎหมายว่าด้วยป่าไม้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและกระทำความผิดต่างๆตามพระราชบัญญัติป่าไม้ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

๑๒. กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติรวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติหรืองดเว้นการกระทำใดๆในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

๑๓. กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ารวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่างๆภายในเขตท้องที่รับผิดชอบของตน

๑๔. กฎหมายว่าด้วยการชลประทานราษฎรกำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานในเวลาฉุกเฉินแบ่งน้ำในเขตชลประทานราษฎรโดยแบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำการเพาะปลูก

๑๕. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารใช้น้ำและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ประสานขอโครงการการกับกลุ่มราษฎรจัดทำ

งบประมาณหรือแรงงานสมทบจัดตั้งกลุ่มใช้น้ำแรงกลุ่มใช้น้ำให้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมโครงการ

๑๖. บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. ๒๕๐๘ นายอำเภออาจพิจารณาแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานสำรวจแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.ท.บ.๕) ในเขตท้องที่นั้นๆ

๑๗. กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อในกรณีโรคติดต่ออันตรายหรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ เกิดขึ้นหรือมีเหตุอันสงสัยว่ามีโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้านให้เจ้าบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเมือง หรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลต้องแจ้งทางราชการเพื่อหาทางป้องกัน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหากพบโรคติดต่อเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อเกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบ เพื่อดำเนินป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าวลุกลามต่อไป

๑๘. ตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดฝักตบขวาถ้าฝักตบขวาเกิดขึ้นหรืออยู่ในท้องที่ใด เป็นหน้าที่ของผู้นั้นจะต้องทำลายฝักตบขวาถ้าฝักตบขวามีมากเกินไปถึงขั้นจะกำจัดได้ให้พนักงานปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) เรียกระดมราษฎรช่วยกันกำจัด

๑๙. ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประณีประนอมข้อพิพาทของ คณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ เมื่อเกิดข้อพิพาทระหว่างราษฎรในตำบล หมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ควรหาทางระงับข้อพิพาทให้ยุติลงโดยเร็ว เพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งและก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในตำบลหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทในทางอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้หรือข้อพิพาททางแพ่งทุกกรณีการระงับข้อพิพาทต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในตำบล หมู่บ้าน

สรุปได้ว่าการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบความเป็นมาและประวัติตั้งแต่ต้นว่ามีความเป็นมาที่เราได้ศึกษาได้นั้นเป็นอย่างไรร่าง และมีบทบาทอำนาจหน้าที่ต่างๆทั้งในกฎหมายและนอกกฎหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ทราบถึงหน้าที่ของตนที่ได้รับการแต่งตั้งมาแล้วว่ามีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้เป็นที่เคารพแก่ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาต่อไปจึงต้องมีกฎเกณฑ์และรูปแบบโครงสร้างในการทำหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งไป

๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทบทวนเอกสารในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นชี้ให้เห็นของหลักการพึ่งพาตนเองให้อยู่รอดในสังคมได้อย่างพอเพียงโดยไม่มีความเดือดร้อนขึ้นซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ด้วยกันดังต่อไปนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการ

วางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๓๙}

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ มีพระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๗ เน้นการพัฒนาประเทศที่ต้องสร้างพื้นฐานความพอมิ พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยเน้นความหมายของการพอมิพอกิน ซึ่งปรากฏอีกครั้งในพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพุธที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ฯ พระราชวังดุสิต อันถือเป็นจุดเริ่มต้นของข้อเสนอ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่ชัดเจนในเวลาต่อมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสพระราชดำรัสที่พระองค์ ทรงพระราชทานอย่างชัดเจนเรื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อวันศุกร์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ฯ พระราชวังดุสิต ซึ่งอธิบายว่า “พอเพียง” คือ ๑) พอประมาณ ๒) อดออม ๓) ไม่โลภมาก และ ๔) ไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่นซึ่งถือได้ ว่าเป็นข้อเสนอในการดำเนินการทางเศรษฐกิจตามแนวทางของพุทธธรรมอย่างแท้จริง โดยที่พระองค์ได้ ทดลองปฏิบัติตามแนวคิดดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม มาก่อนหน้าที่จะมีพระราชดำรัสในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ แล้วภายหลังจากที่พระราชดำรัส มิได้ ได้รับการสนองตอบจากรัฐบาลในยุคนั้นเท่าที่ควร พระองค์ได้ ทรงศึกษาค้นคว้าหารูปธรรมของรูปแบบที่ปฏิบัติได้จริง รูปแบบหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ การเกษตรทฤษฎีใหม่ และได้ นำเสนอรูปแบบดังกล่าวต่อพสกนิกรของพระองค์ เป็นครั้งแรก เมื่อวันอาทิตย์ ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ฯ พระราชวังดุสิต หลังจากนั้นได้ รับสั่ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกันนี้ ต่อเนื่องติดต่อกันทุกจนล่าสุดเมื่อ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ก็ยังทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้เรื่องดังกล่าว อันเป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ ที่จะให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศตามพุทธธรรม^{๔๐}

พระราชดำรัสที่ตรัสถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่พระองค์ทรงพระราชทานเป็นครั้งแรกแก่นิสิตจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัย มีข้อความสำคัญว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมิพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้ วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้ พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้ แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์ กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่ สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความ

^{๓๙} กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, *เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๙.

^{๔๐} อภิชาติ พันธ์เสน, “พุทธเศรษฐศาสตร์” ในการสัมมนาทางวิชาการโครงการปราชญ์ เพื่อแผ่นดิน ครั้งที่ ๒ เรื่องฐานปัญญาไทยในโลกสากล, จัดโดยราชบัณฑิตยสถาน กระทรวงศึกษาธิการและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากร, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๖.

ยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุดดังเห็นได้ ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้”^{๔๑} ที่ถือได้ว่าเป็นแนวคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้คือเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายอย่างเดียวกัน หรือเหมือนกันกับเศรษฐกิจสมดุลเศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม เศรษฐกิจพื้นฐาน และเศรษฐกิจชุมชน โดยในส่วนของเศรษฐกิจพื้นฐานนั้น หมายถึง เศรษฐกิจที่คำนึงถึงการทะนุบำรุงพื้นฐานของตัวให้เข้มแข็งทั้งทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมก็คือเศรษฐกิจชุมชน เพราะฉะนั้นเศรษฐกิจพื้นฐานกับเศรษฐกิจชุมชนคืออย่างเดียวกัน หัวใจของเศรษฐกิจพื้นฐานหรือเศรษฐกิจชุมชนอยู่ที่การรวมตัวของชาวบ้านในการทำอาชีพต่างๆ เช่น เกษตรกรรม การแปรรูปอาหารงานหัตถกรรม ธุรกิจชุมชน ศูนย์การแพทย์แผนไทย กองทุนชุมชนเพื่อการเพิ่มทุนทุกๆ ทางพร้อมกันคือ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสิ่งแวดล้อม ทุนทางเศรษฐกิจ^{๔๒}

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของ ประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๔๓}

สรุปได้ว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในประเทศไทยที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและด้านเกษตรกรรมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมเพื่อให้เกิดการพอเพียงในสิ่งที่ตนมีอยู่นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเลยทีเดียวและสามารถที่จะเอาประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับชั้นของสังคมและยังตระหนักถึงคุณค่าของประเทศไทยที่ได้อยู่ได้อาศัยในการเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในประเทศไทยชาติต่อไป

๒.๓.๑ ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

^{๔๑} พระบรมราโชวาท ๑๖๘ องค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จัดพิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : ดานสุทธาการพิมพ์ , ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๔๒} ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ปาฐกถาป่วย อังภากรณ์ ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๑), หน้า ๔๓.

^{๔๓} คณะกรรมการการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่าง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาธาธิกรณดินแดน กรมการปกครอง, ๒๕๔๙), หน้า ๓ .

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นได้มีนักวิชาการเป็นจำนวนมากได้ศึกษาและให้ความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวนี้ และได้นำเสนอหาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสามารถเชื่อมโยงกับงานวิจัยได้ ซึ่งประกอบด้วยความหมายของนักวิชาการดังต่อไปนี้

คำจำกัดความของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การดำเนินชีวิต การมีเศรษฐกิจพอมีพอกิน สามารถเลี้ยงดูชุมชนตนเองโดย ให้ความเหมาะสม เพียงพอกับความต้องการของตนเอง ได้^{๔๔} เศรษฐกิจพอเพียง อาจมองได้เป็น ๒ ด้าน คือ มองอย่างวัตถุนิยม

๑. มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มีปัจจัยสี่เพียงพอ ที่เราพูดว่า พอสมควรกับอัตราภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ

๒. ส่วนความหมายด้านจิตวิสัย หรือด้านจิตใจภายใน คือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิต”

ถ้าสรุปอย่างสั้นที่สุด คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ การมีชีวิตอยู่อย่างพอดีนั่นเอง เมื่อพอดีแล้วต่อไปจะขยายให้มากยิ่งขึ้นอีกก็ได้ ขอเพียงแต่ต้องหามาได้โดยถูกต้องชอบธรรมเป็นลำดับ “ศึกษา ระบบเศรษฐกิจของชุมชนไทยในอดีต ว่าเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงชีพ ผลผลิตพืชผล พืชพันธุ์ไว้เพื่อกิน เพื่อใช้เอง ไม่มีระบบการพึ่งพิงสังคมภายนอก มีความผูกพันกันสูง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความพอเพียงในตนเอง นับถือระบบเครือญาติเป็นสำคัญและไม่มีการแบ่งชนชั้นกัน เป็นต้น”^{๔๕}

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคในการผลิตสินค้า และบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยต่างๆ ที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตราภาพ และที่สำคัญคือ ไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่มีพันธนาการอยู่กับสิ่งใด โดยสรุปคือหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง คือการวางรากฐานอันมั่นคงและยั่งยืนของชีวิต^{๔๖}

กล่าวสรุปถึงความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่าหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)เปรียบเสมือนเครื่องยนต์ที่สามารถขับเคลื่อนไปได้และสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ความพอประมาณ (Moderation)หมายถึง ความสามารถในการควบคุมความรู้สึกนึกคิดความปรารถนาและพฤติกรรมตลอดจนการประพฤติปฏิบัติอยู่ในขอบเขตอันมีเหตุผล โดยมี

^{๔๔} กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง : แนวคิดและยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง ,๒๕๔๑), หน้า ๔.

^{๔๕} กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย, หน้า ๒๑.

^{๔๖} ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

^{๔๗} สุเมธ ตันติเวชกุล, ใต้เบื้องพระยุคลบาท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

ลักษณะที่เป็นนามธรรมอยู่มากและสามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ตามแต่กรณี ซึ่งความประมาณ อาจหมายถึงระดับปานกลาง

๒. ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง เป็นหลักการที่มีความคิดลึกซึ้งซึ่งเป็น ความมีเหตุผลที่ยึดคน ชุมชนและประเทศชาติเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาปัจจัยรอบ ด้านตัวอย่างเช่น เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความอิสระเสรี การพึ่งพาตนเองได้ ฯลฯ

๓. การมีภูมิคุ้มกัน (Immunity) หมายถึง การมีสภาพที่พร้อมต่อการถูกกระทบจากสิ่ง ไรต่าง ๆ กล่าวคือ “การมีภูมิคุ้มกัน” เป็นศัพท์ทางการแพทย์ที่ถูกนำมาอธิบายถึงสภาพร่างกายที่ สามารถต้านทานเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกายโดยมีการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อที่จะลดหรือควบคุมความเสี่ยง (Risk) ต่อปัจจัยที่เข้ามากระทบไม่ให้ก่อปัญหาหรืออุปสรรคจนต้องเกิดความสูญเสียตามมา ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันจึงเป็นกระบวนการป้องกันตนเองเพื่อควบคุมความเสี่ยงด้วยวิธีการต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับปัจจัยความเสี่ยงนั้น^{๔๘} เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่า ไม่เกี่ยวข้องกับใครไม่ค้าขาย ไม่ ผลิต ไม่ส่งออก ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาคแต่หมายถึงการที่มนุษย์เรามีความพอเพียงในอย่างน้อย ๗ ประการด้วยกัน ได้แก่ ๑) พอเพียงสำหรับทุกคน ๒) จิตใจพอเพียง ๓) สิ่งแวดล้อมพอเพียง ๔) ชุมชน เข้มแข็งพอเพียง ๕) ปัญญาพอเพียง ๖) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง ๗) มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ুবวาบ เตี้ยจนเตี้ยรววย ซึ่งเมื่อทุกอย่างเกิดความพอเพียงก็จะเกิดความสมดุล คือ ความเป็น ปกติและยั่งยืน ซึ่งอาจจะเรียกในชื่ออื่นๆได้ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล หรือ เศรษฐกิจ บูรณาการเป็นต้น^{๔๙}

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงสำหรับทุกคน มีธรรมชาติพอเพียง มีความรัก พอเพียง มีปัญญาพอเพียง เกิดความสมดุล เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจสมดุลหรือ เศรษฐกิจพื้นฐานไม่มองเรื่องเศรษฐกิจแบบแยกส่วนแต่เป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนความเข้มแข็งของชุมชน เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นบูรณาการ เศรษฐกิจ พอเพียง อันจัดเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานนั้นมีลักษณะสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑) เป็นเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวลไม่ใช่เศรษฐกิจที่สร้างความร่ำรวยให้คนส่วนน้อยแต่ ทั้งคนส่วนใหญ่ให้ยากจน ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจ นำไปสู่ปัญหาทางสังคม การเมืองและ สิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจสำหรับคนทั้งมวล เป็นการสร้างทุนทางสังคม และ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุกชนิด

๒) มีพื้นฐานอยู่ที่ความเข้มแข็งของชุมชนเพราะชุมชนเป็นพื้นฐานของสังคม

๓) ความเป็นบูรณาการ คือไม่ใช่เป็นเรื่องเศรษฐกิจโดดๆ แต่เชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม พร้อมกันไป

^{๔๘} จรัญ จันทลักษณ์, **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความสุขมวลชนและการเกษตรยั่งยืน**, (กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๙), หน้า ๗.

^{๔๙} ประเวศ วะสี, **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกพื้นเศรษฐกิจสังคม**, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน , ๒๕๔๒), หน้า ๖.

๔) อยู่บนพื้นฐานความเข้มแข็งของตนเอง เช่น การเกษตร หัตถกรรมไทยอุตสาหกรรม การเกษตร สมุนไพร อาหารไทย การท่องเที่ยว ซึ่งล้วนอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยวัฒนธรรมไทย เป็นจุดแข็งของคนไทยที่คนชาติอื่นไม่มี

๕) มีการจัดการและนวัตกรรมต่างๆ เพื่อเติมความก้าวหน้าให้แก่เรื่องพื้นฐาน ทำให้มีพลวัตอย่างไม่หยุดนิ่ง^{๕๐}

จากการศึกษาทัศนคติแสดงความคิดเห็นของนักคิดไทยอื่น ๆ ได้สรุปไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงที่จริงนั้นเป็นเรื่องวัฒนธรรมเพราะหมายถึงวิถีชีวิต รวมทั้งแต่ความเชื่อ คุณค่า การประพฤติปฏิบัติร่วมกันรวมถึงเศรษฐกิจ การศึกษา สุนทรียศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี การพออยู่พอกิน การพึ่งพาตนเองตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา ซึ่งอยู่ภายใต้ร่มเงาของวัฒนธรรมการนำชื่อเศรษฐกิจมาใช้นั้นเป็นเพียงเพื่อกระตุ้นความสนใจและให้ฟังดูมีพลังมากกว่าการพูดถึงวัฒนธรรม^{๕๑}

นอกจากนี้โดยสรุปแล้วเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงความพอเพียงในอย่างน้อย ๗ ประการ คือ

- ๑) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
- ๒) จิตใจพอเพียง
- ๓) สิ่งแวดล้อมพอเพียง
- ๔) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง
- ๕) ปัญญาพอเพียง
- ๖) อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง
- ๗) มีความมั่นคงพอเพียง^{๕๒}

สำหรับแนวทางการสนับสนุนกิจกรรมเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้วยวิธีการ ๑๐ ประการ ซึ่งเรียกว่า ธรรมจักรแห่งเศรษฐกิจพอเพียง โดยการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นระบบ และมุ่งไปสู่การสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน และเศรษฐกิจชุมชนหรือเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้ คือ

๑) นโยบายและกระแสสังคม หมายถึง การผลักดันให้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายของรัฐและเป็นกระแสของสังคมที่จะต้องร่วมใจกันผลักดันโดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้วางนโยบายและพรรคการเมืองนำไปบรรจุในนโยบายของพรรค

๒) การสำรวจชุมชนและเครือข่าย หมายถึง การสำรวจศักยภาพชุมชนด้วยการเขียนผังชุมชน / เครือข่ายประชาชนเพื่อให้รู้ว่าปัจจัยไทยเรามีชุมชนใดมีประสบการณ์ความรู้ในเศรษฐกิจพื้นฐานด้านใด อยู่ที่ไหนบ้างโดยหน่วยงานที่เหมาะสมในการสร้างผังศักยภาพชุมชน โดยความร่วมมือจากหลายฝ่ายคือพัฒนากรตำบล เกษตรตำบล ครู องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันราชภัฏ เป็นต้น

^{๕๐} ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม, หน้า, ๔๔.

^{๕๑} พระธรรมปิฎก,(ป.อ.ปยุตโต) ประเวศ วะสี, ศ.นพ, เอกวิทย์ ณ ถลาง,ดร, วัฒนธรรมเสวนา ณ วัดญาณเวศกวัน, (กรุงเทพมหานคร : ภัคธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑๓.

^{๕๒} ประเวศ วะสี, เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

๓) การส่งเสริมการขยายตัวของเครือข่ายชุมชน หมายถึง การขยายองค์ความรู้จากศักยภาพชุมชนที่ปรากฏในผังศักยภาพชุมชน / เครือข่ายประชาชน โดยกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือโดยองค์กรพัฒนาเอกชน พระภิกษุ นักธุรกิจ ด้วยการชักนำให้ชุมชนอื่นเข้ามาเรียนรู้ตามผังศักยภาพชุมชนดังกล่าว

๔) การสร้างศูนย์บริการวิชาการแบบเบ็ดเสร็จ หมายถึง การพัฒนาศูนย์บริการวิชาการเบ็ดเสร็จ (One-Stop-Service) ประจำอำเภอ โดยรัฐบาลเป็นผู้นำหน่วยงานความรู้ต่างๆ มารวมไว้ที่เดียวกันเพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมชาวบ้านให้ไม่ลำบากในการหาความรู้ในการประกอบอาชีพ เช่น จะเริ่มต้นอย่างไร พันธุ์ไม้จะได้มาจากไหน จะขุดสระน้ำอย่างไร ฯลฯ

๕) การเชื่อมต่อการค้าขาย หมายถึง การเชื่อมต่อตลาดค้าขาย โดยกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดลานค้าให้เกษตรกรหรือธุรกิจชุมชน นอกจากนี้บริษัทใหญ่ๆ ควรรับผลิตผลของชุมชนไปขายในระบบตลาดทั่วไป

๖) การจัดสรรเพื่อทำงานให้สังคม หมายถึง การสนับสนุนเพื่อสังคม เช่น วิทยุชุมชน สื่อๆ ควรมีเนื้อหาหรือข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนหรือเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการสนับสนุนให้เกิดกระแสสังคมและผลักดันเรื่องดังกล่าวไปสู่นโยบายของรัฐหรือพรรคการเมือง

๗) การปรับวิธึงบประมาณ และการตั้งกองทุนเพื่อชุมชน หมายถึง การปรับวิธึงบประมาณจากเดิมที่ใช้กรมเป็นตัวตั้งมาให้เป็นพื้นที่และชุมชนเป็นตัวตั้ง ทั้งนี้นายกรัฐมนตรีสามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ควรมีการตั้งกองทุนชุมชนเพื่อสนับสนุนมาตรการที่นำไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนต่างๆ โดยรัฐมนตรีคลังมีอำนาจในการจัดการดังกล่าวเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียง

๘) การออกกฎหมายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การสนับสนุนเศรษฐกิจพอเพียงด้วยมาตรการทางกฎหมายเพื่อลดอุปสรรคและเพิ่มความสะดวกในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มนักกฎหมายจากมหาวิทยาลัยต่างๆ

๙) การฝึกอบรมทักษะการสร้างความเป็นชุมชน หมายถึง การมีศูนย์วิจัยและพัฒนาทักษะการสร้างความเป็นชุมชนในมหาวิทยาลัย ในสถาบันราชภัฏ หรือในองค์กรพัฒนาภาคเอกชน ภาคธุรกิจต่างๆ ทำหน้าที่รวบรวมความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมให้คนทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม

๑๐) การวิจัยเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน และการประเมินผล หมายถึง การวิจัยและประเมินผล เพื่อสนับสนุนขั้นตอนตามที่กล่าวมาแล้วทั้ง ๙ ขั้นตอน^{๕๓}

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้น หมายถึงการดำเนินชีวิตไปในแนวทางที่พอดี พอมี พอกิน พอใช้ ในครอบครัว ชุมชน ประเทศ สามารถที่จะอุ้มชูตนเองได้โดยไม่ต้องหาที่พึ่งจากคนอื่นได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองได้

^{๕๓} ประเวศ วะสี, ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๔๐-๔๖.

๒.๓.๒ ความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทบทวนงานเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นได้นำเอาความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นประวัติความเป็นมาเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันลึกซึ้งดังต่อไปนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับการพออยู่ พอกิน ซึ่งเป็นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ในช่วงเวลานั้นเศรษฐกิจไทยกำลังเฟื่องฟู ยังไม่มีปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นวิกฤติเศรษฐกิจดังเช่นปี พ.ศ.๒๕๔๐ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง จึงไม่ได้รับความสนใจจากทางราชการและประชาชนเท่าที่ควร เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๐ ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีข้อความตอนหนึ่งว่า “การเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน” และ “คนเราถ้าพอในความต้องการก็มี ความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย” จากพระราชดำรัสดังกล่าวทำให้ทางราชการ เอกชนและประชาชนมีความสนใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริอย่างกว้างขวาง^{๕๔} ...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไป... พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้ของเท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง...”

“...พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...”

“...Self –Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่นอยู่ได้ด้วยตนเอง...”

“...คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข...”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

...เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเขาตีความว่าเป็นเศรษฐกิจชุมชน หมายความว่า ให้พอเพียงในหมู่บ้านหรือในท้องถิ่นให้สามารถที่จะมีพอกิน เริ่มด้วยพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ได้พูดมาหลายปี ๑๐ กว่าปีมาแล้ว ให้พอมีพอกิน แต่ว่าพอมีพอกินนี้ เป็นเพียงเริ่มต้นของเศรษฐกิจเมื่อปีที่แล้วบอกว่า ถ้า

^{๕๔} ศผจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑๗๔.

พอมีพอกิน คือพอมีพอกินของตัวเองนั่น ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจสมัยหิน สมัยหินนั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน แต่ว่าค่อยๆ พัฒนาขึ้นมา...

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

แนวคิดในด้านเศรษฐกิจทางเลือกในประเทศไทยนั้นมีมานานมากแล้วเช่น เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ เศรษฐศาสตร์สีเขียว เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชน ที่ตั้งอยู่บนหลักของการพึ่งตนเอง รวมถึงการมีอาชีพที่อยู่ นอกกระแสการตลาดอย่างเกษตรยั่งยืน เกษตรผสมผสาน ทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นก็อยู่ในลักษณะที่กระจายระดมทุน ไม่ได้ รับการยอมรับมากนัก จากผลพวงของวิกฤติ “เศรษฐกิจฟองสบู่” ทำให้แนวความคิดเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “แนวคิดเศรษฐกิจ” พอเพียง ได้รับความสนใจและนำมาพิจารณาวิเคราะห์กันอย่างจริงจังมากขึ้น

เนื่องจากมีข้อสรุปตรงกันเป็นส่วนใหญ่นักคิด นักวางแผน นักพัฒนา ฯลฯ ว่าการพัฒนาเท่าที่ผ่านมา ยังไม่ประสบความสำเร็จและคงจะดำเนินการอย่างที่เคยปฏิบัติมาไม่ได้อีกต่อไปแล้ว จึงน่าจะมี “ทางเลือก” ที่มั่นคงกว่าเหมาะสมกว่าและปลอดภัยกว่าสำหรับอนาคตของประเทศชาติ และทุกคนในชาติเป็นส่วนรวม “การพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development) และ “เศรษฐกิจพอเพียง” (Sufficiency Economy) ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นสดมภ์หลักของแนวความคิดการพัฒนาประเทศเป็นต้นมา แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทรงใช้หลักการนี้ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานเกือบจะเท่ากับเวลาของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาเลยทีเดียว และไม่เพียงแต่ในประเทศไทยเท่านั้นแม้แต่คนสำคัญในสถาบันการเงินของโลกก็ได้แสดงความวิตกกังวลไว้เช่นกันดังที่ มิสเตอร์ เจมส์ ดี. วูล์ฟเพนสัน(Mr.James D.Wolfenson) ได้กล่าวไว้ในคำปราศรัยในการประชุมร่วมกันระหว่างธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๑ ว่า “เรารู้แล้วว่า เราตอบไม่ได้ทุกคำถามในวิกฤติการณ์ของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในโลก ที่พัฒนาแล้ว และไม่อาจป้องกันตัวเองได้ วิกฤติการณ์ของมนุษยชาติจะไม่อาจเยียวยาได้หากเราไม่นำเอาแนวทางแบบองค์รวมมาใช้ในการพัฒนา และรับมือกับวิกฤติโดยมองภาพของ การเงิน สังคม การเมืองระบบสถาบันวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของสังคมไปพร้อม ๆ กัน”และความเติบโตทางเศรษฐกิจแม้จะเป็นเรื่องจำเป็น แต่ก็ไม่ใช่สิ่ง เดียวที่จะลดความยากจนได้การพัฒนาจะต้องวางคนด้อยโอกาสไว้เบื้องหน้าและ เป็นจุดศูนย์กลาง

จากบทเรียนและประสบการณ์ที่ได้รับจากผลของการพัฒนาประเทศในสี่ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศกันอย่างขนานใหญ่ โดยมีการอัญเชิญพระราชกระแส เรื่อง ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นปรัชญาและวิสัยทัศน์นำ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๙ โดยนายสีปนนท์ เกตุทัต ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายวางแผนและทำแผนปฏิบัติการในทุกระดับเพื่อให้ประเทศชาติรอดพ้นจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจตลอดจน

^{๕๕} ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์, วิวัฒนาการการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ใน **ห้าทศวรรษ**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,๒๕๔๗), หน้า ๗๗.

เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีของคนในชาติได้อย่างยั่งยืนและมั่นคงต่อไปและในการนี้ได้ระบุไว้ในความนำของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕ -๒๕๔๙) ด้วยว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ เป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็น ปรัชญานำทาง ในการพัฒนาและบริการประเทศ โดยยึดหลัก ทางสายกลาง เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลมีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ^{๕๖}

เหตุผลสำคัญที่ได้มีการอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักและวิสัยทัศน์ ในการแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจและเป็นแนวทางพัฒนาประเทศในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อและเป็นจุดหักเหที่สำคัญในประวัติศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ก็เนื่องมาจากการยอมรับว่า ทฤษฎีและกรอบแนวคิดของการพัฒนาประเทศโดยการอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทุนนิยมตามแบบตะวันตกนั้น ไม่สามารถทำให้ประเทศชาติและประชาชน ก้าวหน้าอย่างมั่นคงและอยู่ดีมีสุขได้ดังที่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ก็ได้ย้ำถึงผลสรุปของการพัฒนาที่ผ่านมาว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” และในแผนพัฒนาฉบับที่ ๙ ก็ได้วิเคราะห์และระบุไว้ในแผนฯ เช่นเดียวกันว่า จากการประเมินผลการพัฒนาในช่วง ๔ ทศวรรษ ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นอย่างชัดเจน ถึงการพัฒนาที่ขาดสมดุลโดยประสบความสำเร็จเฉพาะใน เชิงปริมาณแต่ขาดความสมดุลในด้าน คุณภาพ “จุดอ่อน” ของการบริหาร ทางเศรษฐกิจ การเมือง และราชการยังเป็นการรวมศูนย์อำนาจ และขาดประสิทธิภาพ การแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคน ส่วนใหญ่ ของประเทศให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย” และ สร้างค่านิยมร่วมให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นและการปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดทัศนคติและกระบวนการทำงาน โดยยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการประเทศแนวใหม่ที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพและคุณภาพและก้าวตามโลกได้อย่างรู้ทัน^{๕๗}

จากแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว^{๕๘} ทรงมีแนวทางที่มุ่งให้คนไทยดำรงตนโดยยึดหลักของความสมถะ พึงพอใจกับสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ไม่อคติกับบุคคลที่มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ซึ่งแนวพระราชดำรัสล้วนแต่เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมชนบท อันได้แก่การจะเป็นเช่นนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินหมายความว่า อุ่มชูตัวเองให้ได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่ให้ตัวเองสำหรับครอบครัว อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือ

^{๕๖} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๔๙), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา), หน้า ก.

^{๕๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ข.

^{๕๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

^{๕๙} กรมการปกครอง, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: แนวความคิดและยุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๑), หน้า ๔-๕.

ในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้นักเศรษฐกิจต่างๆ ก็มาบอกว่า ล้าสมัยจริง อาจจะไม่ล้าสมัย เพราะว่าคนอื่นเขาจะต้องมีการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียงรู้สึกไม่หรรษาแต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า การผลิตที่พอเพียงทำได้อย่างข้าวที่ปลูก เคยสนับสนุนให้ปลูกข้าวให้พอเพียงกับตัวเอง เก็บเอาไว้ใน ยุ้งเล็กๆแต่ละครอบครัวเก็บและถ้ามีพอก็ขาย แต่คนอื่นกลับบอกว่าไม่สมควร โดยเฉพาะทางภาค อีสาน เขาบอกต้องปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขาย อันที่จริงถูกต้องข้าวหอมมะลิขายได้ราคาดี แต่เมื่อ ขายแล้วของตัวเองจะบริโภคต้องซื้อ จะซื้อจากใคร ทุกคนปลูกข้าวหอมมะลิในภาคอีสานส่วนมาก เขาชอบบริโภคข้าวเหนียว ซึ่งใครจะเป็นคนปลูกข้าวเหนียวเพราะว่าประกาศโฆษณาว่าคนที่ปลูกข้าว เหนียวเป็นคนโง่ อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ เลยสนับสนุนบอกว่าให้เขาปลูกข้าวบริโภค เขาชอบข้าวเหนียวก็ ปลูกข้าวเหนียว เขาชอบข้าวอะไรก็ตาม ให้เขาปลูกข้าวอย่างนั้นและเก็บไว้เพื่อใช้บริโภคตลอดทั้งปี ถ้ายังมีที่ที่จะทำนาปรังหรือมีที่มากพอสำหรับปลูกข้าว ก็ปลูกข้าวหอมมะลิเพื่อที่จะขาย ที่พูดอย่างนี้ เพราะว่าข้าวที่ปลูกสำหรับบริโภคไม่ต้องเที่ยวรอบโลก ถ้าข้าวที่ซื้อมาต้องข้ามจังหวัดหรืออาจข้าม ประเทศมาค่าขนส่งนั้นก็บวกเข้าไปในราคาข้าว

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของเศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่า Trade Economy ไม่ใช่แบบพอเพียง ซึ่งฝรั่งเขาเรียกว่า Self – Sufficiency Economy ถ้าเราทำแบบไหนทำได้ คือ เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราอยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน อย่างทุกวันนี้เราเดือดร้อนสำหรับข้าวก็ เห็นชัด สำหรับสิ่งอื่นประชาชนก็ต้องใช้ มีสิ่งของจำเป็นที่จะใช้หลายอย่างที่เราทำในเมืองไทยและ สามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออกนอกใช้เองด้วย แต่สำหรับส่งออกนั้นมีพิธีการมากมายมีทางที่จะผ่าน มากมาย ลงท้ายกำไรไม่เหลือ กำไรมันน้อย แต่ถ้าสามารถที่จะติดต่อโดยตรงอย่างกล่อกนี้เขาติดต่อ โดยตรงเขาส่งไปเป็นหีบๆ ลงเรือ ที่เรียกว่า Container ก็ส่งไปเต็ม Container ลงท้ายค่าขนส่งไม่แพง มากนัก พุดกลับไปกลับมาในเรื่องการค้า การบริโภค การผลิต และการขาย รู้ว่าท่านทั้งหลายกำลัง กลุ้มใจในวิกฤตการณ์ตั้งแต่ที่มีเงินน้อยจนกระทั่งคนที่เงินมาก แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็น เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็สามารถที่จะอยู่ได้ การ แก้ไขจะต้องใช้เวลามาก ไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนก็ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำ ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็ สามารถที่จะแก้ไขได้ แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสขององค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นั้นครอบคลุมเนื้อหาสาระของการดำเนินชีวิตในวงกว้าง ทั้งในส่วน ของ เศรษฐกิจพึ่งตนเองและเศรษฐกิจชุมชน

สรุปได้ว่าความเป็นมาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นได้ทราบถึงความชัดเจนและมีความเข้าใจตระหนักถึงคุณค่าในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงอย่างมากในการนำมาประยุกต์ใช้ในการ

ดำเนินชีวิตและหน่วยงานต่างๆได้เป็นอย่างดีเป็นการช่วยการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนโดยไม่ต้องพึ่งพิงจากประเทศอื่นๆโดยการยึดหนักการพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตนี้

๒.๓.๓ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทบทวนเอกสารนั้นมีหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้องนั้นสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาหลักดังต่อไปนี้

๑. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อ ความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

๒. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๓. คำนิยาม ความพอเพียง จะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

๓.๑ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๓.๒ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

๓.๓ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๔. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

๔.๑ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

๔.๒ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

๕. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้คือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี^{๖๐}

^{๖๐} อรรถพล อุทุมพร, “การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, การเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๕๒).

สรุปได้ว่าหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นหลักสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตในทางสายกลางซึ่งมีหลักต่างๆเพื่อให้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องตามหลักโดยมีที่ยึดในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์และถูกต้องและอีกอย่างหนึ่งนั้นสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรมเป็นหลักเกือบทั้งประเทศเลยซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน

๒.๓.๔ ขั้นตอนการปฏิบัติสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาที่จะช่วยให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี ประชาชนทุกระดับควรยึดหลักปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

การปฏิบัติตนตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๖๑}

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลด ละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังกระแสพระราชดำรัส ความว่า “ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง...”

๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังกระแสพระราชดำรัส ความว่า “...ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นหลักสำคัญ...”

๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ดังกระแสพระราชดำรัสในเรื่องนี้ ความว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำมิใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดเบียนจากผู้อื่น...”

๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ ดังกระแสพระราชดำรัสตอนหนึ่งที่มีความหมายชัดเจนว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเองเพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง...”

๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด ละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากละอายแผ่นดิน ดังกระแสพระราชดำรัสความว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น...” หากเรายึดแนวทางปฏิบัติเช่นนี้ก็เช่นนี้จะทำให้ชาติบ้านเมืองและตัวเราหลุดพ้นจากความทุกข์และมีความสุขในที่สุด

ความพอเพียงที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลครัวเรือนและกลุ่มกิจกรรม โดยสามารถเกิดขึ้นหรือนำไปปฏิบัติได้ใน ๓ ระดับ ซึ่ง

^{๖๑} กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, ๕๐ พรรษาเทิดไถ่องค์ราชัน, หน้า ๘๘.

ได้แก่ ๑) ระดับจิตสำนึก ๒) ระดับปฏิบัติ และ ๓) ระดับบังเกิดผลและรับผลจากการปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้^{๒๒}

๑. ระดับจิตสำนึก เพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกและปรับทัศนคติสู่การพึ่งตนเอง โดย

๑.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้

๑.๒ ประเมินตนเองเพื่อให้รู้จักตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง รู้ปัญหา หรือวิกฤตที่

ประสบอยู่

๑.๓ เกิดความคิด “พึ่งตนเอง” โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหา

๑.๔ ตั้งใจที่จะใช้ชีวิต “อยู่อย่างพึ่งตนเอง” พึ่งตนเองให้ได้โดยลดความต้องการ

(กิเลส) และทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากขึ้น

๒. ระดับปฏิบัติ เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองใน ๔ ขั้นตอน คือ

๒.๑ อยู่อย่างพึ่งตนเองในระดับครอบครัว โดยสมาชิกต้องรู้จักพึ่งตนเอง ด้วยการร่วมกันทำกิจกรรมลดรายจ่าย เช่น ลด ละ เลิกอบายมุข ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่สร้างหนี้ ลดรายจ่าย/ลดต้นทุนการผลิต เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร ปลูกพืชผักสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ขนาดเล็กไว้บริโภค โดยยึดหลัก “ปลูกทุกอย่างที่กิน/กินทุกอย่างที่ปลูก และใช้ทุกอย่างที่ทำ/ทำทุกอย่างที่ใช้ ปลูกพืชสมุนไพรเพื่อรักษาโรคและรู้จักการเก็บออม เป็นต้น”

๒.๒ มีวิถีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง โดยดำเนินชีวิตด้วยการเดินทางสายกลางไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เช่น ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสม สวนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรชีวภาพ เกษตรไร้สารพิษ เกษตรธรรมชาติ สวนสมุนไพรชุมชน แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆด้านทุน ด้านอาชีพด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสวัสดิการ เป็นต้น

๒.๓ รวมกลุ่มในสังคม “อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร” ด้วยการมีความคิดที่จะแจกจ่ายแบ่งปันให้กับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ได้เพื่อนและเกิดวัฒนธรรมที่ดี ลดความเห็นแก่ตัว โดยจะเห็นได้ว่าในชุมชนที่เข้มแข็งจะมีการรวมกลุ่มกันหลากหลาย และกลุ่มต่างๆ เหล่านั้น ถือได้ว่าเป็น “ทุนทางสังคมที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือตนเอง” ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะของความเอื้ออาทร เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และกลุ่มอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่า ในแต่ละชุมชนมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมต่างๆที่แตกต่างกันไปตามความพร้อมเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านวัตถุและจิตใจอื่นๆ อีก เช่น กลุ่มสวัสดิการกลุ่มมาปนกิจ สงเคราะห์ กองทุนสงเคราะห์ผู้ยากไร้ และกลุ่มอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น

๓. ระดับบังเกิดและรับผลจากการปฏิบัติ โดยผลจากการปฏิบัติ ก่อประโยชน์โดยตรงแก่ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับให้แก่บุคคล ครัวเรือน กลุ่ม/องค์กรและชุมชน เช่น

๓.๑ ความพอเพียงในระดับครอบครัว เช่น ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่พึ่งตนเองได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่มีภาระหนี้สินของตนเองและ

^{๒๒} คณะกรรมการการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่าง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตาธิปัตย์ กรมการปกครอง, ๒๕๔๙), หน้า ๙-๑๑.

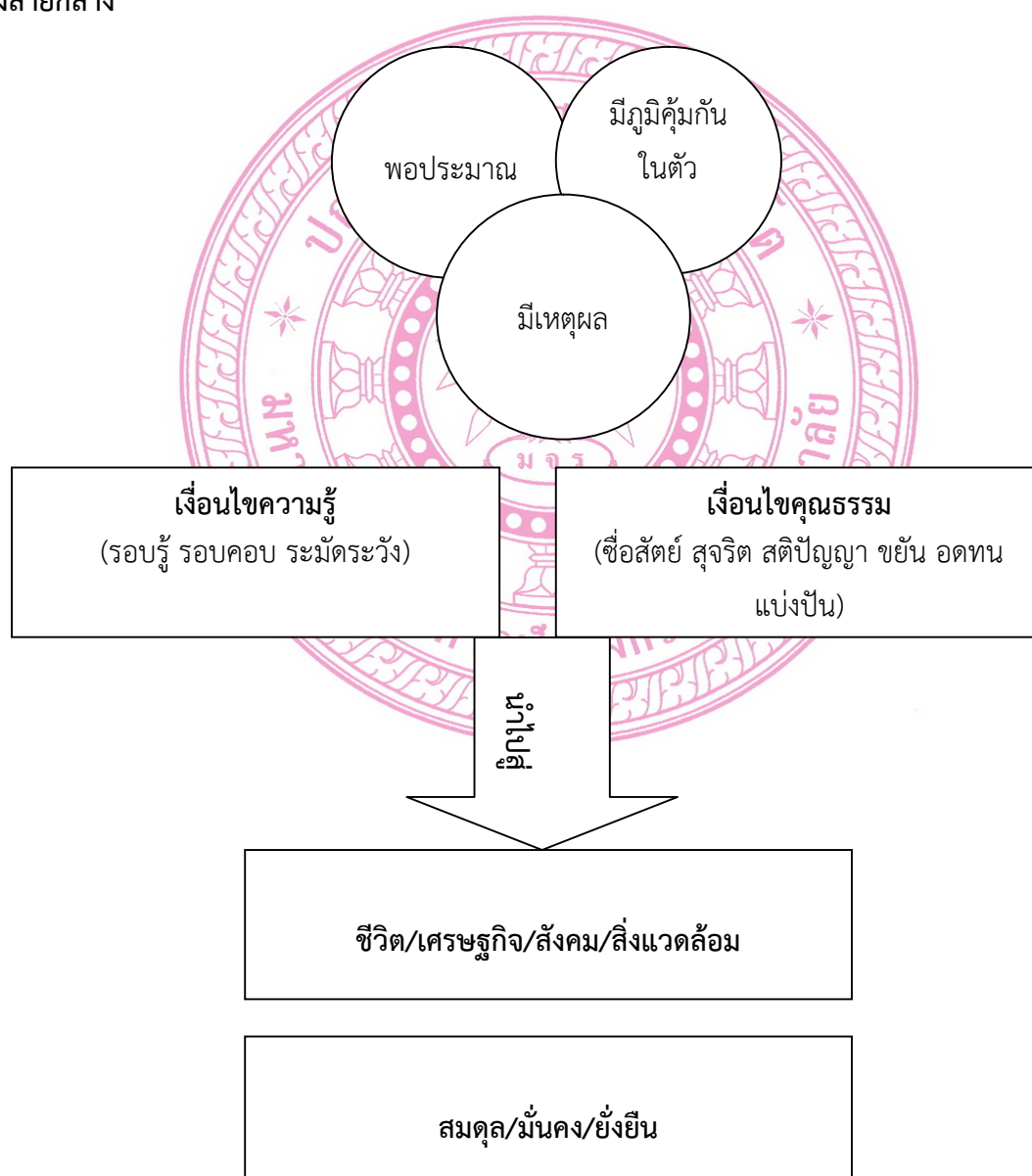
ครอบครัว สามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีส่วนเหลือเป็นเงินออมของครอบครัว และยกระดับรายได้พื้นความยากจน เป็นต้น

๓.๒ ความพอเพียงระดับชุมชน เช่น มีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมบริหารทรัพยากรในชุมชนให้สามารถนำไปดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและสมดุล เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่พอเพียงของชุมชนโดยรวมและชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข เป็นต้น

๓.๓ ความพอเพียงในระดับกลุ่ม เช่น การรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งที่มีความพอเพียง ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียง เกิดเป็นชุมชนแห่งความพอเพียงที่สุดเป็นต้น จากบริบทของชุมชนกับความพอเพียงที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของผู้คนในชนบท ที่กล่าวถึงแล้วทำให้สามารถกำหนดพิจารณาลักษณะของกิจกรรมความพอเพียงใน ๖ ด้าน ๑) ด้านการลดรายจ่าย ๒) ด้านการเพิ่มรายได้ ๓) ด้านการออม ๔) ด้านการดำรงชีวิต ๕) ด้านการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ๖) ด้านการเอื้ออาทร

สรุปได้ว่า ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นหลักในการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจนและเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งได้เป็นอย่างดียิ่งเลยซึ่งที่ได้กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้เราได้ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องและเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตนเองและสังคมรอบข้างด้วย

ทางสายกลาง

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง^{๒๓}

^{๒๓} ที่มา : หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๔๘, หน้า ๕.

๒.๓.๗ ความเป็นมาของทฤษฎีใหม่

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นได้นำเอาความเป็นมาของทฤษฎีใหม่มาเพื่อให้ศึกษาและสอดคล้องกับภาคเกษตรกรรมซึ่งมีความสัมพันธ์เรื่องที่ทำกรวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ พระราชดำริ วิธีการที่จะช่วยเหลือราษฎรด้านการเกษตร โดยได้ พระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” ขึ้นเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๓๕ ณ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมิ่งมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการทำการเกษตรให้แก่ราษฎร แรงบันดาลใจของพระราชนิพนธ์เรื่องทฤษฎีใหม่ เกิดจากที่พระองค์ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรบ้านกุดตอแกน ตำบล กุดสิมคุ้มใหญ่ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๕ และทรงพระราชทานพระราชดำริแก่บรรดาคณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๕ ถึงข้อมูลเบื้องต้นจากปัญหาข้อเท็จจริงแล้วทรงวิเคราะห์เป็นแนวคิดทฤษฎีในการแก้ไข ในเวลาต่อมาจึงมีพระราชดำริให้ทำการทดลอง “ทฤษฎีใหม่” ณ วัดมิ่งมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอมือง จังหวัดสระบุรี และเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการทดลองสรุปเป็นทฤษฎีใหม่ในวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๖^{๒๔}

ทฤษฎีใหม่เป็นการบริหารจัดการแบ่งที่ดินให้เป็น สัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งมีการคำนวณโดยหลักวิชาการเกี่ยวกับดินและปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอต่อการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสมตลอดปี

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ว่า ทฤษฎีใหม่นี้มีไว้สำหรับป้องกันความขาดแคลนในยามปกติก็จะทำให้ร่ำรวยมากขึ้น ในช่วงที่มีอุทกภัยก็สามารถที่พ้นตัวได้เร็วโดยไม่ต้องให้ทางราชการไปช่วยมากเกินไปทำให้ประชาชนมีโอกาสพึ่งตนเองได้อย่างดี ฉะนั้น จึงได้สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ตอนหนึ่งว่า “...ทฤษฎีใหม่...ยึดหยุ่นได้ และต้องยืดหยุ่นเหมือนชีวิตของเราทุกคน ต้องมียืดหยุ่น”^{๒๕} ทฤษฎีใหม่มีใช้ของง่ายๆ แล้วแต่โอกาส และแล้วแต่งบประมาณ เพราะว่าเดี๋ยวนี้

^{๒๔} สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี ๕ จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒๒๗ - ๒๓๑.

^{๒๕} พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, อ้างใน กระทรวงศึกษาธิการ, ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมด้วยช่วยกัน, ๒๕๔๒), หน้า ๔๕.

ประชาชนทราบถึงทฤษฎีใหม่นี้อย่างกว้างขวาง และแต่ละบ้านก็อยากได้ ให้ทางราชการขุดสระแล้วช่วย แต่มันไม่ใช่สิ่งง่ายนัก บางแห่งขุดแล้วไม่มีน้ำ แม้จะมีฝน น้ำก็อยู่ไม่ได้ เพราะว่ามันรั่วหรือบางทีก็เป็นที่รับน้ำไม่ได้ ทฤษฎีใหม่นี้จึงต้องมีพื้นที่ที่เหมาะสมด้วย

แนวคิดทฤษฎีใหม่นี้จึงเป็นพื้นฐานและแนวทางการปฏิบัติแบบองค์รวม ที่ไม่ได้เป็นแนวคิดแบบแยกส่วนเป็นพหุนิยม (Plurality) แต่เป็นแนวคิดทำทีละเล็กทีละน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไปตั้งพระราชดำริที่พระองค์พระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยว่า“เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรต้องสามารถพึ่งตนเองได้...และเกษตรกรควรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเกษตร นอกเหนือจากการเกษตร เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน...”^{๖๖}

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเอกสารนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นมาว่าเกิดขึ้นมาจากไหนและแสดงให้เห็นว่าเป็นหลักในการให้ความสำคัญแก่เกษตรกรรมซึ่งมีจำนวนมากในประเทศไทยจำเป็นต้องอนุรักษ์เพื่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แก่ตนเองและประเทศไทยอีกด้วยและเป็นการแสดงให้เห็นถึงการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมว่าควรทำอย่างไรบ้างเพื่อให้เกิดความสมดุลของพื้นที่ในการเพาะปลูกพื้นที่ในแต่ละภาคของประเทศต่อไป

๒.๓.๙ ความสำคัญของทฤษฎีใหม่

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนั้นเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในความสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้ได้นำเอาความสำคัญมาชี้แจงให้เห็นดังต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างมากมาย เช่น โครงการธนาคารข้าว โครงการธนาคารโคกระบือ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนนำไปปฏิบัติได้และสร้างความพร้อมให้แก่ประชาชน “พออยู่ พอกิน” เกิดการรวมกลุ่มกัน สมัครสมาน รู้รักสามัคคี พึ่งพาอาศัยกัน จะเป็นพลังให้ถึงวัตถุประสงค์ได้ และจะสามารถขยายขอบเขตการดำเนินงานของตนเองในเชิงธุรกิจมากยิ่งขึ้น โดยการดำเนินการกับแหล่งเงินทุนที่โปร่งใสและมีจริยธรรมเพื่อนำมาจัดตั้งและบริหารร้านค้าสหกรณ์ การลงทุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนนั้นให้อยู่ดีมีสุขในสภาพที่พึ่งปรารถนา มีความพอเพียงทั้งทางกายภาพและสภาพจิตใจ รวมทั้งมีโอกาสที่จะพลิกฟื้นและนำวิถีชีวิตไทยที่คุณค่ากลับมาสู่สังคมอีกครั้งหนึ่งและ หลักทฤษฎีใหม่นี้พระองค์ทรงแบ่งไว้เป็น ๓ ขั้นตอน^{๖๗} คือ

ขั้นตอนที่ ๑ เป็นขั้นการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วน ในขั้นตอนที่หนึ่งนี้เป็นระบบการผลิตแบบพอเพียง เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประหยัดก่อน ด้วยการทำนาข้าวไว้เพื่อการบริโภคให้พอสำหรับครัวเรือนที่พอแก่การบริโภคตลอดปีก่อน ถ้าเหลือค่อยขายไว้เป็นทุนในปีต่อไป พร้อมกันนี้การที่จะปลูกข้าว หรือ ปลูกพืชให้ผลอยู่ตลอดทั้งปีนั้นจะต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ในฤดูแล้ง หรือ ในระยะฝนทิ้งช่วงด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกักที่ดินส่วนหนึ่งไว้ขุดสระน้ำ

^{๖๖} พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, ๔ ธันวาคม ๒๕๔๓.

^{๖๗} กระทรวงศึกษาธิการ, ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง, หน้า ๕๐.

โดยหลักว่าต้องมีน้ำเพียงพอที่จะเพาะปลูกได้ตลอดปี อีกทั้ง การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณและคำนึงจากอัตราถือครองที่ดินครัวเรือนละ ๑๕ ไร่^{๖๘} อย่างไรก็ตามหากเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า หรือมากกว่านี้ก็สามารถใช้อัตราส่วน ๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐ เป็นเกณฑ์ปรับใช้ได้

ดังนั้นการจัดสรรการแบ่งที่ออกเป็น ๔ ส่วนในขั้นที่หนึ่งนี้จะเห็นว่าพระองค์ทรงเน้นไปที่กิจกรรม ระดับครอบครัวให้มีพอกินตามอัตภาพ คือ ไม่รวย ไม่จน แต่พอกินอยู่ตลอดปีไม่ขัดสน สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามแก่อัตภาพดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นขั้นการพัฒนาเพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่ การที่เกษตรกรรวมพลังกันในรูปของกลุ่ม หรือสหกรณ์ ในด้านการผลิต การตลาด การเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ หรือ องค์กรเอกชนตลอดจนสมาชิกในชุมชนในขั้นตอนนี้จะมุ่งเน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างพลังในชุมชนโดยร่วมแรงในการผลิต การตลาด การเป็นอยู่ การสวัสดิการ และการศึกษา ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานราชการมูลนิธิและเอกชน การกระทำดังนั้นจะช่วยให้เกิดพลังของชุมชน เกิดการพัฒนาการอยู่ร่วมกันเกิดความสามัคคีกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้วิธีคิดที่หลากหลายขึ้นเป็นการบูรณาการความรู้ผสมผสานความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาดั้งเดิม ในแต่ละท้องถิ่น เกษตรกรกับชุมชนอื่นมีการติดต่อกันทั้งในรูปแบบของการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมีการแลกเปลี่ยนซื้อขายระหว่างกัน และมีตลาดสินค้าอุปโภคบริโภค ตลอดจนร่วมมือกันทำกิจกรรมการพัฒนาความเป็นอยู่ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นขั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอีก โดยมีการติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุนหรือแหล่งเงิน เพื่อมาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น เมื่อดำเนินการผ่านขั้นที่สองแล้วเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรก็ควรพัฒนาก้าวหน้าไปสู่ขั้นที่สามต่อไป คือติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคาร หรือ บริษัทห้างร้านเอกชน มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งฝ่ายเกษตรกรและฝ่ายธนาคารกับบริษัท จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือเกษตรกรขายข้าวได้ในราคาสูง (ไม่ถูกกดราคา) ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคในราคาต่ำ (ข้าวขาวเปลือกตรงจากเกษตรกรและมาสีเอง) เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำเพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก (เป็นร้าน สหกรณ์) ราคาขายส่งธนาคารกับบริษัท จะสามารถกระจายบุคลากร (เพื่อไปดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น) ติดต่อยุติสัมพันธ์กับแหล่งเงิน (ธนาคาร) และกับแหล่งพลังงาน (บริษัทน้ำมัน)^{๖๙}

เราจะเห็นว่า ทั้งสามขั้นตอนตามที่พระองค์ทรงประทานมานี้เป็นหลักในการยึดตนเองเป็นที่พึ่งอย่างมีอิสรภาพ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน ตั้งแต่การพัฒนาในระดับเพื่ออยู่

^{๖๘} วัลลภ พรหมทอง ดร., เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ, หน้า ๒๘.

^{๖๙} มนูญ มุกประดิษฐ์, วารสารเทคโนโลยีชาวบ้าน, แด่พระมหาชนก (ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง), ๒๕๔๑, หน้า ๕-๗.

รอดไปจนถึงระดับพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการใช้การคำนวณตามหลักวิชาการและมีการเน้นถึงความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม

ทฤษฎีใหม่มีลักษณะสำคัญอยู่ที่การจัดการด้านที่ดินและแหล่งน้ำในลักษณะ ๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐ คือ ขุดสระและเลี้ยงปลา ๓๐ ส่วน ปลูกข้าว ๓๐ ส่วน ปลูกพืชไร่พืชสวน ๓๐ ส่วนและสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย และเลี้ยงสัตว์ ๑๐ ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานดำริเพิ่มเติมมาโดยตลอด เพื่อให้เกษตรกรซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศมีความแข็งแรงพอ ก่อนที่จะไปผลิตเพื่อการค้าหรือเชิงพาณิชย์ โดยยึดหลักการ “ทฤษฎีใหม่” ๓ ขั้น

ตามหลักการของทฤษฎีใหม่จะมีกระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติ^{๗๐} ดังต่อไปนี้

๑) มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร ซึ่งไม่เคยมีใครคิดมาก่อน

๒) มีการคำนวณโดยใช้หลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสมตลอดปี

๓) มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยมีถึง ๓ ขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ มีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้บนพื้นฐานของความประหยัดและจัดการใช้ง่าย
พุ่มเพื่อย

ขั้นที่ ๒ รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้านสวัสดิการการศึกษา การพัฒนาสังคม

ขั้นที่ ๓ สร้างเครือข่าย กลุ่มอาชีพ และขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายโดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคราชการในด้านเงินทุน การตลาด การผลิต การจัดการและข่าวสารข้อมูล

สรุปได้ว่า ความสำคัญของทฤษฎีใหม่นั้นเป็นการแสดงหลักของการทำมาหากินตามขั้นตอนในการให้ความสำคัญโดยแต่ละขั้นตอนก็ให้ความสำคัญการกระทำด้านครอบครัวคือให้มีความประหยัดอดออมไว้เพื่อให้เลี้ยงครอบครัวได้อย่างยาวนานและร่วมถึงการผลิตโดยด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาใครคนใดในสังคมสุดท้ายเกี่ยวกับการสร้างกลุ่มในการขายเพื่อให้สังคมได้รับผลจากการผลิตของตนเองโดยมีการจัดการเพื่อให้เกิดความระเบียบและเพื่อให้เกิดการสนับสนุนจากภาครัฐในการประชาสัมพันธ์และงบประมาณอีกด้วย

๒.๓.๔ หลักการวิธีการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

จากการทบทวนเอกสารมีนักวิชาการได้ให้หลักการและวิธีการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้แนวทางในการปฏิบัติได้และเข้าใจได้อย่างถูกต้องดังนี้

นั่นคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความระมัดระวัง รวมถึงความถึงจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใดๆ อันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ส่วนหลักทฤษฎีใหม่ คือ จัดพื้นที่และแหล่งน้ำให้พอใช้ตลอดปี แต่ทฤษฎีใหม่ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับพื้นที่ แหล่งน้ำและการพัฒนาการเกษตรเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวเนื่องกับเรื่องอื่นๆ เช่น ชุมชน ชนบท การผลิต เศรษฐกิจ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ประเพณี

^{๗๐} ธีรเดช ศรีวิชัยลำพันธ์, รศ.ดร., การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, คณะเศรษฐศาสตร์, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า ๗๖.

ท้องถิ่น ความมั่นคง วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ การปกครอง การรวมตัวของสมาชิกในครอบครัว ชุมชน และที่สำคัญที่สุดคือวิถีคิดและจิตสำนึกของคน

ในบริบทแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และแนวคิดทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นมิติใหม่ในด้านการพัฒนา ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรม อันเป็นแนวทางที่จะเสนอทางออกให้กับสังคมไทยในการพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาวิกฤตอยู่ขณะนี้ ปัญหาหลักของเกษตรในอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขตที่มีฝนค่อนข้างน้อยและส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่เกษตรกรยังคงเพาะปลูกได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหายอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดิน ฟ้า อากาศ และฝนทั้งช่วง แม้ว่าจะมีการชลประทานหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้าง แต่ก็ไม่มีขนาดแน่นอนหรือมีปัจจัยอื่นๆ ที่เป็นปัญหาให้น้ำใช้ไม่เพียงพอรวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียวด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงได้พระราชทานพระราชดำริ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร^{๗๑}

พระราชดำริทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นทั้งหลักการและวิธีการใหม่ เป็นพระราชดำริที่มีความยิ่งใหญ่ทางความคิด ๙ ประการ คือดังต่อไปนี้

๑) เป็นแนวคิดแบบพหุนิยม (plurality, multiplicity, multiple) ทั้งในแง่การคิด และการกระทำ ไม่เป็นเอกนิยม (unitary, singularity, uniformity) และทวินิยม (duality, binary, either – or, polarity)

๒) เป็นแนวคิดที่ยอมรับการดำรงอยู่ร่วมกันของสิ่งที่แตกต่างกัน เช่น เกษตรแบบพึ่งตนเองดำรงอยู่ร่วมกันกับการผลิตทางเกษตรอุตสาหกรรม หรืออุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูง หรืออุตสาหกรรมประเภทให้บริการได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะเกษตรพอเพียงไปเป็นการผลิตรูปแบบอื่น

๓) เป็นแนวคิดที่ปฏิบัติได้ ทำให้เห็นจริงได้ เป็นทฤษฎีที่ฝึกฝนประสบการณ์เป็นเนื้อเดียวกับการปฏิบัติ มิใช่เพียงทฤษฎีลอยๆ ปฏิบัติไม่ได้

๔) เป็นทฤษฎีที่มีความง่ายไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย จึงมีพลังสูง คนทั่วไปทุกระดับสามารถเข้าใจเข้าถึง และนำไปทำให้เห็นผลจริงได้

๕) เป็นทฤษฎีที่น่าประสพการณ์ของประเทศไทยและลักษณะสภาพแวดล้อม ลม ฟ้า อากาศ การเปลี่ยนแปลงทางฤดูกาล วิถีชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจสถานการณ์เฉพาะหน้าและอนาคต ตลอดจนลักษณะเด่นของชีวิตความเป็นอยู่ และการผลิตของไทย ซึ่งเป็นประเทศผลิตธัญญาหาร มารวมกันเข้าเป็นทฤษฎีใหม่ โดยเน้นความสำคัญของน้ำ ที่มีต่อชีวิตเป็นพิเศษ ดังพระราชดำรัสที่ว่า “...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำ เพราะชีวิตอยู่ที่น้ำ ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้...”

๖) เป็นแนวคิดที่สมสมัย และได้จังหวะเวลาที่เหมาะสมในการเตือนให้ผู้มีบทบาททางการเมือง จัดทำ และดำเนินการตามนโยบายและแผนการพัฒนาให้มีสติและความระมัดระวังในการกำหนด

^{๗๑} พระมหามิตร ฐิตปญโญ (วันยาว), “ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

นโยบายและแผนการพัฒนาให้มีสติและความระมัดระวัง ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศ

๗) เป็นแนวคิดแบบองค์รวม (Holistic Theory) เพราะมีหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และปรัชญาการดำรงชีวิต มีผลในการส่งเสริมจริยธรรม (Ethics) แห่งความพอ และพอเพียง (Enough and Subsistence)

๘) เป็นแนวคิดที่มีพลังในการกระตุ้นให้ผู้ยากไร้มีพลังเข้าใจถึงความเป็นจริงไม่มีปมด้อย หรือท้อแท้ ท้อถอยในโชคชะตา เพราะผู้ปฏิบัติสามารถมีความสุขได้ตามอัตภาพ และเข้าใจหลักของ สันโดษ ไม่ถูกมอง หรือถูกทับถมว่าเป็นผู้ด้อยพัฒนา หรือมีปัญหา เป็นชาวกำหนดของการพัฒนา

๙) เป็นแนวคิดที่ปลอดจากการเมือง ผลประโยชน์และอุดมการณ์ จึงเป็นทฤษฎีที่มี ความเป็นสากล สามารถนำไปใช้โดยปราศจากข้อข้องใจด้านการเมือง เป็นผลดีต่อประเทศที่มีปัญหา คล้ายประเทศไทยที่จะนำไปใช้^{๗๒}

หลักในการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ดังนี้

๑) ยึดแนวพระราชดำริ ในการพัฒนา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามขั้นตอน “ทฤษฎีใหม่”

๒) สร้าง “พลังงานสังคม” โดยการประสาน “พลังสร้างสรรค์” ของทุกฝ่ายในลักษณะ “พหุภาคี” อาทิ ภาครัฐ องค์กร พัฒนาเอกชน นักวิชาการ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ฯลฯ เพื่อให้ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาธุรกิจชุมชน

๓) ยึด “พื้นที่” เป็นหลักและใช้ “องค์กรชุมชน” เป็นศูนย์ กลางการพัฒนาส่วนภาคี อื่นๆ ทำหน้าที่ช่วยกระตุ้นอำนวยความสะดวก ส่งเสริมและสนับสนุน

๔) ใช้ “กิจกรรม” ของชุมชนเป็น “เครื่องมือ” สร้าง “การเรียนรู้” และ “การจัดการ” ร่วมกัน พร้อมทั้ง พัฒนา “อาชีพ ที่หลากหลาย” เพื่อเป็น “ทางเลือก” ของคนในชุมชนซึ่งมีความ แตกต่างกัน ทั้งด้าน เพศ วัย การศึกษา ความถนัด ฐานะเศรษฐกิจ ฯลฯ

๕) ส่งเสริม “การรวมกลุ่ม” และ “การสร้างเครือข่าย” องค์กรชุมชนเพื่อสร้าง “คุณธรรมจริยธรรม” และ “การเรียนรู้ ที่คุณภาพ” อย่างรอบด้าน อาทิ การศึกษา สาธารณสุข การฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๖) วิจัยและพัฒนา “ธุรกิจชุมชนครบวงจร” (ผลิต-แปรรูป-ขาย-บริโภค) โดยให้ ความสำคัญต่อ “การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน” และ “ฐานทรัพยากรของท้องถิ่น” ควรเริ่มพัฒนา จากวงจร ธุรกิจขนาดเล็กในระดับท้องถิ่นไปสู่วงจรธุรกิจที่ใหญ่ ขึ้นระดับประเทศ และระดับต่าง ประเทศ

๗) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่มี “ศักยภาพ” ของแต่ละเครือข่ายให้ เป็น “เป็นศูนย์การ เรียนรู้ ธุรกิจชุมชน” ที่มีข้อมูลข่าวสารธุรกิจนั้น ๆ อย่างครบวงจร พร้อมทั้งใช้เป็นสถานที่ สำหรับ ศึกษาดูงาน และฝึกอบรม^{๗๓}

^{๗๒} ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ทฤษฎีใหม่ : มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด, (กรุงเทพมหานคร : สถาบัน นโยบายศึกษา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐-๒๐.

^{๗๓} ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล, ๒๐๙ คำสอนพอเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลอง พระชนมายุ ๘๑ พรรษา, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๒๔๙.

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสังคม นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์กับองค์กร หรือหน่วยงานอื่นๆ ได้อีกด้วยแม้กระทั่งการบริหารประเทศชาติ ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม แต่ที่เน้นเป็นพิเศษก็คือ การนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งมีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑) ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า “ความเป็นอยู่ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

๒) ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพของตนเป็นหลักสำคัญ”

๓) ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า... “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้นหมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...”

๔) ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางในชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งให้ความชัดเจนว่า... “การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุขพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตัวเอง”

๕) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ศีลละสิ่งชั่วกิเลสให้หมดสิ้นไปทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากกลอายต่อแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองเสมอ พยายามรักษา และเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้่องงามสมบูรณ์ขึ้น”^{๗๔}

สรุปได้ว่า จากการทบทวนเอกสารนั้นได้เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมของสังคมให้มีความเข้าใจกับสังคมมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความเอกภาพในสังคมมากเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการและวิธีการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ซึ่งร่วมไปถึงการทำมาหากินของประชาชนในด้านเกษตรกรรมเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการประกอบอาชีพอย่างอิสระ

๒.๓.๑๑ ประโยชน์และความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่

จากการทบทวนเอกสารได้มีนักวิชาการได้ให้ประโยชน์และความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ดังต่อไปนี้

“เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งเป็นความหวังที่จะทำให้เกษตรกรไทยมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวมมีความแข็งแกร่งและ

^{๗๔} พระครูสิริปริยัติธำรง (พิสิฐ ชุตินฺธโร), “ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโกศวิภาค ๔ กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

มันคงตลอดไป เนื่องจากเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นการพัฒนาการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เมื่อเกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคมีงานทำ มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ และครอบครัวอยู่อย่างอบอุ่นและมีความสุขถ้าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีสภาพเช่นนี้แล้ว ก็จะทำให้ประเทศชาติมั่นคงทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เกษตรทฤษฎีใหม่ จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อประเทศชาติยิ่ง ความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่ สรุปได้ดังนี้^{๗๕}

๑. เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถลดและแก้ปัญหาภัยแล้งได้
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้การใช้พื้นที่การเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคอย่างเพียงพอ
๔. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
๕. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกษตรกรมีงานทำตลอดทั้งปี
๖. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ปัญหาสังคมลดลง
๗. เกษตรทฤษฎีใหม่สามารถลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศได้
๘. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมั่นคงยิ่งขึ้น
๙. เกษตรทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า ประโยชน์และความสำคัญของเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อให้เกิดความตอบสนองให้แก่ตัวเองและสังคมรอบข้างได้ในระดับสูงได้ผลผลิตทางการเกษตรกรรมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีน้ำเพียงพอ มีรายได้เพิ่มขึ้น ครอบครัวอบอุ่นมีความสามัคคีในระดับชุมชนและในระดับสถาบัน เป็นการส่งผลเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สภาพพื้นดินที่เคยแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ กลับกลายเป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์มากขึ้นเป็นการรักษาสมดุลให้กับดินและธรรมชาติสิ่งที่กล่าวมานี้ทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งที่มิมีประโยชน์อย่างมาก

๒.๓.๑๒ องค์ประกอบและการจัดการองค์ประกอบของเกษตรทฤษฎีใหม่^{๗๖}

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นได้นำเอาหลักของนักวิชาการที่ได้จัดองค์ประกอบและการจัดการองค์ประกอบของเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน สังคมและเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลแก่ส่วนตัวและส่วนร่วมซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑ สระน้ำ

การจัดทำสระน้ำในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มีหลักในการดำเนินงานดังนี้

๑.๑ การเลือกพื้นที่ ในการขุดสระน้ำมีหลักในการพิจารณาคือควรเลือกบริเวณที่เป็นที่ลุ่มมากที่สุดของพื้นที่ในโครงการ ดินอุ้มน้ำได้ดี โดยสังเกตจากเมื่อเวลาฝนตกบริเวณที่น้ำขังนานที่สุดจะเป็นบริเวณที่เหมาะสมที่สุดในการขุดสระน้ำโดยเฉพาะในพื้นที่แห้งแล้งของภาค

^{๗๕} วัลลภ พรหมทอง ดร., เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓-๑๗.

^{๗๖} วัลลภ พรหมทอง ดร., เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ, หน้า ๒๗-๓๕.

ตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ควรขุดสระน้ำบริเวณที่เป็นดินเหนียวพยายามหลีกเลี่ยงบริเวณที่เป็นดินทราย เพราะจะทำให้เก็บน้ำไม่อยู่

๒ การขุดสระน้ำ การขุดสระน้ำในพื้นที่ ๓ ไร่ ขุดลึก ๔ เมตร จะจุน้ำได้ประมาณ ๑๗,๒๐๐ ลูกบาศก์เมตร ถ้าปลูกข้าว ๕ ไร่ และพืชอื่นอีก ๕ ไร่ รวมเป็น ๑๐ ไร่ ตามหลักวิชาการแล้ว พืช ๑ ไร่ จะใช้น้ำ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เพราะฉะนั้น จะต้องใช้น้ำทั้งสิ้น จำนวน ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งถือว่าเพียงพอ แต่ในความเป็นจริงนั้น น้ำจะระเหยไปทุกวันเฉลี่ยวันละ ๑ เซนติเมตร คิดเป็น^๓ ของจำนวน ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จึงเหลือน้ำเพียงพอ ๔,๗๕๐ ลูกบาศก์เมตร ดังนั้นถ้าจะให้^๔น้ำเพียงพอจะต้องหาน้ำมาเติมในสระมาเติมในสระหรืออีกนัยหนึ่งในช่วงฤดูฝนไม่ควรใช้น้ำจากสระพยายามใช้น้ำจากธรรมชาติอย่างใดก็ตามการขุดสระจำเป็นต้องใช้เครื่องจักร เนื่องจากเป็นสระที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ จึงไม่สามารถใช้แรงงานคนขุดได้ ซึ่งอาจต้องขอการสนับสนุนจากราชการในเรื่องของงบประมาณหรือเครื่องจักร ในกรณีที่ทางราชการไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ ให้พยายามติดต่อกับผู้ที่ต้องการดินถมที่ โดยให้ดินที่ขุดขึ้นมาให้กับผู้ที่ต้องการถมที่ แล้วช่วยกันในเรื่องค่าใช้จ่าย จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขุดสระน้ำได้ การขุดสระน้ำในพื้นที่เป็นที่ยดอน สภาพแห้งแล้ง ควรขุดให้ลึกกว่าปกติจะทำให้เก็บน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในกรณีที่ต้องการเลี้ยงปลาในสระน้ำไว้บริโภค การขุดสระน้ำควรขุดให้บริเวณของขอบสระตื้นกว่าบริเวณกลางสระโดยขุดให้เป็นไหล่ บริเวณขอบลึกประมาณ ๑.๕ - ๒ เมตร เพื่อให้เป็นที่อยู่ของปลา เนื่องจากปลาไม่สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพที่มีน้ำลึก ๔ เมตร ในส่วนของดินที่ขุดขึ้นมา ดินชั้นบนควรใช้ถมบริเวณแปลงปลูกพืช เนื่องจากเป็นดินที่อุดมสมบูรณ์มีธาตุอาหารที่พืชต้องการมากกว่าดินชั้นล่าง ส่วนดินชั้นล่างสามารถนำไปถมเป็นคันดินหรือทำถนนภายในฟาร์ม

๓. การจัดการสระน้ำ

๓.๑ การป้องกันการพังทลายบริเวณขอบสระ บริเวณขอบสระควรปลูกหญ้าแฝกหรือพืชคลุมดินชนิดอื่น เพื่อป้องกันขอบสระถูกน้ำกัดเซาะ พังทลายนอกจากนี้ บริเวณคันดินรอบๆ ขอบสระอาจปลูกพืชผักสวนครัวหรือไม้ผลยืนต้นอื่นๆ เช่น มะพร้าว หนาม ฝรั่ง ขนุน มะม่วง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การปลูกไม้ผลรอบขอบสระควรระมัดระวังในเรื่องใบไม้ร่วงหล่นลงไปในสระน้ำ เพราะอาจทำให้น้ำในสระเน่าเสียจะมีผลต่อปลาที่เลี้ยงไว้ และอาจทำให้ไม่สามารถนำน้ำไปใช้ในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์อื่นๆ ได้

๓.๒ การปลูกพืชภายในสระน้ำ อาจปลูกผักไว้บริโภคผักที่สามารถปลูกในสระน้ำได้ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด ผักชีล้อม บัวสาย เป็นต้น

๓.๓ การเลี้ยงสัตว์น้ำจะทำให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสัตว์น้ำที่สามารถนำมาเลี้ยงในสระน้ำ ควรเป็นปลากินพืช เพราะการเลี้ยงปลากินพืชจะไม่ทำให้น้ำเสียมากนัก ปลาที่ควรนำมาเลี้ยง ได้แก่ ปลาสวาย ปลานิล ปลาไน ปลาดุก ปลาเทโพ ปลาช่อน ปลาบึก เป็นต้น

๓.๔ การเลี้ยงสัตว์บริเวณขอบสระ การเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคหรือจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ บริเวณขอบสระ สัตว์ที่สามารถนำมาเลี้ยงบริเวณขอบสระได้ เช่น เป็ด ไก่ สุกร โดยสร้างโรงเรือนหรือ คอกบริเวณขอบสระ เศษอาหารและมูลสัตว์เหล่านี้สามารถใส่ลงไปในน้ำเพื่อเป็นอาหารของปลาแต่ อย่างไรก็ตาม การเลี้ยงสัตว์บริเวณขอบสระน้ำไม่ควรให้มูลสัตว์ลงไปในสระมากเกินไป เพราะจะทำให้ น้ำในสระเน่าเสีย ซึ่งอาจทำให้ปลาตาย และอาจไม่สามารถนำน้ำไปใช้ในการปลูกพืชได้ การสังเกต ว่าน้ำเสียหรือไม่ให้สังเกตว่าในสระน้ำมีปลาลอยขึ้นมาหายใจเป็นจำนวนมากในช่วงเช้าและลักษณะ ของปลาวายน้ำผิดปกติหรือไม่

๓.๕ การนำน้ำจากสระไปใช้ จุดประสงค์ของการขุดสระน้ำก็เพื่อเก็บน้ำไว้ในยามขาดแคลน ดังนั้น ในช่วงหน้าฝนควรเก็บน้ำไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และใช้เท่าที่จำเป็น โดยเฉพาะใน หน้าแล้งไม่ควรใช้น้ำทำนาปรังเพราะข้าวเป็นพืชที่ใช้น้ำมาก ควรปลูกพืชอายุสั้น และใช้น้ำน้อย เช่น ถั่วงอก ถั่วเขียว ข้าวโพดฝักอ่อน เป็นต้น

๓.๖ การเติมน้ำในสระ ในกรณีที่มีอ่างน้ำหรือแหล่งน้ำขนาดใหญ่อยู่ใกล้สระน้ำของ เกษตรกร ควรนำน้ำมาเติมอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าไม่มีแหล่งน้ำมาเติมเมื่อฝนตกให้พยายามเติมน้ำใน สระให้มากที่สุด เพื่อเก็บไว้ใช้ในช่วงที่ขาดแคลนน้ำ

๒. นาข้าว

ตามหลักการของทฤษฎีใหม่นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะให้ เกษตรกรผลิตข้าวไว้บริโภคภายในครอบครัวอย่างพอเพียงตลอดทั้งปี โดยถือว่าเกษตรกรครอบครัว หนึ่งมีสมาชิกจำนวน ๕-๖ คนทำนา จำนวน ๕ ไร่ จะมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภค ตามสภาพการ บริโภคข้าวเฉลี่ยของคนไทย หนึ่งคนบริโภคข้าวประมาณ ๒๐๐ กิโลกรัม (๒๐ ถึงข้าวเปลือก) ต่อปี หากมีสมาชิกจำนวน ๖ คน ปีหนึ่งบริโภคทั้งสิ้น ประมาณ ๑,๒๐๐ กิโลกรัม (๑๒๐ ถึงข้าวเปลือก) การทำนา ๕ ไร่ สามารถผลิตข้าวได้ประมาณ ๑,๗๕๐ กิโลกรัม (ผลผลิตข้าวเฉลี่ยของประเทศไทยปี ๒๕๓๖/ ๓๗ มีค่าประมาณ ๓๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ดังนั้น พื้นที่ปลูก ๕ ไร่ ผลผลิตที่ได้ คือ ๕ X ๓๕๐ = ๑,๗๕๐ กิโลกรัม) ผลผลิตข้าวที่ได้สามารถมีเหลือเล็กน้อย แต่หากการปลูกข้าวมีการดูแลรักษาอย่าง ดี อาจได้ผลผลิตถึง ๕๐๐-๖๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งจะทำให้มีข้าวเหลือไว้จำหน่ายด้วย

หลักในการจัดการเกี่ยวกับพื้นที่ทำนา มีดังนี้

๑ การเลือกพื้นที่ พื้นที่ที่จะใช้ปลูกข้าวควรเป็นที่ราบลุ่ม ดินเป็นดินเหนียว อุ่มน้ำได้ดี และมีความอุดมสมบูรณ์

๒ การเตรียมพื้นที่ ถ้าพื้นที่ที่จะใช้ปลูกข้าวไม่เรียบ ควรปรับพื้นที่ให้เรียบเสียก่อน และ อาจแบ่งเป็นแปลงๆ โดยทำคันดิน (คันนา) กันน้ำเพื่อความสะดวกในการท่อน้ำหรือระบายน้ำ รวมทั้ง เพื่อความสะดวกในด้านอื่นๆ เช่น การกำจัดวัชพืช การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว

๓ ลักษณะของการปลูกข้าว โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่มีพื้นที่ปลูกข้าวไม่มากนัก คือ มีประมาณ ๕ ไร่ ดังนั้น การปลูก ควรปลูกแบบนาดำหรือนาดำน้ำตม จะทำให้ดูแลสะดวกและได้ผลผลิตสูง

๒. แปลงปลูกพืช

พื้นที่แปลงปลูกพืชประมาณ ๕ ไร่ ใช้สำหรับปลูกพืชอื่นๆไว้บริโภคและจำหน่าย นอกจากข้าวพื้นที่ในส่วนนี้ควรปลูกพืชหลายๆชนิด เพื่อให้การใช้พื้นที่คุ้มค่ามากที่สุด อาจปลูกพืชผสมผสาน ปลูกพืชเหลื่อมฤดู หรือปลูกพืชไร่ พืชผักระหว่างแถวของไม้ผล

หลักในการจัดการแปลงปลูกพืช มีดังนี้

๑ การเลือกพื้นที่ พื้นที่ที่จะใช้เป็นแปลงปลูกพืช ควรเป็นที่ดอนกว่าบริเวณสระน้ำและพื้นที่ปลูกข้าว เนื่องจากพืชที่จะนำมาปลูกเป็นพืชไม่ทนต่อสภาพน้ำขัง

๒ การเตรียมพื้นที่ ถ้าพื้นที่เป็นที่ลุ่มควรยกร่องเป็นแปลง หรือนำดินชั้นบนจากการขุดสระมาถม การปลูกไม้ผลอาจแบ่งเป็นแปลงๆ มีร่องน้ำระหว่างแปลงเพื่อใช้ในการให้น้ำแก่พืช

๓ ชนิดของพืชที่ควรปลูก พืชที่จะนำมาปลูกในแปลงนี้ ควรพิจารณาตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อมหรือความต้องการของตลาดในแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามในที่นี้จะขอแนะนำโดยภาพรวม ดังต่อไปนี้

๓.๑ พืชไร่ พืชที่ควรปลูก ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถั่วพุ่ม ถั่วมะแฮะ อ้อย ละหุ่ง ทานตะวัน มันสำปะหลัง มัน เป็นต้นพืชไร่บางชนิดสามารถเก็บเกี่ยวและจำหน่ายในขณะที่ยังสดเพื่อใช้เป็นพืชผักซึ่งมีราคาแพงกว่าเมื่อแก่ เช่น ข้าวโพดฝักอ่อน ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ถั่วมะแฮะ เป็นต้น

๓.๒ พืชสวน พืชสวนที่ควรปลูกมีหลายประเภท ได้แก่

๓.๒.๑ ไม้ผล เช่น มะม่วง มะขาม มะปราง กล้วย ขนุน กระท้อน ส้ม ละมุด มังคุด ลำไย มะละกอ น้อยหน่า เป็นต้น

๓.๒.๒ พืชผัก แบ่งเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑) พืชผักยืนต้น เช่น มะรุม แคบ้าน ชะอม หวาย สะเดา ผักหวาน ขี้เหล็ก กระถิน เพกา เป็นต้น

๒) พืชผักล้มลุก เช่น พริก มะเขือ ขิง ข่า ตะไคร้ กะเพรา โหระพา มันเทศ ถั่วพู ถั่วฝักยาว มะระ ผักบุ้งจีน เป็นต้น

๓.๒.๓ ไม้ดอก เช่น มะลิ ดาวเรือง เยอร์บีร่า บานไม่รู้โรย กุหลาบ รัก เป็นต้น

๓.๒.๔ ไม้ประดับ เช่น เฟื่องฟ้า ชวนชม โป๊ยเซียน หมาก ปาล์ม โกสน บอนสี เป็นต้น

๓.๒.๕ พืชสมุนไพรและเครื่องเทศ เช่น พืชหลายใจ หญ้าหนวดแมว เสลดพังพอน หมาก พลู พริกไทย บุก บัวบก ตะไคร้หอม เป็นต้น

๓.๒.๖ ไม้ใช้สอย เช่น ไม้ สะเดา กระถิน ทองหลาง ชี้เหล็ก ประดู่ ชิงชัน ยางนา เป็นต้น

๓.๒.๗ พืชบำรุงดินและพืชคลุมดิน เป็นพืชที่สามารถปลูกระหว่างแถวในขณะที่ไม้ผลยังเล็กอยู่ หรืออาจปลูกหมุนเวียนกับแปลงปลูกข้าว เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน พืชบำรุงดินที่ควรปลูก ได้แก่ ถั่วมะแฮะ ถั่วฮามาต้า โสนอัฟริกัน ปอเทือง ถั่วพรี ถั่วพุ่ม ถั่วเหลือง ถั่วเขียว กระถิน เป็นต้น

๓.๒.๘ เห็ด เช่น เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม เห็ดหูหนู เห็ดเป๋าฮื้อ เป็นต้น

๓. ที่อยู่อาศัย

พื้นที่สำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัยควรเป็นที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง ถ้าสภาพในแปลงเกษตร ทฤษฎีใหม่เป็นที่ลุ่ม ควรนำดินชั้นล่างที่ได้จากการขุดสระน้ำมาถมบริเวณที่อยู่อาศัย จำนวนประมาณ ๒ ไร่ นี้ประกอบด้วยสิ่งต่างๆดังนี้

๑ บ้านพัก ควรสร้างบนที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง เป็นบ้านที่มีลักษณะมั่นคงแข็งแรง เหมาะสมกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวตามอัตรา

๒ โรงเรือนหรือคอกสัตว์ เป็นคอกสัตว์เลี้ยงบริเวณข้างบ้านหรือบริเวณขอบสระ เช่น คอกเป็ด ไก่ สุกร สร้างด้วยไม้หรือวัสดุที่หาได้สะดวกในท้องถิ่น

๓ โรงเพาะเห็ด ในกรณีที่เพาะเห็ดถั่ง เช่น เห็ดหูหนู เห็ดนางฟ้า เห็ดเป๋าฮื้อ โรงเรือนสำหรับเพาะเห็ด ควรสร้างด้วยวัสดุในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หญ้าแฝก จาก หรือวัสดุอื่นๆ ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

๔ โรงเก็บเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตร อาจสร้างไว้ตามใต้ถุนบ้าน หรือข้างบ้านตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ หรือสภาพเครื่องมืออุปกรณ์ที่ต้องการเก็บ

๕ บริเวณปลูกผักสวนครัว พืชผักสวนครัว ประเภท พริก ชিং ข่า ตะไคร้ กะเพรา โหระพา ใบมะกรูด สารระแห่น สามารถปลูกไว้รอบๆ บ้าน เพื่อความสะดวกเวลาต้องการใช้ และไม่จำเป็นต้องไปซื้อหาจากตลาดซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในบ้าน

๖ บริเวณปลูกไม้ดอกไม้ประดับรอบๆบ้าน บริเวณรอบๆบ้านอาจปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ จะทำให้บ้านสวยงาม น่าอยู่อาศัย เกิดความเพลิดเพลิน สบาย ตาแก่ผู้พบเห็น ไม้ดอกที่ควรปลูก ได้แก่ บานชื่น บานไม่รู้โรย ดาวเรือง หงอนไก่ กุหลาบ ไม้ประดับ ได้แก่ หมาก ปาล์ม ขวนชม โกสน บอน สีต่างๆ เป็นต้น นอกจากปลูกไว้ประดับบ้านแล้ว บางชนิดยังสามารถนำไปจำหน่ายได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า จากการทบทวนเอกสารนั้นได้ทราบถึงการจัดการในการทำการเกษตรกรรม เพื่อให้เป็นระเบียบและใช้ประโยชน์ของพื้นที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์อย่างสูงสุดในการทำการเกษตรดังแล้วจึงจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบสามารถให้คนรุ่นหลังได้นำเอาไปปฏิบัติตามได้อย่างง่ายดาย

๒.๓.๑๓ หลักและวิธีการปลูกพืชในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่^{๗๗}

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องนั้นนักวิชาการได้ให้หลักและวิธีการปลูกพืชในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่นั้นไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำมาปฏิบัติได้อย่างเป็นจริงดังต่อไปนี้

๑. การปลูกข้าว

ข้าว จัดเป็นพืชหลักในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งกำหนดให้มีประมาณร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่หรือประมาณ ๕ ไร่ สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ดำเนินการ ๑๕ ไร่ สาเหตุที่กำหนดให้ข้าวเป็นพืชหลักของโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย ถ้าหากเกษตรกรมีข้าวไว้บริโภคอย่างเพียงพอแล้วกิจกรรมอื่นๆ ก็จะสามารถดำเนินต่อไปได้ ปัญหาต่างๆ ก็จะลดน้อยลง ดังนั้น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่จำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำนาหรือการปลูกข้าวให้เข้าใจ เพื่อจำทำให้การปลูกข้าวได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพดี อย่างไรก็ตาม การทำนาในพื้นที่ค่อนข้างจำกัดเช่นนี้ จะต้องทำอย่างประณีต หากมีเช่นนั้นแล้วอาจทำให้ได้ผลผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน ทำให้เดือดร้อนต้องไปซื้อข้าวจากที่อื่นมาบริโภค ถือว่าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่มุ่งให้เกษตรกรผลิตข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คำแนะนำในการปลูกข้าวที่ควรทราบมีดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่สำคัญในการผลิตข้าวให้ได้ผลผลิตสูง

- ๑ ใช้ข้าวพันธุ์ดี
- ๒ เตรียมดินดี
- ๓ น้ำดี
- ๔ ปุ๋ยดี
- ๕ ยาดี
- ๖ ดูแลรักษาดี

๒. ใช้ข้าวพันธุ์ดี

ข้าวพันธุ์ดีเป็นข้าวที่ให้ผลผลิตสูง เจริญเติบโตดี ทนต่อสภาพแวดล้อมด้านทานโรคและแมลง คุณภาพในการสีและหุงต้มดี และเป็นที่ต้องการของตลาดข้าวพันธุ์ดีที่ทางการแนะนำนั้นมีอยู่หลายพันธุ์แต่ละพันธุ์อาจเหมาะสมกับท้องที่หนึ่งแต่ไม่เหมาะสมกับอีกท้องที่หนึ่ง ดังนั้น ข้าวพันธุ์ดีของแต่ละภาคจึงแตกต่างกันออกไป

ภาคกลาง พันธุ์ข้าวที่แนะนำได้แก่ ขาวปากหม้อ ๑๔๘ เหลืองประทิว ๑๒๓ สุพรรณบุรี ๖๐ ข้าวเจ้าหอมคลองหลวง ๑ และพันธุ์ กข ต่างๆ เช่น กข ๒๓ กข ๒๕ กข ๒๗ เป็นต้น

^{๗๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓-๕๕.

ภาคเหนือ พันธุ์ข้าวที่แนะนำได้แก่ เหนียวสันป่าตอง กข ๖ เหลืองใหญ่ ๑๔๘ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข ๒๑ กข ๒๓ กข ๒๕ เป็นต้น

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พันธุ์ข้าวที่แนะนำ ได้แก่ เหนียวสันป่าตอง กข๖ กข ๘ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ขาวปากหม้อ ๑๔๘ กข ๒๑ กข ๒๓ กข ๒๕ เป็นต้น

ภาคใต้ พันธุ์ข้าวที่แนะนำได้แก่ พวงไร้ ๒ นางพญา ๑๓๒ กข ๑๓ กข ๒๑ กข ๒๓ กข ๒๕ เป็นต้น
หมายเหตุ ข้าวพันธุ์ กข เลขคี่ หมายถึง ข้าวเจ้า กข เลขคู่ หมายถึง ข้าวเหนียว

อย่างไรก็ตาม ข้าวแต่ละพันธุ์ต่างมีข้อดีและจุดด้อยแตกต่างกันไป ดังนั้น การเลือกพันธุ์ข้าวปลูก จำเป็นจะต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่นๆ อีกด้วย เช่น ความนิยมของผู้บริโภคในท้องถิ่น ราคาข้าว ความสะดวกในการจัดหาพันธุ์ข้าวในเรื่องนี้เกษตรกรจะต้องเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจ โดยยึดพันธุ์ข้าวที่แนะนำในแต่ละท้องถิ่นเป็นเกณฑ์เบื้องต้น แล้วเลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของตนเอง หรืออาจขอคำแนะนำจากศูนย์วิจัยหรือสถานทดลองข้าวที่อยู่ใกล้บ้านก็ได้

๓. เตรียมดินดี

หลักการเตรียมดินที่ดีก็คือ ปรับที่นาให้เรียบสม่ำเสมอไม่เป็นลุ่มๆดอนๆเพราะจะทำให้ข้าวออกรวงไม่พร้อมกันข้าวที่ปลูกในที่ดอนจะออกรวงก่อนข้าวที่ปลูกในที่ลุ่มจึงควรไถปรับระดับหน้าดินให้เรียบโดยคราดกลับไปมาหลายๆครั้งเพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์สม่ำเสมอทั่วทั้งแปลงและควรบำรุงรักษาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอโดยหว่านปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักก่อนเตรียมพื้นที่ หรือปลูกพืชบำรุงดินประเภทถั่วต่างๆแล้วไถกลบจะทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔. น้ำดี

หากสามารถให้น้ำและควบคุมระดับน้ำในนาข้าวได้ตลอดระยะเวลาการเจริญเติบโตของข้าวจะช่วยให้การใช้ปุ๋ย การไถยา และการควบคุมวัชพืชเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผลผลิตข้าวที่ได้ก็จะสูงและมีคุณภาพดี

๕. ปุ๋ยดี

การให้ปุ๋ยที่มีคุณภาพดี ตรงตามสูตรและใช้ในอัตราและระยะเวลาที่เหมาะสมจะทำให้ได้ผลผลิตสูงโดยเฉพาะข้าวพันธุ์ลูกผสม (กข) นั้นตอบสนองต่อปุ๋ยดีมาก

๖. ยาดี

ยาในที่นี้หมายถึง สารเคมีที่ใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวชนิดต่างๆได้แก่ โรคแมลง และวัชพืช ถ้าหากมีการใช้ยาที่เหมาะสม ศัตรูเหล่านี้ก็จะไม่ระบาด ไม่ทำอันตรายข้าวผลผลิตข้าวก็จะสูงตามมาด้วย อย่างไรก็ตาม ยาดี ไม่ได้หมายความว่าต้องใช้ยาในปริมาณมาก หรือใช้ยาคุณภาพสูงๆในกรณีที่ทำนาเพียงเล็กน้อยจำนวนไม่กี่ไร่ถ้าหากศัตรูข้าวไม่ระบาดมากนักก็อาจป้องกันและกำจัดด้วยวิธีอื่นๆหรือการใช้สมุนไพรก็ได้เช่นกัน

๗. ดูแลรักษาดี

หลังจากหว่านหรือปักดำข้าวไปแล้ว ต้องคอยตรวจดูระดับน้ำและหมั่นตรวจนาข้าวอย่างสม่ำเสมอ สังเกตดูว่ามี โรค แมลง วัชพืช และศัตรูพืชข้าวชนิดอื่นๆ เช่น ปูนา หอยเชอรี่ นก หนู หรือไม่ ถ้ามีก็ต้องรีบป้องกันและกำจัดเสียก่อนที่จะศัตรูเหล่านั้นจะทำลายข้าว

สรุปได้ว่า จากการทบทวนเอกสารนั้นได้นำหลักและวิธีการในการทำการเกษตรมาใช้เพื่อให้เกิดผลและเพื่อให้นักเกษตรกรรมได้นำมาประยุกต์ในแต่ละพื้นที่ตามความเหมาะสมเพราะถ้านักเกษตรกรรมไม่รู้จักหลักและวิธีการในการทำการเกษตรแล้วนั้นเป็นสิ่งที่หาเป้าหมายได้ยากและจะไม่ประสบความสำเร็จได้ถ้ามีวิธีการแล้วก็จะสำเร็จได้อย่างแน่นอนดังนั้นก็ได้นำเสนอไว้เบื้องต้นนี้

๒.๔ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจยิ่งขึ้นและเป็นการเผยแพร่หลักธรรมเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนให้เบาบางไปได้และเป็นการส่งเสริมประชาชนให้หันมาสนใจหลักธรรมเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่ตนเองและคนอื่นเพื่อให้เกิดความสุขในชุมชนจึงได้นำหลักธรรมที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้าด้วยกันซึ่งได้นำเอา หลักธรรมที่พุทธธัมมิกัตถ ๔ กุลจิรัฏฐิติธรรม ๔ เป็นต้น เพื่ออธิบายให้เกิดความเข้าใจดังต่อไปนี้

๒.๔.๑ หลักธรรมที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ประกอบด้วยหลักการ หลักวิชาการ หลักพุทธธรรมมากมาย สำหรับหลักธรรมที่พุทธธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ ตรงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ในส่วนที่ว่า “จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบและในส่วนที่ว่า “ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน^{๗๘}

๒.๔.๒ หลักของพุทธธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ

พุทธธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ เป็นหลักธรรมเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน หรือหลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม ๔ ประการ

อุภูฏฐานสัมปทา เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งว่าด้วยการถึงพร้อมด้วยความหมั่นขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่ การงานและการประกอบอาชีพที่สุจริต ผักผ่อนให้มีความชำนาญ

^{๗๘} สมพร เทพสิทธิ, การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจนและการทุจริต ฉบับสมบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร : กองทุน อริยมรรค, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑.

ชำนาญและรู้จัก ใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตราหาวิธีการที่เหมาะสมที่ดีจัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

อารักขสัมปทา คือ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า กุลบุตรในโลกนี้มีโรคภัยที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เก็บรวบรวมด้วยน้ำพักน้ำแรง อาบเหงื่อต่างน้ำ ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม เขารักษาคุ้มครองโรคภัยนั้นด้วยคิดว่า ทำอย่างไร โรคภัยเหล่านี้ของเรา จึงจะไม่ถูกพระราชาริบ โจรไม่ลัก ไฟไม่ไหม้ น้ำไม่พัดไป ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักไม่ลักไป นี่เรียกว่าอารักขสัมปทา^{๗๙}

กัลยาณมิตตตา คือ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า กุลบุตรในโลกนี้วางตัวเหมาะสมเจรจาสนทนากับคนในหมู่บ้านหรือในนิคมที่ตนอาศัยอยู่ จะเป็นคหบดี บุตรคหบดี คนหนุ่มผู้เคร่งศีล หรือคนแก่ผู้เคร่งศีลก็ตาม ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยจาคะ และถึงพร้อมด้วยปัญญา คอยศึกษาสัทธาสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาตามสมควร คอยศึกษาศีลสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยศีลตามสมควร คอยศึกษาจาคสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะตามสมควร และคอยศึกษาปัญญาสัมปทาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญาตามสมควร นี่เรียกว่า กัลยาณมิตตตา^{๘๐}

สมชีวิตา คือ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า กุลบุตรในโลกนี้รู้ทางเจริญแห่งโรคภัยและทางเสื่อมแห่งโรคภัยแล้วเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะ ไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับเปรียบเหมือนคนชั่งของ หรือลูกรูมือของคนชั่งของ ยกตราชั่งขึ้นดูก็รู้ได้ว่า ต้องลดลงเท่านี้ หรือเพิ่มขึ้นเท่านี้ ฉนั้นใด กุลบุตรก็ฉนั้นเหมือนกัน รู้ทางเจริญแห่งโรคภัยและทางเสื่อมแห่งโรคภัยแล้วเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะ ไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับ ถ้ากุลบุตรนี้มีรายรับน้อย แต่เลี้ยงชีพอย่างฟุ่มเฟือย ก็จะมีผู้กล่าวหาเขาได้ว่า กุลบุตรผู้นี้ใช้จ่ายโรคภัยเหมือนคนกินผลมะเดื่อ^{๘๑} ถ้ากุลบุตรนี้มีรายรับมาก แต่เลี้ยงชีพอย่างผิดเคือง ก็จะมีผู้กล่าวหาเขาได้ว่า กุลบุตรผู้นี้จักตายอย่างไม่สมฐานะ แต่เพราะกุลบุตรนี้รู้ทางเจริญแห่งโรคภัยและทางเสื่อมแห่งโรคภัยแล้วเลี้ยงชีพแต่พอเหมาะ ไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนักด้วยคิดว่า ด้วยการใช้จ่ายอย่างนี้ รายรับของเราจักเกินรายจ่ายและรายจ่ายของเราจักไม่เกินรายรับ นี่เรียกว่า สมชีวิตา^{๘๒}

^{๗๙} อก.อภฺรฺก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

^{๘๐} อก.อภฺรฺก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

^{๘๑} อก. อภฺรฺก.อ. (ไทย) ๓/๕๔/๒๖๖.

^{๘๒} อก.อภฺรฺก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๑.

ตารางที่ ๒.๑ แสดงความสอดคล้องของหลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ
กับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง^{๔๓}

ลำดับ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ

ลำดับ	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	หลักทฤษฎีธรรมิกัตถประโยชน์ ๔ ประการ
๑.	ความอดทน, ความเพียร	๑ อุฏฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความเพียร)
๒.	ความซื่อสัตย์สุจริต, ความรอบคอบ	๒ อรัญขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา)
๓.	มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๓ กัลยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)
๔.	มีสำนึกในคุณธรรม, มีความรอบรู้ที่เหมาะสม	๔ สมชีวิตา (ความเป็นอยู่เหมาะสม)

๒.๔.๔ ความสันโดษ

สันโดษ หมายถึง ความยินดี ความพอใจ ความยินดีด้วยของของตนซึ่งได้มาด้วย
เรี่ยวแรงความเพียรโดยชอบธรรม ความยินดีด้วยปัจจัยสี่ตามมีตามได้ ความรู้จักอุมัรจักพอ

๑. ยถาลาภสันโดษ ยินดีตามที่ได้ ยินดีตามที่พึงได้ คือ ตนได้สิ่งใดมา หรือเพียรหาสิ่งใด
มาได้ เมื่อเป็นสิ่งที่ตนพึงได้ ไม่ว่าจะหยาบหรือประณีตแค่ไหน ก็ยินดีพอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ติดใจอยากได้
สิ่งอื่น ไม่เดือดร้อนกระวนกระวายเพราะสิ่งที่ตนไม่ได้ ไม่ปรารถนาสิ่งที่ตนไม่พึงได้หรือเกินไปกว่าที่
ตนพึงได้โดยถูกต้องชอบธรรม ไม่เพ่งเล็งปรารถนาของของคนอื่นได้ ไม่ริษยาเขา

๒. ยถาพลสันโดษ ยินดีตามกำลัง คือ ยินดีแต่พอกำลังร่างกายสุขภาพและวิสัยแห่งการ
ใช้สอยของตน ไม่ยินดีอยากได้เกินกำลัง ตนมีหรือได้สิ่งใดมาอันไม่ถูกกับกำลังร่างกายหรือสุขภาพ
เช่น ภิกษุได้อาหารบิณฑบาตที่แสดงต่อโรคของตน หรือเกินกำลังการบริโภคใช้สอย ก็ไม่ห่วงแหน
เสียดายเก็บไว้ให้เสียเปล่า หรือฝืนใช้ให้เป็นโทษแก่ตน ยอมสละให้แก่ผู้อื่นที่จะใช้ได้และรับหรือแลก
เอาสิ่งที่ถูกโรคกับตนแต่เพียงที่พอกำลังการบริโภคใช้สอยของตน

๓. ยถาสารูปสันโดษ ยินดีตามสมควร คือ ยินดีตามที่เหมาะสมกับตน อันสมควร
แก่ภาวะฐานะ แนวทางชีวิต และจุดหมายแห่งการบำเพ็ญกิจของตน เช่น ภิกษุไม่ปรารถนาสิ่งของอัน
ไม่สมควรแก่สมณะภาวะ หรือภิกษุบางรูปได้ปัจจัยสี่ที่มีค่ามาก เห็นว่าเป็นสิ่งสมควรแก่ท่านผู้ทรง

^{๔๓}วีรพล แพทย์ประสิทธิ์, พ.ท., “การรับรู้บทบาทของกองทัพบกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนว
พุทธปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทามอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี”, พุทธศาสนคณาภิธานิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

คุณสมบัติน่าคบถือ ก็นำไปมอบให้แก่ท่านผู้นั้น ตนเองใช้แต่สิ่งอันพอประมาณ หรือภิกษุบางรูปกำลังประพฤติวัตรขัดเกลากัน ได้ของประณีตมา ก็สละให้แก่เพื่อนภิกษุรูปอื่นๆ ตนเองเลือกหาของปอนๆ มาใช้ หรือตนเองมีโอกาสจะได้ลาอย่างหนึ่ง แต่รู้ว่าสิ่งนั้นเหมาะสมหรือเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อื่นที่เชี่ยวชาญถนัดสามารถด้านนั้น ก็สละให้ลาถึงแก่ท่านผู้นั้น ตนรับเอาแต่สิ่งที่เหมาะสมกับตน^{๔๔}

๒.๔.๕ สังคหัตถ์ ๔

การปฏิบัติตามหลักการสงเคราะห์หรือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคีที่เรียกว่า สังคหัตถ์ ๔ อย่างดังต่อไปนี้

๑. ทาน ให้ปัน คือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่ายินดี ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๓. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆบำเพ็ญสาธารณประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาค่าและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

๔. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งต่อคนทั้งหลายไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พูดสั้นๆ ว่า ช่วยด้วยทุนด้วยของหรือความรู้ ช่วยด้วยถ้อยคำ ช่วยด้วยกำลังงาน ช่วยด้วยการร่วมเผชิญและแก้ปัญหา^{๔๕}

๒.๔.๖ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพุทธเศรษฐศาสตร์และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักธรรมข้อแรก คือ มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง ซึ่งเป็นเรื่องของข้อปฏิบัติอันพอดีที่จะนำไปสู่จุดหมาย ปลอดภัยจากปัญหา ไม่ซุ่มซ่ามกับที่สับสนโง่งงด้านใดด้านหนึ่ง กับคุณลักษณะแรกของความพอเพียง คือ ความพอประมาณ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมและปฏิบัติตนให้อยู่ในความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

หลักธรรมข้อที่สอง คือ โยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นเรื่องของความคิดพิจารณาสืบสาวหาเหตุผลจนตลอดสายให้เห็นกิจกรรมต่างๆ ตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย กับคุณลักษณะที่สองของความพอเพียง คือ ความมีเหตุผล ซึ่งเป็นเรื่องของการดำเนินกิจกรรมที่ต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากการใช้ความคิดและปัญญาเช่นกัน

หลักธรรมข้อที่สาม คือ อปปมาทธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของการดำเนินกิจกรรมโดยมีสติเป็นเครื่องกำกับ ไม่ให้ตกต่ำและเสื่อมถอย มีการกระทำอย่างระมัดระวังตัว รอบคอบและรู้ตนว่าเรedyไป

^{๔๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓) , หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

^{๔๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑.

กับคุณลักษณะที่สามของความพอเพียง คือ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ที่เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ซึ่งก็เป็นเรื่องของ การมีสติ อดทนพากเพียรในการดำเนินกิจกรรมโดยไม่ให้เกิดความเสียหายหรือข้อผิดพลาด เป็น องค์ประกอบที่ใช้สติเป็นเครื่องมือเหมือนกัน^{๘๖}

มัชฌิมาปฏิปทา เป็นประมวลคำสอนภาคปฏิบัติ คือ ระบบ “จริยธรรม” ทั้งหมดของ พระพุทธศาสนา มีรายละเอียด ขอบเขตกว้างขวาง มากเกินกว่าที่จะพูดถึงให้ครบถ้วนกระบวนการ ความ ได้แต่สามารถที่จะอธิบาย “ทางสายเดียวแต่มีองค์ประกอบ ๘ อย่าง” อันเป็นหัวข้อสำคัญของ อริย อัฐังคิกมัคค์ หรือ อารยอัฐางคิกมรรค มรรคอันประเสริฐมีองค์ประกอบ ๘ อย่าง^{๘๗} คือ

สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ Right View

สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ Right Thought

สัมมาวาจา วาจาชอบ Right Speech

สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ Right Action

สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ Right Livelihood

สัมมาวายามะ ความพยายามชอบ Right Effort

สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ Right Mindfulness

สัมมาสมาธิ จิตมั่นชอบ Right Concentration

องค์ประกอบทั้ง ๘ นี้ มีใช้ทางแปดทาง หรือ ต้องกระทำให้สำเร็จเสร็จสิ้นไปที่ละข้อ หากแต่เป็น ส่วนประกอบของทางสายเดียวกันที่ต้องอาศัยพึ่งพิงกัน เหมือนเกลียวเชือก ๘ เกลียวที่รวมกันเข้าเป็น เส้นเดียว ที่ต้องปฏิบัติร่วมกันไปโดยตลอด

๒.๔.๗ หลักกถจริยวัตรธรรม ๔

ในพุทธศาสนายังมีหลักธรรมที่สอนเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์ การรักษาทรัพย์ การรู้จัก ซ่อมแซมของเก่านั้นคือ กถจริยวัตรธรรม ๔ คือ ธรรมสำหรับดำรงความมั่งคั่งของตระกูลให้ยั่งยืนเหตุที่ ทำให้ตระกูลมั่งคั่งอยู่ได้นาน ประกอบด้วยความรู้จักคุ้มครอง เก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ตนได้ทำ ไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายนั้น ดังเนื้อความที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับอนาถบิณฑิกเศรษฐีปรากฏในอาทิสสูตรแห่งคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาตว่า

อริยสาวกย่อมป้องกันอันตรายที่เกิดจากไฟ น้ำ
พระราชา โจร คนที่ไม่ชอบกัน หรือจากทายาท ทำตนให้
ปลอดภัย นี่เป็นประโยชน์ที่ควรถือเอาจากโภคทรัพย์^{๘๘}

๑. นวัฐฐเวสนา ของหายของหมด รู้จักหามาไว้

๒. ชินณปฏิสังขรณา ของเก่าของชำรุด รู้จักบูรณะซ่อมแซม

^{๘๖}พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, “การใช้การสร้างตัวชีวิตเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์”, วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๙).

^{๘๗}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, หน้า ๖๐๑. ม.ม. ๑๒/๑๓๕/๑๒๖.

^{๘๘}อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๑/๖๕.

๓. ปริมิตปานโกชนา รู้จักประมาณในการกินการใช้

๔. อธิปจจสีลวันตสถาปนา ตั้งผู้มีศีลธรรมเป็นพ่อบ้านแม่เรือน^{๘๙}

เมื่อได้ทรัพย์มาแล้วก็ต้องใช้ทรัพย์ที่ได้มานั้นให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ด้วยจึงจะจัดเป็นการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องด้วยทรัพย์สินเงินทองที่ถูกต้องสมบูรณ์ ดังเนื้อความที่ พระรัฐपालะกล่าวไว้ปรากฏในรัฐपालสูตรแห่งคัมภีร์มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ว่า

...อาตมาเห็นผู้คนที่มียศในโลกรู้จักทรัพย์เครื่องปลื้มใจ

แล้วไม่ยอมให้ (ใคร) เพราะความหลงได้ทรัพย์แล้ว เก็บ

สะสมไว้ และปรารถนาความยิ่งขึ้นไป...

ฯลฯ

...พยายามทั้งหลายก็ชนทรัพย์สมบัติของเขาไป ส่วนสัตว์ที่
ตายไปก็ย่อมไปตามกรรม เมื่อตายไป ทรัพย์ใดๆ คือ บุตร
ภรรยา ทรัพย์ ข้าวของ เงินทอง และแว่นแคว้นก็ติดตาม
ไปไม่ได้ ทรัพย์ช่วยคนให้มีอายุยืนไม่ได้ ทั้งช่วยคนให้ละ
ความแค้นไม่ได้...

ฯลฯ

...เพราะเหตุนี้แล ปัญญาเท่านั้นเป็นเหตุบรรลุนิพพาน
ซึ่งเป็นที่สุดแห่งภพในโลกนี้ จึงประเสริฐกว่าทรัพย์...^{๙๐}

๒.๔.๘ ขรവാสาธรรม ๔

ขรวาสาธรรม ๔ คือ ธรรมสำหรับขรวาสา ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ๔ ประการดังนี้

๑. สัจจะ ความจริง ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริงใจ พูดจริง ทำจริง

๒. ทมะ การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัยแก้ไข
ข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

๓. ขันติ ความอดทน ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเข้มแข็ง ทนทาน
ไม่หวั่นไหว มั่นใจในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

๔. จาคะ ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจ
กว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือ
ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตนหรือเอาแต่ใจตัว^{๙๑}

๒.๔.๙ หลักการเกี่ยวกับการเลี้ยงดูชีวิตแต่พอดี พระพุทธศาสนายังได้สอนอีกว่า สุข
อันชอบธรรมที่ผู้ครองเรือนควรมี คือ สุขของคฤหัสถ์^{๙๒}

^{๘๙} อก. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๒๕๘/๓๓๓.

^{๙๐} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๓๐๗/๓๖๙-๓๗๑.

^{๙๑} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๑๑/๓๖๑.

^{๙๒} อก. จตุกก. (ไทย) ๒๑/๖๒/๙๐.

๑. อตฺถิสุข สุขเกิดจากความมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอ้อมใจ ว่าตนมีโภคทรัพย์ที่ได้มาด้วยน้ำพักน้ำแรงความขยันหมั่นเพียรของตน และโดยชอบธรรม

๒. โภคสุข สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอ้อมใจ ว่าตนได้ใช้ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบนั้น เลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และบำเพ็ญประโยชน์

๓. อนนฺตสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจ เอิบอ้อมใจ ว่าตนเป็นไท ไม่มีหนี้สินติดค้างใคร

๔. อนวัชชสุข สุขเกิดจากความประพาสไม่มีโทษ คือ ความภูมิใจ เอิบอ้อมใจ ว่าตนมีความประพาสสุจริต ไม่บกพร่องเสียหาย ใครๆ ตีตีสอนไม่ได้ ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ

๒.๔.๑๐ พยัคฆปัชชะ ธรรม ๔ ประการ

อีกตัวอย่างหนึ่งที่ปรากฏชัดเกี่ยวกับหลักธรรมเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน หรือหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม ๔ ประการ ดังความที่มีปรากฏในทีฆชาดกสูตร แห่งคัมภีร์อังคุตตรนิกาย อัฐกนิบาต ความตอนหนึ่งว่า

...ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์เป็นคฤหัสถ์ เป็นกามโมคิ อยู่ครองเรือนนอนเบียดบุตร ใช้จันทร์ของชาวากาสี ทัดทรงดอกไม้ ของหอม และเครื่องลูบไล้ยินดีทองและเงิน ขอพระผู้มีพระภาคโปรดแสดงธรรมที่จะพึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลในภพนี้เพื่อสุขในภพนี้และเพื่อเกื้อกูลในภพหน้าเพื่อสุขในภพหน้าแก่ข้าพระองค์ทั้งหลายเถิด... พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “พยัคฆปัชชะธรรม ๔ ประการนี้ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูลในภพนี้ เพื่อสุขในภพนี้แก่กุลบุตร” ธรรม ๔ ประการอะไรบ้าง คือ

๑. อุฏฺฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น)

๒. อารักขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา)

๓. กัลยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)

๔. สมชีวิตา (ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม)^{๙๓}

อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดถึงประโยชน์ของการเลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเป็นอยู่พอดีสมรายได้ มีให้เผื่อเคืองหรือพุ่มเพี้ยง ให้อยู่ได้เหนียวรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ ดังปรากฏในโศกสูตร แห่งคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ความตอนหนึ่งว่า ...โศกทรัพย์มีอานิสงส์ ๕ ประการ คือ

๑. บุคคลอาศัยโศกทรัพย์จึงบำรุงตน บริหารให้เป็นสุขโดยชอบ

๒. บุคคลอาศัยโศกทรัพย์จึงบำรุงบิดามารดา บริหารให้เป็นสุขโดยชอบ

๓. บุคคลอาศัยโศกทรัพย์จึงบำรุงบุตร ภรรยา ทาส กรรมกร และคนใช้ บริหารให้เป็นสุขโดยชอบ

๔. บุคคลอาศัยโศกทรัพย์จึงบำรุงมิตรอำมาตย์ บริหารให้เป็นสุขโดยชอบ

๕. บุคคลอาศัยโศกทรัพย์จึงบำเพ็ญทักษิณาในสมณพราหมณ์ซึ่งมีผลมากเป็นไปเพื่อให้ได้อารมณ์ดี มีสุขเป็นผลให้เกิดในสวรรค์...^{๙๔}

^{๙๓} อย.สตตก. (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๐.

^{๙๔} อย.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๒๒๗/๓๖๙.

๒.๔.๑๑ หลักธรรมหนึ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติคือสัปปริสธรรม ๗ ธรรมของสัตบุรุษ คุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดี ได้แก่

๑. ฉัมมัญญตา ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือรู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการรู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมตา รู้กฎแห่งเหตุผล และรู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น ภิกษุรู้ว่าหลักธรรมข้อนั้นๆ คืออะไร มีอะไรบ้าง พระมหากษัตริย์ทรงทราบว่าหลักการปกครองตามราชประเพณีเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง รู้ว่าจะต้องกระทำเหตุอันนี้ หรือกระทำตามหลักการข้อนี้ๆ จึงจะให้เกิดผลที่ต้องการหรือบรรลุจุดหมายอันนั้นๆ เป็นต้น

๒. อัตถัญญตา ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ หรือความเป็นไปตามหลัก เช่น รู้ว่าหลักธรรมหรือภาสิตข้อนั้นๆ มีความหมายว่าอย่างไร หลักนั้นๆ มีความมุ่งหมายอย่างไร กำหนดไว้หรือพึงปฏิบัติเพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร การที่ตนกระทำอยู่มีความมุ่งหมายอย่างไร เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง ดังนี้ เป็นต้น

๓. อัตตัญญตา ความรู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสมและรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๔. มัตตัญญตา ความรู้จักประมาณ คือ ความพอดี เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับปัจจัยสี่ ศฤงษ์รู้จักประมาณในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ พระมหากษัตริย์รู้จักประมาณในการลงทัณฑ์ อาชญาและในการเก็บภาษี เป็นต้น

๕. กาลัญญตา ความรู้จักกาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ควรหรือจะต้องใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงาน หรือปฏิบัติกิจการต่างๆ เช่น ให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา เป็นต้น

๖. ปริสัณญตา ความรู้จักบริษัท คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิจที่ประพฤติดต่อชุมชนนั้นๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา จะต้องทำกิจอย่างนี้ จะต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างนี้ เป็นต้น

๗. ปุคคลัญญตา ความรู้จักบุคคล คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอหยาศัย^{๙๕} ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น

๒.๔.๑๒ หลักพุทธธรรมเรื่อง อิทธิบาท ๔

๑. ฉันทะ ความพอใจ

๒. วิริยะ ความเพียร

๓. จิตตะ ความคิด

๔. วิมังสา ความไตร่ตรอง^{๙๖}

^{๙๕}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๓๑/๒๖๔, อัง.สวดตก. (ไทย) ๒๓/๖๕/๑๑๔.

^{๙๖}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑ / ๓๐๖ / ๒๗๗.

หลักอิทธิบาท ๔ ประการ แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรม เครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งมีอธิบายดังนี้

ฉันทะ คือ ความต้องการที่จะทำ ไฟใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไป

วิริยะ คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ท้อถอย

จิตตะ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝึกฝน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป

วิมังสา คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยังหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น^{๙๗}

๒.๔.๑๓ โภคาทิยะ แปลว่าประโยชน์ที่ควรถือเอาจากการใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่ไปใน ๕ ด้าน^{๙๘} คือ

๑. ใช้เลี้ยงตัวเองบ้างเลี้ยงมารดาบิดาบุตรธิดาบ้าง คู่ครองและคนในความรับผิดชอบทั้งหลายให้มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายตามสมควรแก่อัตภาพ

๒. ใช้บำรุงมิตรสหายเพื่อนฝูงและผู้ร่วมกิจการให้ได้รับความสุขสบายตามสมควร

๓. ใช้สำหรับป้องกันภัยอันตรายต่างๆให้มีสวัสดิภาพทั้งในการดำเนินชีวิตและทรัพย์สิน เพราะมนุษย์นั้นต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นเบื้องต้น

๔. ใช้ในการเสียสละ เช่น สงเคราะห์ญาติตามสมควรต้อนรับแขกทำบุญอุทิศให้แก่ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วเสียภาษีอากรบำรุงราชการเรียกว่าเป็นพลเมืองของประเทศ เป็นต้น

๕. อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ สามเณร สมณะ ซี พราหมณ์ ผู้มีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เป็นต้น

๒.๔.๑๔ ประโยชน์ของการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๙๙}

๑) ด้านพัฒนาตนเอง

ด้านการพัฒนาตนเองรู้จักการประมาณตน พออยู่ พอกิน และพอดี พึ่งพาตนเองได้ ขยันหมั่นเพียร อดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อย ดำเนินชีวิตด้วยสติปัญญา พยายามพัฒนาชีวิตด้านเศรษฐกิจด้วยการพึ่งตนเองเป็นหลัก รู้จักการใช้จ่ายทรัพย์สินที่หาได้มาและรักษาทรัพย์สินที่ได้อมา ไม่โลภ รู้จักการเลี้ยง

^{๙๗} พระราชวรมุนี (ประยูรธ ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๘), หน้า ๑๘๖-๑๘๗.

^{๙๘} ส. ศรีประจันต์ , “เศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธ”, **ปัญญาจักขุ**, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔๒ (เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๔๙), หน้า ๓๙.

^{๙๙} พระวิทย์ ญาณสาโร, “ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ชีวิตแต่พอเหมาะพอดีกับตนเอง รู้จักเลือกคบหามิตรที่ดี รู้จักเสวนาคบหาคนดีที่เกื้อกูลกัน มีชีวิตเรียบง่ายสมถะ พอประมาณสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์ไม่ให้ลุ่มหลงในวัตถุนิยมและบริโภคนิยม พึงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

๒) ด้านการพัฒนาอาชีพ

ส่งเสริมให้มีอาชีพที่ยั่งยืน ไม่ลุ่มหลงต่อวัตถุนิยมและบริโภคนิยม มีรายได้พอเลี้ยงตนเองบรรเทาความยากจน สามารถมีอาหารและที่อยู่อาศัยพอพึ่งพาตนเองได้ ยกย่องเชิดชูเกียรติในแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่ใช่ในรูปแบบก้าวกระโดด ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในด้านเกษตรกรรม สร้างให้เกิดภูมิปัญญาของตนเองในการประกอบอาชีพ

๓) ด้านการพัฒนาสังคม

ให้รู้จักแบ่งปัน เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นสัตว์ หรือ ธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้คนในสังคมมีจริยธรรม คุณธรรม ไม่เป็นสังคมวัตถุนิยมและบริโภคนิยมไม่แก่งแย่งกัน ไม่เห็นแก่ตัวตุนเงินตรา สร้างสังคมให้เข้มแข็งซึ่งเป็นพื้นฐานความมั่นคงของประเทศชาติ

สรุปได้ว่า หลักธรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ทั้งหมดนั้นเป็นการส่งเสริมสนับสนุนชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นสำคัญซึ่งในทางพระพุทธศาสนานั้นก็ได้มีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกันเช่นกันในทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่ดียิ่งอย่างมากเลยทีเดียวที่หลักธรรมอยู่ด้วยทำให้เข้าใจในการดำเนินชีวิตแบบมีหลักปฏิบัติเพื่อให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขขึ้นในสังคมจึงได้นำเอาหลักธรรมมาไว้บุคคลใดก็ตามได้ปฏิบัติตามหลักธรรมก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและเจริญงอกงามด้วยสติปัญญาสามารถที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้และทำให้ตนเองนั้นมีระเบียบวินัยรู้จักเคารพต่อกันอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

๒.๕ ข้อมูลพื้นฐานของตำบลทมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

จากการศึกษาเอกสารและบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลทมอซึ่งมีข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการบริหารปกครองดูแล ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๒.๕.๑ ประวัติความเป็นมา

หมู่บ้านทมอเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ ๓๐๐ ปีมาแล้ว โดยมีกลุ่มคนแรกที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่โดยกลุ่มเหล่านี้อพยพมาจากบ้านสีกวล บ้านกะทม (ปัจจุบันหมู่บ้านเหล่านี้อยู่ในเขตการปกครองของตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์) คำว่าทมอ มาจากภาษาเขมร ซึ่งแปลว่า “หิน” มาจากเล่าขานเป็นตำนานมีความเป็นมาคือ ในฤดูแล้งมีชาวบ้านลงจับปลาในหนองน้ำในหมู่บ้าน และพบหินอยู่ก้อนหนึ่ง ต่อมาพบอีกที่หนึ่ง ชาวบ้านมีความเชื่อว่า หินนี้เป็นหินศักดิ์สิทธิ์ จึงตั้งชื่อหมู่บ้านตามหินศักดิ์สิทธิ์นี้ว่า “หมู่บ้านทมอ” หลังจากมีการอยู่ร่วมกันเป็นปึกแผ่น มีจำนวนหมู่บ้านหลายหมู่บ้าน และมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ได้ยกระดับการปกครองเป็นตำบลขึ้นในปี พ.ศ.

๒๔๓๕ มีการแบ่งการปกครองออกเป็น ๒๐ หมู่บ้าน ขณะนั้นยังรวมกับตำบลโคกยาง และมีกำนันเป็นผู้ปกครองตำบล ดังนี้^{๑๐๐}

๑.นายเลียบ สมนิยาม เป็นกำนันคนแรก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึง พ.ศ.๒๔๘๖

๒.นายพลอย ขบวนฉลาด ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๖

๓.นายทองอินทร์ เลิศสิทธิ์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๑

เนื่องจากเขตการปกครองของตำบลหมอมีอาณาเขตกว้างขวาง ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ทางราชการจึงแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลใหม่ โดยแบ่งตำบลหมอ ออกเป็น ๒ ตำบล คือ ตำบลหมอ และตำบลโคกยาง ส่วนตำบลหมอ มีนายอภิสิทธิ์ แนนพาทย์ เป็นกำนันประจำตำบลหมอ และแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้านหลังจากนายอรรถสิทธิ์ แนนพาทย์ พ้นจากวาระการปกครองแล้ว นายทองยอด เสาะรส ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันคนต่อมา จนถึงปัจจุบัน และแบ่งการปกครองในระดับหมู่บ้านเป็น ๑๓ หมู่บ้าน

๒.๕.๒ ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหมอ ตั้งอยู่ที่บ้านหมอ (ใต้) หมู่ที่ ๔ ตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ ๒๕ กิโลเมตร และห่างจาก อำเภอปราสาท ๑๘ กิโลเมตรโดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้^{๑๐๑}

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเจียงและตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลตาอ้อและตำบลเทนมีย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท และตำบลนาบัว
อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

๒.๕.๓ ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ประมาณร้อยละ ๘๕ ใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร คือ การทำนา และการปลูกพืชไร่ (ถั่วลิสงหลังนา) พืชผักฤดูแล้ง และที่อยู่อาศัย ศักยภาพพื้นที่แหล่งน้ำ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ชลประทานขนาดเล็กกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ประมาณร้อยละ ๐.๖๘ นอกจากนั้นเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ของตำบล เรียกว่าป่าเบ็กเหียง – ดัดสันตูด (ป่าสงวนแห่งชาติ) ซึ่งปัจจุบัน อบต.หมอ ได้จัดงบประมาณลงไปทำการขุดลอกเป็นคลองล้อมรอบป่าทำเล ๒ จุดเพื่อป้องกันการบุกรุกของชาวบ้าน พร้อมทั้งมีการปลูกป่าทดแทนและได้แปรสภาพเป็นป่าชุมชนดูแลโดยกรมป่าไม้โดยตรง ซึ่งปัจจุบันได้เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์อยู่ประมาณ ๒,๓๘๙ ไร่

โดยทั่วไปตลอดปี มี ๓ ฤดู

^{๑๐๐}โครงการขับเคลื่อนตำบลหมอสู่ตำบลบูรณาการ,คู่มือศักยภาพตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์, ๒๕๕๖, หน้า ๔. (อัคราเสนา).

^{๑๐๑}ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหมอ,อำเภอปราสาท สำนักงานเกษตร จังหวัดสุรินทร์ กรมส่งเสริมการเกษตร,แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล, พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗.

ฤดูร้อน อยู่ในช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน อากาศร้อนอบอ้าวแห้งแล้ง อุณหภูมิโดยเฉลี่ย ๓๑.๗๕ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน อยู่ในช่วง เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม อากาศอบอุ่น ฝนตกทั่วไป บางปีอาจเกิดฝนทิ้งช่วง อุณหภูมิ โดยเฉลี่ย ๒๘.๖ องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว อยู่ในช่วง เดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ อากาศหนาวเย็นแห้งแล้ง ลมพัดแรง อุณหภูมิโดยเฉลี่ย ๒๕.๗ องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำและปริมาณน้ำฝนในรอบปี

มีพื้นที่เป็นแหล่งน้ำ ประมาณร้อยละ ๔ ของพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ ลำห้วย ๑ สาย คือ ห้วยเสนงผ่านหมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๘, ๑๑, ๑๒ หนอง บึง รวมพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติทั้งสิ้น ๑๘๓.๗๗ ไร่ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นฝ่าย ๖ แห่งบ่อน้ำตื้น ๓ แห่ง สระน้ำ ๑๕ แห่ง ชลประทานขนาดเล็ก ๑ แห่งคลอง ๒ แห่งรวมพื้นที่แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นทั้งสิ้น ๔๒.๔๔ ไร่

๒.๕.๔ ทรัพยากรของตำบล

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลท่อม ส่วนใหญ่เป็นป่าชุมชน ซึ่งมีดังนี้

๑. ป่าเน็กเหียรดัสชันตุง
๒. ป่าโคกกกลัน
๓. ป่าซำกาเกาะ

เส้นทางคมนาคม

เป็นการคมนาคมทางบก โดยทางรถยนต์ และถนนภายในหมู่บ้านหรือเชื่อมระหว่างหมู่บ้านเป็นหินคลุก ลูกกรัง คอนกรีต และลาดยาง สามารถใช้ได้ตลอดปีทุกฤดูกาล

ด้านสาธารณสุข

พบบริเวณทุกหมู่บ้านกระจายทั่วไปในตำบลท่อม พื้นที่ประมาณ ๒๒๖.๒๑๗ ไร่ หรือ ๐.๖๘ %

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ประมาณร้อยละ ๐.๖๘ ซึ่งสามารถใช้เพื่อการเพาะปลูกได้ โดยใช้แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นนอกนั้นใช้น้ำฝนในการประกอบอาชีพทำนา

เพื่อการบริโภค ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากบ่อบาดาลส่วนตัว ติดตั้งปั้มน้ำใช้ในแต่ละครัวเรือนประมาณร้อยละ ๔๐ นอกจากนั้นจะใช้น้ำบ่อดินหรือหนองน้ำสาธารณะร้อยละ ๕๐ ที่เหลือใช้ระบบประปาในหมู่บ้าน

น้ำเพื่อการบริโภค ส่วนใหญ่ใช้น้ำฝน โดยมีโอ่งซีเมนต์เก็บกักน้ำไว้ใช้ ส่วนหน้าแล้งจะใช้น้ำบ่อดิน

ประปา

หมู่บ้านที่มีน้ำประปา หมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๗, ๘, ๑๑ จะมีการใช้น้ำประปา ประมาณร้อยละ ๘๐ โดยผลิตจากน้ำบาดาลของกรมอนามัย กรมโยธาธิการ

ไฟฟ้า

ตำบลท่อม มีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน แต่ยังไม่ครบทุกหลังคาเรือน ปัจจุบันกำลังทำเรื่อง ขยายเขตไฟฟ้าเพิ่มเติม และยังมีไฟฟ้าตามถนนสาธารณะในหมู่บ้าน ๆ ละ ๕ - ๑๐ จุด

การติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสาร ส่วนใหญ่จะใช้บริการไปรษณีย์อำเภอปราสาท โดยมีไปรษณีย์ตำบล ๑ คน โทรศัพท์ตามบ้านมีที่หมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓ แต่บางหมู่บ้านใช้ การไม่ได้ ส่วนโทรศัพท์มือถือ/เคลื่อนที่ จะมีการใช้สำหรับผู้นำหมู่บ้าน และผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ ประมาณร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

สถานศึกษา

สถานศึกษาให้บริการแก่ประชาชนในตำบล ดังนี้

โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน ๓ แห่ง ตั้งอยู่ที่บ้านลำดวน ๑ แห่ง คือ โรงเรียนบ้านลำดวน (เมยราชราษฎร์อุปถัมภ์) ตั้งอยู่ที่บ้านโคกบุ ๒ แห่ง คือ โรงเรียนบ้านโคกบุตั้งอยู่ที่ บ้านเจริญสุข จำนวน ๑ แห่ง คือโรงเรียนบ้านเจริญสุข
โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่บ้านท่อม หมู่ ๔ คือโรงเรียนบ้านท่อม สอนถึง มัธยมต้นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้บริการโดยการศึกษาออกโรงเรียน ตั้งอยู่ภายในบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลท่อม

หน่วยราชการ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบล

๑. สถานีอนามัยตำบลท่อม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔
๒. ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลท่อม ตั้งอยู่หมู่ ๔
๓. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลท่อม ตั้งอยู่หมู่ ๔

๒.๕.๕ ด้านเศรษฐกิจ

ตำบลท่อม มีครัวเรือนทั้งหมด ๑,๓๗๔ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๑,๓๑๙ ครัวเรือน ร้อยละ ๙๕.๘๕ ของครัวเรือนทั้งหมด ครัวเรือนประกอบอาชีพทำนา ๑,๐๗๐ ครัวเรือน ร้อยละ ๘๑.๒๔ ของครัวเรือนเกษตรกร และยังมีการปลูกพืชอื่น ๆ แต่ไม่มากนัก และยังมีการเลี้ยงสัตว์ ๑,๓๑๗ ครัวเรือน ร้อยละ ๑๐๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

ตารางที่ ๒.๒ แสดงจำนวนครัวเรือนประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม^{๑๐๒}

บ้าน	จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร		ทำนา	เลี้ยงสัตว์
		ครัวเรือน	ร้อยละ		
ทัพไทย	๗๙	๗๖	96.20	๗๐	๗๐
ลำดวน	๙๘	๙๔	95.91	๘๙	๘๖
โคกนุ	๗๘	๗๒	92.30	๕๗	๖๘
อำปิล	๑๔๐	๑๓๔	95.71	๑๑๓	๑๒๘
ยาง	๑๗๐	๑๖๕	97.05	๑๑๖	๑๕๐
ถนน	๑๖๒	๑๕๗	96.91	๑๑๕	๑๔๑
เจริญสุข	๑๐๑	๙๗	96.03	๖๙	๙๐
โดนเลง	๑๑๔	๑๐๙	95.61	๑๐๐	๑๐๐
ทมอ	๗๓	๗๐	95.89	๖๑	๖๕
ทมอ	๘๔	๘๔	100.19	๕๘	๗๖
หัวแรด	๑๑๐	๑๐๕	95.45	๘๐	๙๘
โคกเพชร	๖๗	๖๓	94.02	๖๓	๕๙
ขยอ	๙๘	๙๔	95.91	๗๙	๘๑
รวม	๑,๓๗๔	๑,๓๑๗	95.85	๑,๐๗๐	๑,๒๑๒

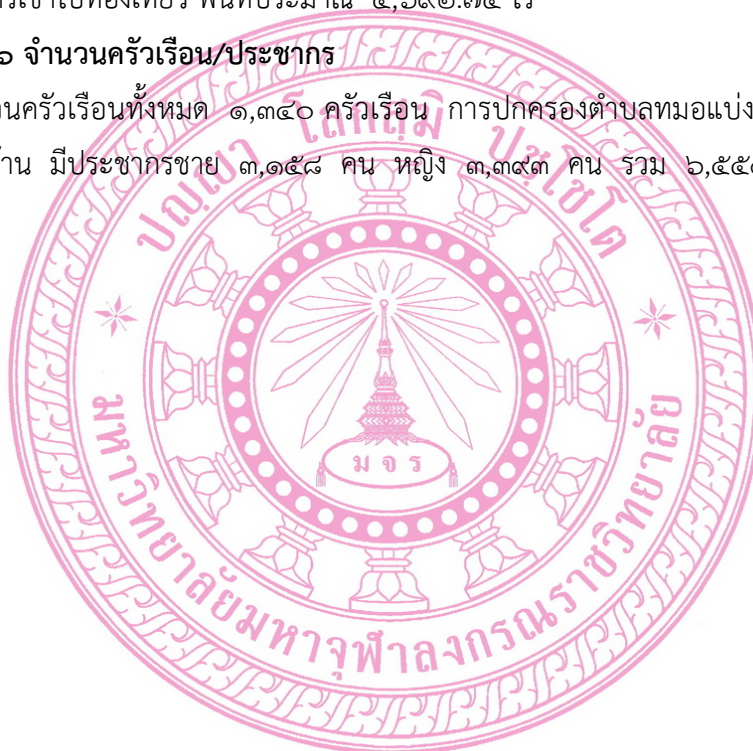
^{๑๐๒} ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทมอ, อำเภอปราสาท สำนักงานเกษตร จังหวัดสุรินทร์ กรมส่งเสริมการเกษตร, แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล, พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗.

๒.๕.๕.๑ แหล่งท่องเที่ยว

ตำบลหมอมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวนป่าชุมชนป่าเบิกเหียร – ดัดสันตูด ตั้งอยู่หมู่ ๑๐, ๑๓ ตำบลหมอ โดยทางอบต.หมอ ได้จัดสรรงบประมาณปลูกป่าตามโครงการพระราชเสาวนีย์ ร่วมกับกรมป่าไม้และราษฎรในเขตหมู่ ๑๐, ๑๓ ตำบลหมอ มีการจัดเวร – ยาม เฝ้าระวังคนลักลอบเข้าไปตัดไม้ มีการตัดถนนเข้าไปในบริเวณป่าเพื่อสะดวกในการเดินทางเข้าไปศึกษาหาความรู้ ปัจจุบันมีสัตว์ป่า – นกป่า เข้าอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก พื้นที่ป่าไม้ร่มเย็นชุ่มชื้นมีสมุนไพรมากมาย เหมาะอย่างยิ่งในการเข้าไปท่องเที่ยว พื้นที่ประมาณ ๔,๖๙๒.๗๕ ไร่

๒.๕.๖ จำนวนครัวเรือน/ประชากร

จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑,๓๔๐ ครัวเรือน การปกครองตำบลหมอแบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ หมู่บ้าน มีประชากรชาย ๓,๑๕๘ คน หญิง ๓,๓๙๓ คน รวม ๖,๕๕๑ คน

ตารางที่ ๒.๓ แสดงพื้นที่การปกครองและประชากร^{๑๐๓}

หมู่ที่	บ้าน	ประชากร	เพศ		กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
			ชาย	หญิง	
๑	ยาง	๓๗๓	๑๘๐	๑๙๓	นายเชื้อ บุตรเทศ
๒	ลำดวน	๔๙๑	๒๔๐	๒๕๑	นายสุทศ ทองคำสุข
๓	ทมอ	๓๓๒	๑๕๔	๑๗๘	นายสมัคร แยมชู
๔	ทมอ	๕๕๗	๒๗๓	๓๒๔	ร.อ. สุลี มานทอง
๕	โคกบุ	๘๔๙	๔๓๖	๔๑๓	นายวีระ งอยจันทร์
๖	อำปิล	๗๒๙	๔๓๖	๔๑๓	นายสมชาย ขบวนกล้า
๗	โคกเพชร	๔๕๘	๒๑๒	๓๑๗	นายทองยอด เสาะรส
๘	หัวแรด	๖๐๙	๒๙๒	๒๔๖	นายประยูร พงษ์ชะอุมดี
๙	เจริญสุข	๔๑๕	๒๐๐	๒๑๕	นายสุเทพ บุตรเทศ
๑๐	ทัพไทย	๓๗๖	๑๘๓	๑๙๓	นางกัญญา อ่อนศรี
๑๑	ขยอง	๕๒๙	๒๕๘	๒๗๑	นายมะลิ เจิดกระโทก
๑๒	โดนเลง	๓๔๒	๑๕๖	๑๘๖	นายสุเพื่อ อินทร์แป้น
๑๓	ถนน	๔๕๖	๒๑๕	๒๓๖	นายวิเศษ ผสมคง
	รวมทั้งสิ้น	๖,๕๕๑	๓,๑๕๘	๓,๓๙๓	

^{๑๐๓}โครงการขับเคลื่อนตำบลทอมสู่ตำบลบูรณาการ,คู่มือศักยภาพตำบลทอม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์, ๒๕๕๖, หน้า ๕. (อัสสำเนา).

๒.๕.๗ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด ๓ แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ ๒, ๔, ๕ ประเพณีวัฒนธรรมของตำบลหมอ ได้แก่ การกวนข้าวทิพย์, การรำแม่ด, การรำตรดและการเล่นสบ้าในวันสงกรานต์, การรำเรือมอันเร, ประเพณีการแซนโดนตา เป็นต้น และวันที่ประชาชนในตำบลได้ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมวันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันแห่เทียนพรรษา วันลอยกระทง เป็นต้น

สรุปได้ว่าบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอมีความสำคัญในการทำหน้าที่ปกครองดูแลประชาชนในตำบลเพื่อให้เกิดการอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชนและการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาท

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ในการศึกษาเรื่อง “บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” มีผู้ทำการศึกษาวิจัยหลายท่านดังนี้

รองศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องที่” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องที่ ได้รับการพิจารณาเกือบทุกฝ่ายว่ามีบทบาทและหน้าที่ในเชิงขยายตามสถานะการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ได้มีส่วนช่วยเหลือภาระกิจหน้าที่การและหน้าที่ในเชิงราชการต่างๆ นอกเหนือจากหน้าที่ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในแบบเดิมๆ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้แทนชุมชน เป็นผู้แทนขององค์กรภาครัฐ รวมทั้งเป็นผู้แทนของนักการเมืองไปด้วยในเวลาเดียวกัน ฉะนั้น ความพร้อมในทางเศรษฐกิจสังคม และการเสียสละของปัจเจกชนแต่ละบุคคล กล่าวได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องมาจากสถานะ “ กิ่งข้าราชการ ” ของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านดังที่เป็นมาในอดีตนั้นกล่าวได้ว่า มิได้มีความเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง และไม่เหมาะสมกับภารกิจหน้าที่ที่ขยายออกไปรวมทั้งไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ในปัจจุบันนี้นัก^{๑๐๔}

วินิจชัย ศรีมาชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความสงบเรียบร้อยในระดับตำบลหมอบ้านในอำเภอบางเลนจังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสนใจในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ของตนน้อยลงเนื่องจาก

^{๑๐๔} นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, รศ. และคณะ, “บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องที่”, รายงานการศึกษาวิจัย, (เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา :๒๕๔๖).

๑.ความเจริญก้าวหน้าของการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นทำให้การคมนาคมสะดวก รวดเร็วการสื่อสารทันสมัยทันโลก

๒.ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้นำนัผู้ใหญ่นบ้านหันมาประกอบ อาชีพธุรกิจต้องเดินทางไปติดต่อกันต่างท้องที่ไม่ได้อยู่ติดพื้นที่ประจำในหมู่บ้านราษฎรไปติดต่อกำนันผู้ใหญ่นบ้านไม่พบตัว

๓.ราษฎรมีการศึกษาดีมีความรู้มากขึ้น^{๑๐๕}

สันติ สวัสดิ์พงษ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่นบ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมือง:กรณีศึกษาท้องที่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า กำนันผู้ใหญ่นบ้านมีบทบาทในการช่วยเหลือและพัฒนาท้องถิ่นอย่างมากส่วนใหญ่นแล้ว ประชาชนจะช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาด้วยตนเองมากกว่าส่วนกำนันผู้ใหญ่นบ้านจะเข้ามามีบทบาทก็ต่อเมื่อ เป็นเรื่องของการรับความช่วยเหลือจากนักการเมืองซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกัน และกัน^{๑๐๖}

พระมหาสุทัศน์ สุทนต์โน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถี พุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๑๐๗}

พระเกษมศักดิ์ วรสกล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัด นครสวรรค์โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๑๐๘}

พระมหาเอกอมร วิถีปัญญา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัด อุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม

^{๑๐๕}ชาญ คำวรรณ,พ.ด.อ.,“บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่นบ้านในการป้องกันและรักษา ความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๓๗”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖).

^{๑๐๖}สันติ สวัสดิ์พงษ์, “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่นบ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน: กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอหางดงจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,๒๕๔๑).

^{๑๐๗}พระมหาสุทัศน์ สุทนต์โน, “ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษา เขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๑๐๘}พระเกษมศักดิ์ วรสกล, “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน^{๑๐๙}

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเห็นว่าบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชน และประเทศชาติเพื่อให้ประชาชนเกิดความเคารพในบทบาทที่ตนได้รับการแต่งตั้งโดยสมบูรณ์

๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้นำชุมชนนั้น ในการศึกษาเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัด สุรินทร์” มีผู้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

ไสว บุญขวัญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการเป็นผู้นำเป็นมิตรไมตรีกับทุกคนในชุมชน^{๑๑๐}

เจริญ รุ่งแสงจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการปกครองหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๑๑๑}

พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนิ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐)

^{๑๐๙} พระมหาเอกอมร ฐิตปัญโญ, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอตอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๑๐} ไสว บุญขวัญ, “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์”, **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๑๑๑} เจริญ รุ่งแสงจันทร์, “บทบาทด้านการปกครองหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

สมนึก ใจคำหนัก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอบึงนาราง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียง” ผลการวิจัยพบว่าดังนี้จากการวัดการประเมินตนเองของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและมีภาวะผู้นำมากที่สุดในเรื่องการเป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีคุณธรรม ยึดถือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก แต่ในส่วนของการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างพบว่าภาวะผู้นำของกำนันอยู่ในระดับปานกลางถึงมากและภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด อีกทั้งพบว่าภาวะผู้นำของกำนันมีมากที่สุดคือเรื่องกำนันเป็นผู้ที่ชาวบ้านสามารถพึ่งพาอาศัยได้ และภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านที่มีมากที่สุดคือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี^{๑๑๒}

ไอลดา ประเสริฐสรระน้อย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานของกำนัน ในอำเภอบึงนาราง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของกำนัน ในอำเภอบึงนาราง จังหวัดนครราชสีมา มีลักษณะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมากที่สุดรองลงมา มีลักษณะภาวะผู้นำแบบปรึกษาหารือ กำนัน ในอำเภอบึงนาราง จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิผลในการบริหารงานอยู่ในระดับสูง กำนันในแต่ละคนมีภาวะผู้นำที่ต่างกันและมีประสิทธิผลในการบริหารงานที่แตกต่างกัน โดยภาวะผู้นำแบบเผด็จการอย่างมีศิลปมีประสิทธิผลในการบริหารด้านการอยู่รอดมากที่สุดภาวะผู้นำแบบปรึกษาหารือและภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิผลในการบริหารด้านการปรับตัวมากที่สุด^{๑๑๓}

สร้อยสุรีรัตน์ พลพรพิสิฐ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของทางราชการ โดยปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ และกฎหมายอื่น ๆ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ^{๑๑๔}

ร้อยตำรวจเอกวิเชียร ผ่อนจตุรัส ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง : กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเห็นความสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านในตำแหน่ง

^{๑๑๒} สมนึก ใจคำหนัก, “ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านอำเภอบึงนาราง จังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจพอเพียง”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

^{๑๑๓} ไอลดา ประเสริฐสรระน้อย, “ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานของกำนันในอำเภอบึงนาราง จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ๒๕๔๘).

^{๑๑๔} สร้อยสุรีรัตน์ พลพรพิสิฐ, “ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒).

ในลักษณะเป็นการประสานความร่วมมือขององค์กรในระบบเก่าและองค์กรระบบใหม่ แต่ไม่เห็นด้วยกับการอยู่ในตำแหน่งโดยไม่ผ่านการเลือกตั้ง^{๑๑๕}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผู้วิจัยเห็นว่าผู้นำชุมชนกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นยังมีความเชื่อถืออยู่พอสมควรในบางพื้นที่และยังช่วยประสานงานกับภาครัฐให้กับประชาชนได้ทำงานเพื่อประชาชนในตำบลและร่วมกับการสนับสนุนกับการปกครองส่วนท้องถิ่นการทบทวนงานวิจัยและเอกสารหนังสือวิชาการต่างๆทำให้ทราบว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านได้รับการยอมรับจากประชาชนและมีบทบาทอย่างมากในการชี้้นำผลักดัน กระตุ้นชุมชน หมู่บ้านตลอดทั้งมีอำนาจอิทธิพลและผลประโยชน์ในชุมชนด้วย

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความสำคัญในการปกครองตั้งแต่อดีตตราบเท่าปัจจุบันนี้ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่ปกครองท้องที่ เพื่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขในชุมชนของตนเอง และทั้งในการส่งเสริมชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

พระมหาประยูร ธีรวโส และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านท่าสว่างจังหวัดสุรินทร์, สัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราดและโครงการเมืองสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียงด้านการปลูกจิตสำนึกด้านการให้การเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมคุณธรรม และด้านการให้คำปรึกษาดังนี้

ประการที่ ๑ สรุปบทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการปลูกจิตสำนึกระดับค่อนข้างมาก

ประการที่ ๒ สรุปบทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้การเรียนรู้ระดับค่อนข้างมาก

ประการที่ ๓ สรุปภาพรวมบทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการส่งเสริมคุณธรรม ระดับค่อนข้างมาก

ประการที่ ๔ สรุปภาพรวมบทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้คำปรึกษาระดับค่อนข้างมาก^{๑๑๖}

^{๑๑๕} วิเชียร ผ่อนจตุรัส, ร.ต.อ., “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง : กรณีศึกษาอำเภอสนมปาดทอง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑).

^{๑๑๖} พระมหาประยูร ธีรวโสและคณะ, “บทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านท่าสว่างจังหวัดสุรินทร์, สัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราด และโครงการเมืองสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์”, รายงานการวิจัย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙).

รฐชัย ทตันท ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งรายด้านทุกด้านและโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากได้แก่

๑. ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ พึ่งตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรมด้วยความพอเพียง)
๒. ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญาสังคมวัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ)
๓. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่างๆ และการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ อย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล)
๔. เงื่อนไขด้านความรู้ (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต)^{๑๑๗}

จรรุวรรณ บัวทุม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน^{๑๑๘}

ธัญญารัตน นันติกา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้นำแบบประสาน มีหน้าที่กระตุ้นและผลักดันให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมคือ เงื่อนไขชุมชนที่มีศักยภาพโดยเฉพาะลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมทั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศ สังคม เครือญาติ เศรษฐกิจการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนความสามารถของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน ด้านการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การออม การเอื้ออาทร การดำรงชีวิต การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็น

^{๑๑๗} รฐชัย ทตันท, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๑๘} จรรุวรรณ บัวทุม, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

กิจกรรมตามวิถีชีวิตตามธรรมชาติของชุมชนและชุมชนร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม ส่งผลให้บ้านป่าไผ่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของประเทศไทย

อย่างไรก็ตามมีปัญหาบางประการที่ซ่อนอยู่ในความสำเร็จของผู้นำชุมชน เนื่องจากกลุ่มผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมดี และมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ สะท้อนให้เห็นถึงฐานอำนาจของชุมชนตกอยู่ในมือของกลุ่มผู้นำชุมชนเท่านั้น อีกทั้ง ชาวบ้านให้ความไว้วางใจและมีความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชนสูง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดการขึ้นำโดยผู้นำชุมชน ดังนั้นเพื่อไม่ให้ผู้นำชุมชนมีอำนาจขึ้นำในการตัดสินใจ ชุมชนต้องเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มและการทำงานมีส่วนร่วมของคนทุกคนในชุมชน เป็นหัวใจหลักในการบริหารงานในชุมชน และปรับเปลี่ยนทัศนคติความคิดของคนในชุมชนให้ยกย่องคนดี มีคุณธรรม ไม่เป็นสังคมที่ยกย่องคนรวย คนเก่ง เพื่อไม่ให้อำนาจการตัดสินใจและผลประโยชน์ของชุมชนตกอยู่ในมือของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนอกจากนั้น เพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนบ้านป่าไผ่ในอนาคต ให้สามารถพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดช่องว่างเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านจากผู้นำชุมชนชุดเดิมผู้นำชุมชนต้องเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่เข้ามาสานต่อแนวทางการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงและต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังเยาวชนให้ตระหนักถึงการดำรงชีวิตตามวิถีธรรมชาติของชุมชน ทนทางสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลัก บ ว ร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการเรียนรู้และสั่งสอนซึ่งเป็นกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคม และสำหรับผู้นำชุมชนอื่น การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ผู้นำชุมชนต้องเข้าใจบทบาทของตนเองและเรียนรู้การนำศักยภาพของชุมชนมาเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมความพอเพียงในหมู่บ้านของตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ^{๑๓๙}

พิมพ์ แสนมะโน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่าในพื้นที่ของเทศบาลสันกำแพง องค์การบริหารส่วนตำบลร้องวัวแดงและองค์การบริหารส่วนตำบลแช่ช้างพบว่า ในภาพรวมมีการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ในรูปแบบที่เน้นหนักไปทางส่งเสริมการประกอบอาชีพและการส่งเสริมการทำบัญชีออมทรัพย์ในครัวเรือน

บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนด้านผู้ก่อกระบวนการ(Facilitator) มากที่สุด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการเป็นผู้ก่อกระบวนการ(Facilitator) ค่าเฉลี่ย คือ ๓.๔๙ ด้านการเป็นผู้เร่ง (Catalyst) ค่าเฉลี่ย คือ ๓.๓๖ และด้านการเป็นผู้เชื่อมประสานเครือข่าย (Networker)ค่าเฉลี่ย คือ ๓.๒๒ตามลำดับ

^{๑๓๙} ธีธัญญรัตน์ นันตিকা, “บทบาทของผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปฏิบัติงานพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ ๑) งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่สอดคล้องกับความต้องการการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒) การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ๓) การบริหารจัดการภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองที่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการปฏิบัติงานตามนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๒๐}

อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศักยภาพของชุมชน ชนบทในเรื่องพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ” ผลการวิจัยพบว่า การพึ่งตนเองมีกลไก ๓ ประการ ที่ส่งผลต่อศักยภาพชุมชนได้แก่ กลไกทางสังคมซึ่งประกอบด้วย เครือญาติ กลุ่มต่างๆ เพื่อนบ้าน ผู้นำและกลไกทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยคุณค่าความเชื่อและภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านต่างๆที่ทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ ประการสุดท้ายได้แก่ กลไกทางการศึกษา ประกอบด้วย พ่อแม่ ผู้อาวุโส ครู และเพื่อนที่ทำให้มีการสืบทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ คุณค่า ความเชื่อในด้านประกอบอาชีพ และการรักษาพยาบาล ส่วนเงื่อนไขประกอบด้วย ความเป็นเครือญาติ ความเป็นเพื่อนบ้าน ความเชื่อในผู้อาวุโสและการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา เป็นเงื่อนไขสำคัญในการพึ่งตนเอง ชุมชนสามารถพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจได้ในระดับหลัง เช่น ในด้านการผลิต การรวมกลุ่มเพื่อระดมทุน มีการแลกเปลี่ยนแรงงานและยังมีการนำเอากฎมึปัญญา ที่มีอยู่มาใช้ในการผลิต การตลาด มีการสร้างตลาด สร้างเครือข่ายตลาด ตลอดจนสามารถสร้างอำนาจการต่อรองกับภายนอกได้การบริโภคภายในชุมชนนั้นในด้านอาหารสามารถผลิตได้อย่างเพียงพอ และบางส่วนได้จากป่ารวมทั้งสมุนไพรในการรักษาโรค ชุมชนมีการนำเอาความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีศักยภาพในการพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี^{๑๒๑}

พวงพยอม เจริญทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองของเกษตรกร” ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการประกอบอาชีพเพราะขาดทุน ขาดการรวมกลุ่ม ผลผลิตราคาตกต่ำ ขาดการเหลียวแลเอาใจใส่จากภาครัฐและเอกชน จึงต้องการรัฐบาลเข้ามาส่งเสริมการประกอบอาชีพ ด้านการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง โดยการฝึกอบรม การส่งไปศึกษาดูงาน การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การจัดระบบตลาด การนิเทศ การติดตามผล เพื่อให้พวกเขามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองดีขึ้นอันจะทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้^{๑๒๒}

^{๑๒๐} พิมพ์ แสนมะโน, “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

^{๑๒๑} อุดมศักดิ์ วงศ์พันธ์, “ศักยภาพของชุมชนชนบทในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

^{๑๒๒} พวงพยอม เจริญทอง, “การประกอบอาชีพแบบพึ่งตนเองของเกษตรกร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑).

อินทรา สุภาแสน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปงได้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในแผนพัฒนาสามปี ในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาส่งเสริมเกษตร โดยมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพทางการเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียงได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม เครือข่ายภาคประชาชน โดยส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนขึ้นมีกิจกรรมที่มุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากที่ดินทำกินประกอบอาชีพเกษตรกรรม และปรับเปลี่ยนทัศนคติแนวคิด และวิธีการผลิตโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ภูมิปัญญาและวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลือกซื้อของใช้ภายในครัวเรือนและของใช้ส่วนตัวเท่าที่จำเป็นเท่านั้นมีการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้มีการวางแผนการใช้จ่ายให้เพียงพอรายได้จากการทำงานได้ใช้จ่ายอย่างประหยัด เก็บออมไว้และมีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารยังขาดการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชน งบประมาณสำหรับการส่งเสริมและดำเนินกิจกรรมมีไม่เพียงพอและอัตราค่าจ้างบุคลากรมีน้อยตลอดจนระบบการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้า เป็นต้น^{๑๒๓}

จากบทพหุงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอสรุปว่า ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นผู้นำแบบทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และจากการที่ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน ทำให้การดำเนินกิจกรรมในชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เกิดความสามัคคีกลมเกลียวในชุมชน และส่งผลให้กิจกรรมต่างๆ ประสบผลสำเร็จพอเพียงที่เริ่มจากการดำเนินชีวิตของตัวผู้นำเองแล้วส่งผลต่อชุมชนในที่สุด

^{๑๒๓}อินทรา สุภาแสน, “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งประยุกต์มาจาก อินทรา สุภาแสนซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังต่อไปนี้

๑. ด้านกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ได้แก่ นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชุมชน ให้ความสำคัญในการกำหนดให้มีโครงการ กิจกรรม ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้น

๒. ด้านให้ความรู้ ได้แก่ การนำแนวคิด ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ในชุมชน , เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้น

๓. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ได้แก่ มีการติดต่อ /ประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง , ส่งเสริม สนับสนุนใช้ผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กร เครือข่ายประชุมร่วมกันวางแผนการทำโครงการ/แผนงานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

๔.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย, มีความเป็นกลางยุติธรรม เป็นต้น

๕ ด้านลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ความตระหนักในการใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, การใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น^{๑๒๔} และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ แสนมะโนซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งได้กำหนดกรอบบทบาท/วิธีปฏิบัติของผู้นำไว้ดังนี้ ๑.ในฐานะเป็นผู้ก่อกระบวนการ (Facilitator) ,เป็นผู้ให้บริการความรู้,เป็นผู้ชี้แนะ/กระตุ้นให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน, เป็นผู้ให้การสนับสนุน/อุปกรณ์/บุคลากรและงบประมาณ ๒.ในฐานะเป็นผู้เร่ง (Catalyst) ,ลงมือปฏิบัติ,ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นนวัตกรรมเช่นพัฒนารูปแบบการผลิตสินค้าพื้นเมืองและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอ รวมกลุ่มเพื่อทำบัญชีครัวเรือน,๓. ในฐานะเป็นผู้เชื่อมประสานเครือข่าย (Networker),ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างคน/กลุ่ม/และองค์กรชุมชน,ประสานงานแลกเปลี่ยนสินค้า/ความรู้กับเครือข่ายในชุมชนอื่น, อภิปราย/เสวนา/ศึกษาดูงานนอกชุมชน^{๑๒๕}

^{๑๒๔}อินทรา สุภาแสน, “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่”, หน้า ๓๙.

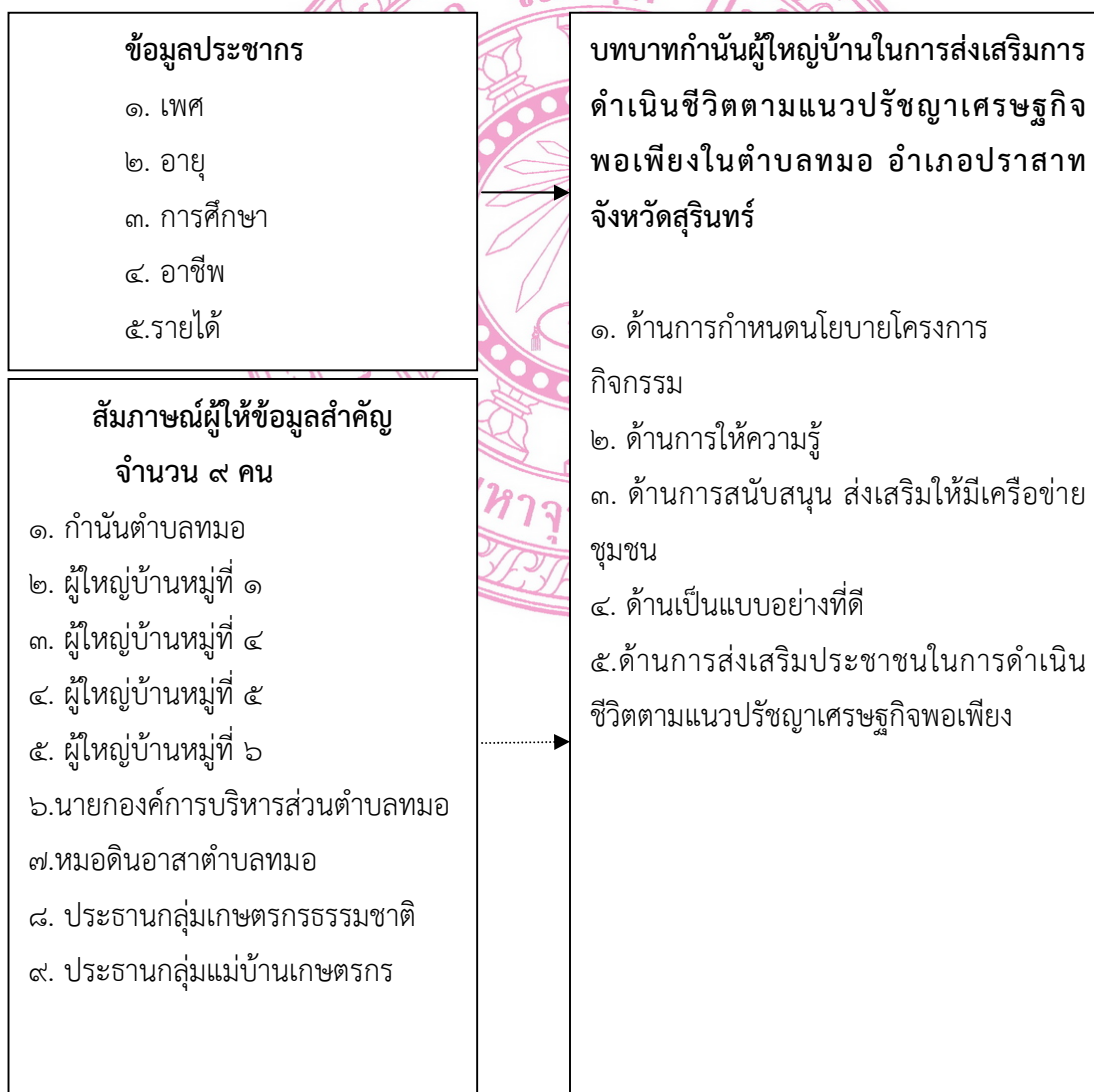
^{๑๒๕}พิมพ์ แสนมะโน, “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, หน้า ๔๓.

ซึ่งมีความสอดคล้องกันจึงได้นำมาประยุกต์ให้เข้ากับหัวข้องานวิจัยนี้ได้กำหนดกรอบไว้ดังแผนภาพที่ ๒.๒ (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๙ คน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ และด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมด้านการให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรต้น (Independent Variables) **ตัวแปรตาม (Dependent Variables)**

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาจากการทบทวนแนวความคิดและทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา ก็เพื่อศึกษาถึงผลของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลหมอซึ่งมีจำนวน ๖,๕๔๕ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัด สุรินทร์ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๗ คนและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

^๑www.dopa.go.th, ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร, ระบบบริการข้อมูลประชากร, กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕.

^๒สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ้ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e = ความคลาดเคลื่อน = ๐.๐๕

N = ขนาดของประชากร = ๖,๕๔๕

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = ๓๗๗

การวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๖,๕๔๕ คน และในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน ๕% และกำหนดความเชื่อถือได้ ๙๕%

สามารถแทนสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{6,545}{1 + 6,545(0.05)^2}$$

$$n = 377$$

ตาราง ๓.๑ รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ข้อมูลสำคัญ

๑. นายทองยอด เสาะรส	กำนันตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๒. นายเชื้อ บุตรเทศ	ผู้ใหญ่บ้านยาง หมู่ ๑ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๓. ร.อ สุลี ม่านทอง	ผู้ใหญ่บ้านหมอ หมู่ ๔ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๔. นายวีระ ง่อยจันทร์	ผู้ใหญ่บ้านโคกบุ หมู่ ๕ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๕. นายสมชาย ขบวนกล้า	ผู้ใหญ่บ้านอำปปีล หมู่ ๖ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๖. นายทัศนพงศ์ ตนกกลาย	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๗. นายมิตร บุญทวี	หมอดินตำบลหมอ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๘. นายสำราช ทองเอี่ยม	ประธานกลุ่มเกษตรกรธรรมชาติ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๙. นางกัญญา อ่อนศรี	ผู้ใหญ่บ้านทัพไทย หมู่ ๑๐ และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จากทฤษฎี เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบ^๓ของการศึกษาเรื่องบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนดโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

^๓อินทรา สุภาแสน, “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลปาย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, หน้า ๓๔.

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนจำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุรินทร์ ตามความคิดเห็นบทบาทกำนันผู้ใหญ่ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการกำหนดนโยบาย ๒) ด้านการให้ความรู้ ๓) ด้านการสนับสนุน ๔) ด้านเป็นแบบอย่าง ๕) และด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนนดังนี้^๕

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุรินทร์ มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

๓) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่านได้แก่

๑. พระมหาสม กลยาโน ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๕ชุดิระ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๓. ผศ.ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาและ
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. อาจารย์ ดร.ธิดา ภูมิคุ้ม อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์
(Item-Objective Congruence Index : LOC) ได้ค่าระหว่าง ๐.๖๐ - ๑.๐๐.

๓.หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) แก่ประชาชนที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน ในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหา
ค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค
(Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.964

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอ
ความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงใน การวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการขอหนังสืออนุมัติ ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย
จากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไปยังกำนันตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

๓.๔.๒. ผู้ศึกษาได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย นำไปเสนอต่อกำนันในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เพื่อขอความ
ร่วมมือไปยัง ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลหมออำเภอปราสาท
จังหวัดสุรินทร์

๓.๔.๓. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์
แล้ว กับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนและผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยตนเองและรับกลับคืนมาด้วยตนเอง
รวมทั้งหมด ๓๗๗ ฉบับ เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าคำตอบแบบสอบถามนั้นสมบูรณ์ ก็จะทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage),

๒. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓. แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายความว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายความว่า มาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายความว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายความว่า น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายความว่า น้อยที่สุด

๔. ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบสถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheff') โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๕ วิเคราะห์คำถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการนำเสนอในรูปแบบการบรรยายสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

๕.๑ การวิเคราะห์คำถามปลายเปิด แบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

^๒ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๗ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๗๗)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	210	55.7
	หญิง	167	44.3
	รวม	๓๗๗	๑๐๐.๐
อายุ	ไม่เกิน 20 ปี	59	15.6
	21-30 ปี	88	23.3

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
31-40 ปี	77	20.4
41-50 ปี	88	23.3
51-60 ปี	46	12.2
61 ปีขึ้นไป	19	5.0
รวม	๓๓๗	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	130	34.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	76	20.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	97	25.7
อนุปริญญา	40	10.6
ปริญญาตรีขึ้นไป	3๔	3.92
รวม	๓๓๗	๑๐๐.๐
อาชีพ		
เกษตรกร	259	68.7
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	34	9.0
รับจ้างทั่วไป	61	16.2
ข้าราชการ	14	3.7
รัฐวิสาหกิจ	4	1.1
อื่นๆ	5	1.3
รวม	๓๓๗	๑๐๐.๐
รายได้		
น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาท	184	48.8
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	127	33.7
๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	28	7.4
15001 - 20000 บาท	25	6.6
20001 - 25000 บาท	6	1.6
มากกว่า 25001 บาท	7	1.9
รวม	๓๓๗	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้ออำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายมีจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 และเป็นหญิงจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี และ ๔๑-๕๐ ปี มีจำนวนเท่ากัน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ มีอายุอยู่ระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี มีจำนวน ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และน้อยที่สุด คือ ผู้มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป มีเพียงจำนวน 19 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.0

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 และน้อยที่สุดคือ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีเพียงจำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ 3.92

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีจำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวน 61 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.2 และน้อยที่สุดคือ ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

รายได้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาคือ มีรายได้ ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และน้อยที่สุดคือ มีรายได้ 20001-25000 บาทมีจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ 1.6

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ๒. ด้านการให้ความรู้ ๓. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่าย ชุมชน ๔. ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ๕. ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

โดยภาพรวม

(n = ๓๗๗)

บทบาทการกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	3.56	.829	ปานกลาง
๒. ด้านการให้ความรู้	3.46	.894	ปานกลาง
๓. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	3.46	.857	ปานกลาง
๔. ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี	3.46	.904	ปานกลาง
๕. ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.47	.876	ปานกลาง
รวม	3.48	.795	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .795) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สามารถเรียงลำดับความคิดเห็นของประชาชนได้ดังนี้ ความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมมีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .829) รองลงมาคือด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .876) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .857) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .904) อยู่ในระดับปานกลางส่วน ด้านการให้ความรู้ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .894)อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม

(n = ๓๗๗)

๑.ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชุมชน	3.60	.976	ปานกลาง
๑.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญในการกำหนดให้มีโครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน	3.55	1.02	น้อย
๑.๓ โครงการ/กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน สอดคล้องกับสภาพชุมชนและความต้องการของประชาชน	3.59	.961	ปานกลาง
๑.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าร่วมกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.58	.989	ปานกลาง
๑.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดทำโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในชุมชนได้	3.53	1.04	น้อย
รวม	3.56	.829	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .829) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .976) รองลงมาคือ โครงการ/กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน สอดคล้องกับสภาพชุมชนและความต้องการของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .961) และรองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าร่วมกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .989) และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดทำโครงการ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในชุมชนได้ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.04) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนที่อยู่ในระดับรองสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญในการกำหนดให้มีโครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 1.02) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการให้ความรู้

(n = ๓๗๗)

๒.ด้านการให้ความรู้	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๒.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้มีการนำแนวคิด ความรู้ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ในชุมชน	3.62	1.01	ปานกลาง
๒.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี	3.42	1.06	ปานกลาง
๒.๓ กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบ	3.52	1.09	ปานกลาง
๒.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความรู้ในวิถีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.42	.999	ปานกลาง
๒.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความรู้ในกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านรายรับ-รายจ่ายในชุมชน	3.34	1.11	น้อย
รวม	3.46	.894	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการให้ความรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .894) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านได้มีการนำแนวคิด ความรู้ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ในชุมชนอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} 3.62$, S.D. = 1.01) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 1.09) และที่อยู่ในระดับรองสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 1.06) รองสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความรู้ในวิถีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .999) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความรู้ในกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านรายรับ-รายจ่ายในชุมชน ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.117) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน

(n = ๓๗๗)

๓. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๓.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชนได้มีการติดต่อพบปะกับเครือข่ายในตำบลหรือชุมชนอื่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.47	1.02	ปานกลาง
๓.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้การสนับสนุนงบประมาณบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรสำหรับการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนอย่างพอเพียง	3.28	1.08	น้อย
๓.๓ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.58	.979	ปานกลาง
๓.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน	3.49	1.02	ปานกลาง
๓.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพในเรื่องเกษตรอินทรีย์และปศุสัตว์ในชุมชน	3.49	1.05	ปานกลาง
รวม	3.46	.857	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .857) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .979) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.02) รองลงมาอีกคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพในเรื่องเกษตรอินทรีย์และปศุสัตว์ในชุมชน ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.05) และที่อยู่ในระดับรองสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชนได้มีการติดต่อพบปะกับเครือข่ายในตำบลหรือชุมชนอื่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.02) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุนงบประมาณบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรสำหรับการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนอย่างพอเพียง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 1.08) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

(n = ๓๗๗)

๔.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๔.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย	3.37	1.15	น้อย
๔.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นกลางยุติธรรม	3.44	1.04	ปานกลาง
๔.๓ กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถพัฒนาชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบผลสำเร็จ	3.47	1.07	ปานกลาง
๔.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างให้ทุกครัวเรือนมีแผนการใช้จ่าย การทำบัญชีครัวเรือนและไม่ก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น	3.54	1.04	ปานกลาง
๔.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสามัคคีภายในชุมชนหรือหมู่บ้าน	3.52	.981	ปานกลาง
รวม	3.46	.904	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .904) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างให้ทุกครัวเรือนมีแผนการใช้จ่าย การทำบัญชีครัวเรือนและไม่ก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.04) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสามัคคีภายในชุมชนหรือหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .981) รองลงมาอีกคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถพัฒนาชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบผลสำเร็จ ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.07) และที่อยู่ในระดับรองสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นกลางยุติธรรม ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 1.04) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 1.15) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล

ทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการส่งเสริมประชาชนในการ
ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n = ๓๗๗)

๕.ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๕.๑.กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีการดำรงชีวิต ด้วยเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ	3.50	1.00	ปานกลาง
๕.๒.กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนได้มีการ แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการทำเกษตร ผสมผสาน	3.44	1.02	น้อย
๕.๓.กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีอาชีพเสริม และรายได้ที่พอเพียงสำหรับการดำรงชีพ	3.49	.971	ปานกลาง
๕.๔.กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์ผสมผสานกันในพื้นที่ดินเดียวกัน	3.47	1.08	ปานกลาง
๕.๕.กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.46	1.03	ปานกลาง
รวม	3.47	.876	ปานกลาง

จากตารางที่ ๕.๗ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตาม
แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริม
ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .876) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีการ
ดำรงชีวิตด้วยเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.00) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริม
ประชาชนให้มีอาชีพเสริม และรายได้ที่พอเพียงสำหรับการดำรงชีพ ($\bar{X} = 3.49$, S.D. =
.971) รองลงมาอีกคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์ผสมผสานกัน
ในพื้นที่ดินเดียวกัน ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.08) และที่อยู่ในระดับรองสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน
ส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.03) ซึ่ง
อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสุดท้ายคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการทำเกษตร
ผสมผสาน($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 1.02) อยู่ในระดับน้อย

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม
การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการ
ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน
จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ

(n = ๓๗๗)

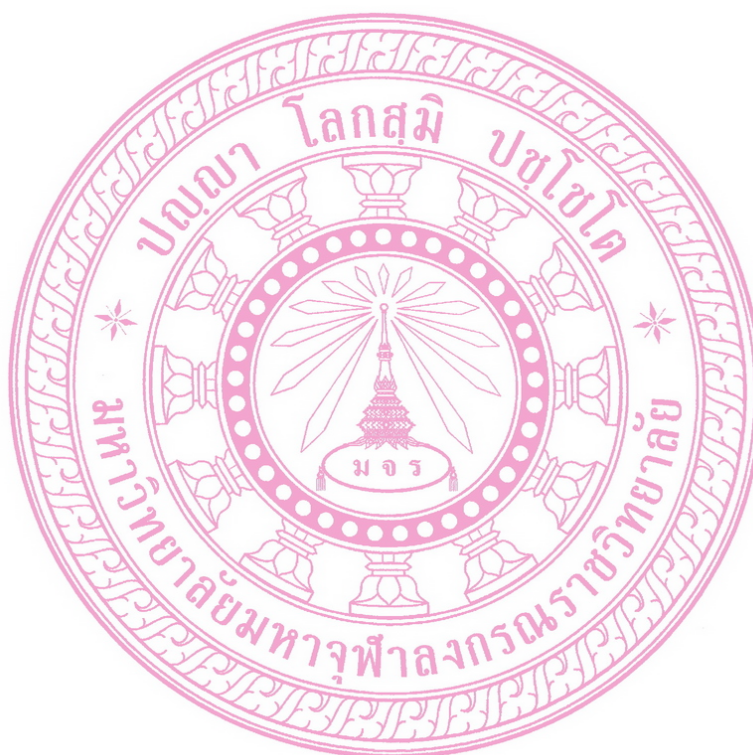
บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการส่งเสริมการดำเนิน ชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงใน ตำบลหมอ	เพศ				t	Sig.
	ชาย (210 คน)		หญิง (167 คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑)ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	3.70	.801	3.40	.837	3.48**	.001
๒)ด้านให้ความรู้	3.66	.839	3.22	.902	4.88**	.000
๓)ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่าย ชุมชน	3.61	.851	3.27	.829	3.87**	.000
๔)ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	3.63	.875	3.25	.899	4.04**	.000
๕)ด้านการส่งเสริม ประชาชนในการดำเนิน ชีวิตตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	3.63	.833	3.26	.886	4.25**	.000
รวม	3.64	.767	3.28	.785	4.52**	.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t - test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระ
ต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน
จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาท
 กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ
 อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ทุกด้านแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม
 การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
 แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		SS	df	MS	F	Sig.
๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	11.079	5	2.216	3.320**	.006
	ภายในกลุ่ม	247.604	371	.667		
	รวม	258.683	376			
๒) ด้านให้ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	14.684	5	2.937	3.811**	.002
	ภายในกลุ่ม	285.911	371	.771		
	รวม	300.595	376			
๓) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	23.169	5	4.634	6.786**	.000
	ภายในกลุ่ม	253.324	371	.683		
	รวม	276.492	376			
๔) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	15.656	5	3.131	3.980**	.002
	ภายในกลุ่ม	291.859	371	.787		
	รวม	307.516	376			
๕) ด้านการส่งเสริม ประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	14.725	5	2.945	3.985**	.002
	ภายในกลุ่ม	274.182	371	.739		
	รวม	288.906	376			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	14.916	5	2.983	4.963**	.000
	ภายในกลุ่ม	223.016	371	.601		
	รวม	237.932	376			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่วิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้ออำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนและด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีและด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้านด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐ -๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๐การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามอายุ
(n=๓๗๗)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ไม่เกิน ๒๐ ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	๔๑ - ๕๐ ปี	๕๑ - ๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		3.85	3.57	3.43	3.28	3.48	3.11
ไม่เกิน ๒๐ ปี	3.85		0.28*	0.42*	0.57*	0.40*	0.74*
๒๑ - ๓๐ ปี	3.57			0.14	0.29*	0.13	0.46*
๓๑ - ๔๐ ปี	3.43				0.15	-0.02	0.32
๔๑ - ๕๐ ปี	3.28					-0.17	0.17
๕๑ - ๖๐ ปี	3.48						0.37
๖๑ ปีขึ้นไป	3.11						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มี อายุระหว่างไม่เกิน ๒๐ ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมากกว่า อายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี อายุระหว่าง ๓๑ - ๔๐ ปี อายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปี อายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี และอายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี อายุ ๒๑-๓๐ปี ระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมากกว่าประชาชนที่มี อายุ ๔๑- ๕๐ ปี และอายุระหว่าง ๖๑ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุ ด้านการกำหนด
 นโยบาย โครงการ กิจกรรม

(n=๓๗๗)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ไม่เกิน ๒๐ปี	๒๑-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		3.85	3.65	3.60	3.36	3.45	3.31
ไม่เกิน ๒๐ปี	3.85		0.2	0.25	0.49*	0.40*	0.54*
๒๑ - ๓๐ ปี	3.65			0.05	0.29*	0.02	0.34*
๓๑ - ๔๐ ปี	3.60				0.24	0.15	0.29 0.05
๔๑ - ๕๐ ปี	3.36					0.09	0.14
๕๑ - ๖๐ ปี	3.45						
๖๑ ปีขึ้นไป	3.31						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มี อายุระหว่างไม่เกิน ๒๐ปี มีระดับความ
 คิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมมากกว่า
 ประชาชน อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี อายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปีและอายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี อายุ ๒๑-๓๐ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการ
 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัด
 สุรินทร์ ในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมมากกว่าประชาชนที่มี อายุ ๔๑-๕๐ ปีและอายุ
 ระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามอายุ ด้านให้ความรู้

(n=๓๗๗)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ไม่เกิน ๒๐ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	๔๑ - ๕๐ ปี	๕๑ - ๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		3.82	3.55	3.39	3.24	3.48	2.15
ไม่เกิน ๒๐ปี	3.85		0.30	0.46*	0.61*	0.37*	1.70*
๒๑ - ๓๐ ปี	3.55			0.16	0.31*	0.07 -	0.14
๓๑ - ๔๐ ปี	3.39				0.15	0.09	1.24
๔๑ - ๕๐ ปี	3.24					-0.24	1.09
๕๑ - ๖๐ ปี	3.48						1.33
๖๑ ปีขึ้นไป	2.15						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มี อายุระหว่างไม่เกิน ๒๐ปี มีระดับความ
 คิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านให้ความรู้มากกว่า อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี อายุ
 ระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี อายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปีและอายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนด
 ผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำ
 ทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านให้ความรู้มากกว่าประชาชนที่มี อายุระหว่าง ๔๐-๕๐ปีมี อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุ ด้านการสนับสนุน
 ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน

(n=๓๗๗)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ไม่เกิน ๒๐ปี	๒๑-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		3.85	3.62	3.31	3.24	3.51	2.91
ไม่เกิน ๒๐ปี	3.85		0.23	0.54*	0.61*	0.34*	0.94*
๒๑ - ๓๐ ปี	3.62			0.31*	0.38*	0.28	0.71*
๓๑ - ๔๐ ปี	3.31				0.07	0.2	0.4 0.33
๔๑ - ๕๐ ปี	3.24					0.27	0.60*
๕๑ - ๖๐ ปี	3.51						
๖๑ ปีขึ้นไป	2.91						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มี อายุระหว่างไม่เกิน ๒๐ปี มีระดับความ
 คิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนมากกว่า
 อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปีอายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปีและอายุระหว่าง ๖๑ ปีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ปีมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการ
 ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัด
 สุรินทร์ ในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนมากกว่า อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี อายุ
 ระหว่าง ๔๑-๕๐ ปีและอายุระหว่าง ๖๑ปีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี อายุ ๕๑-๖๐ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากใน
 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัด
 สุรินทร์ ในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนมากกว่า อายุระหว่าง ๖๑ปีขึ้นไปอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุ ด้านการเป็น
 แบบอย่างที่ดี

(n=๓๗๗)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ไม่เกิน ๒๐ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	๔๑ - ๕๐ ปี	๕๑ - ๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		3.86	3.52	3.39	3.28	3.48	3.07
ไม่เกิน ๒๐ปี	3.86		0.34*	0.47*	0.60*	0.38*	0.80*
๒๑ - ๓๐ ปี	3.52			0.13	0.24	0.04 -	0.45*
๓๑ - ๔๐ ปี	3.39				0.11	0.09	0.32
๔๑ - ๕๐ ปี	3.28					-0.2	0.21
๕๑ - ๖๐ ปี	3.48						0.41
๖๑ ปีขึ้นไป	3.07						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มี อายุระหว่างไม่เกิน ๒๐ปี มีระดับความคิดเห็น
 ต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 ท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมากกว่า อายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี
 อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี อายุระหว่าง ๔๑-๕๐ปี อายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปีและอายุระหว่าง ๖๐ ปีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี อายุระหว่าง ๒๑-๓๐ปี มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนด
 ผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำ
 ดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมากกว่า อายุระหว่าง ๖๑ปี ขึ้นไปอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอายุ ด้านการส่งเสริม
 ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n=๓๗๗)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		ไม่เกิน ๒๐ปี	๒๑ - ๓๐ ปี	๓๑ - ๔๐ ปี	๔๑ - ๕๐ ปี	๕๑ - ๖๐ ปี	๖๑ ปีขึ้นไป
		3.86	3.48	3.43	3.28	3.49	3.10
ไม่เกิน ๒๐ปี	3.86		0.38*	0.43*	0.58*	0.37*	0.76*
๒๑ - ๓๐ ปี	3.48			0.05	0.2	-0.01	0.38
๓๑ - ๔๐ ปี	3.43				0.15	-0.06	0.33
๔๑ - ๕๐ ปี	3.28					-0.21	0.18
๕๑ - ๖๐ ปี	3.49						0.39
๖๑ ปีขึ้นไป	3.10						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มี อายุระหว่าง ไม่เกิน ๒๐ปี มีระดับความ
 คิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนว
 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า อายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี อายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี อายุระหว่าง
 ๔๑-๕๐ปี อายุระหว่าง ๕๑ - ๖๐ ปีและอายุระหว่าง ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากใน
 การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัด
 สุรินทร์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		SS	df	MS	F	Sig.
๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	19.616	4	4.904	7.631**	.000
	ภายในกลุ่ม	239.067	372	.643		
	รวม	258.683	376			
๒) ด้านให้ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	26.151	4	6.538	8.862**	.000
	ภายในกลุ่ม	274.444	372	.738		
	รวม	300.595	376			
๓) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	15.101	4	3.775	5.373**	.000
	ภายในกลุ่ม	261.391	372	.703		
	รวม	276.492	376			
๔) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	14.121	4	3.530	4.476**	.002
	ภายในกลุ่ม	293.395	372	.789		
	รวม	307.516	376			
๕) ด้านการส่งเสริม ประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	11.619	4	2.905	3.897**	.004
	ภายในกลุ่ม	277.288	372	.745		
	รวม	288.906	376			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	16.217	4	4.054	6.802**	.000
	ภายในกลุ่ม	221.716	372	.596		
	รวม	237.932	376			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่วิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้าน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๗ -๔.๒๒

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา

(n=๓๗๗)

ระดับการศึกษา	X	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.23	3.52	3.58	3.59	3.92
ประถมศึกษา	3.23		-0.29*	-0.35*	-0.36*	-0.69*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.52			-0.06	-0.07	-0.40*
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.58				-0.01	-0.34*
อนุปริญญา	3.59					-0.33
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.92					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้ออำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่า ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้ออำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่า ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา **ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม**

(n=๓๗๗)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.31	3.56	3.63	3.83	4.04
ประถมศึกษา	3.31		-๐.๒5*	-๐.32*	-๐.52*	-๐.73*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.56			-0.07	-๐.27	-๐.๔8*
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.63				-๐.2	-๐.41*
อนุปริญญา	3.83					-๐.21
ปริญญาตรีขึ้นไป	4.04					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชาชนที่มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา **ด้านให้ความรู้**

(n=๓๗๗)

ระดับการศึกษา	X̄	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.๑๘	3.50	3.54	3.55	4.12
ประถมศึกษา	3.๑๘		-0.32*	-0.36*	-0.37*	-๐.94*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.50			-0.04	-0.05	-๐.62*
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.54				-0.01	-๐.๕8*
อนุปริญญา	3.55					-๐.57*
ปริญญาตรีขึ้นไป	4.1๒					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับประถมศึกษา ประชาชนที่มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้ น้อยกว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้ น้อยกว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้ น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาอนุปริญญา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านให้ความรู้ต่ำกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา **ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน**

(n=๓๗๗)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.19	3.54	3.61	3.57	3.73
ประถมศึกษา	3.19		-0.35*	-0.42*	-0.38*	-0.๕4*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.54			-0.07	-0.03	-0.19
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.61				0.04	-0.12
อนุปริญญา	3.57					-0.16
ปริญญาตรี	3.73					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนน้อยกว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการ
 เป็นแบบอย่างที่ดี

(n=๓๗๗)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญา ตรีขึ้นไป
		3.24	3.51	3.55	3.49	3.91
ประถมศึกษา	3.24		-0.๒7*	-0.31*	-0.๒5	-0.๖7*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.51			-0.04	0.02	-0.๔0*
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.55				0.06	-0.36*
อนุปริญญา	3.49					-0.42*
ปริญญาตรี	3.91					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ส่วนประชาชนที่มี การศึกษาระดับอนุปริญญา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการ
 ส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n=๓๗๗)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย	อนุปริญญา	ปริญญาตรีขึ้นไป
		3.25	3.49	3.59	3.53	3.81
ประถมศึกษา	3.25		-๐.๒๔	-๐.๓๔*	-๐.๒๘	-๐.๕๕*
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.49			-0.1	-0.04	-๐.๓๒
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.59				0.06	-๐.๒๒
อนุปริญญา	3.53					-๐.๒๘
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.81					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนที่มี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีระดับความ
 คิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนว
 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ
 ระดับปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำสาฬห์ จังหวัดสุรินทร์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำสาฬห์ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอาชีพ

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		SS	df	MS	F	Sig.
๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	6.921	5	1.384	2.040	.072
	ภายในกลุ่ม	251.763	371	.679		
	รวม	258.683	376			
๒) ด้านให้ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	9.195	5	1.839	2.341*	.041
	ภายในกลุ่ม	291.400	371	.785		
	รวม	300.595	376			
๓) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	3.388	5	.678	.921	.468
	ภายในกลุ่ม	273.104	371	.736		
	รวม	276.492	376			
๔) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	13.157	5	2.631	3.316**	.006
	ภายในกลุ่ม	294.359	371	.793		
	รวม	307.516	376			
๕) ด้านการส่งเสริม ประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	7.569	5	1.514	1.996	.078
	ภายในกลุ่ม	281.337	371	.758		
	รวม	288.906	376			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	6.584	5	1.317	2.112	.063
	ภายในกลุ่ม	231.349	371	.624		
	รวม	237.932	376			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๓ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่วิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านการสนับสนุนส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนและด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้าน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๔ - ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ

(n = ๓๗๗)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		เกษตรกรรม	ธุรกิจส่วนตัว ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		3.41	3.57	3.67	3.82	3.89	3.21
เกษตรกรรม	3.413.		-0.16	-0.26*	-0.41	-0.48	0.2
ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	57			-๐.1	-0.25	-0.32	0.36
รับจ้างทั่วไป	3.673.				-0.15	-0.22	0.46
ข้าราชการ	82					-๐.๐๗	0.61
รัฐวิสาหกิจ	3.893.						0.68
อื่นๆ	21						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่าประชาชนที่มี อาชีพรับจ้างทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอาชีพ ด้านให้ความรู้

(n = ๓๗๗)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		เกษตรกร	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		3.37	3.58	3.61	3.98	4.10	3.32
เกษตรกร	3.37		-0.21	-0.24	-0.61*	-0.73	๐.05
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	3.58			-0.03	-0.๔๐	-0.๕๒	๐.๒๖
รับจ้างทั่วไป	3.61				-0.๓๗	-0.๔๙	๐.๒๙
ข้าราชการ	3.98					-0.๑๒	๐.๖๖
รัฐวิสาหกิจ	4.10						๐.๗๘
อื่นๆ	3.32						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย น้อยกว่าประชาชนที่มี อาชีพข้าราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามอาชีพ **ด้านการเป็น**
แบบอย่างที่ดี

(n = ๓๗๗)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		เกษตรกรรม	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	รับจ้างทั่วไป	ข้าราชการ	รัฐวิสาหกิจ	อื่นๆ
		3.38	3.50	3.67	4.10	4.05	2.88
เกษตรกรรม	3.383		-0.12	-0.29*	-0.72*	-0.67	0.50
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	50			-0.17	-0.60*	-0.55	0.62
รับจ้างทั่วไป	3.67				-0.43	-0.38	0.79
ข้าราชการ	4.10					0.05	1.22*
รัฐวิสาหกิจ	4.052						1.17
อื่นๆ	88						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนที่มี อาชีพเกษตรกรรม มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี อาชีพรับจ้างทั่วไป

ส่วนประชาชนที่มี อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี อาชีพข้าราชการ

ส่วนประชาชนที่มี อาชีพข้าราชการ มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี อาชีพอื่นๆ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ **จำแนกตามรายได้**

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		SS	df	MS	F	Sig.
๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	ระหว่างกลุ่ม	10.878	5	2.176	3.257**	.007
	ภายในกลุ่ม	247.805	371	.668		
	รวม	258.683	376			
๒) ด้านให้ความรู้	ระหว่างกลุ่ม	17.571	5	3.514	4.607**	.000
	ภายในกลุ่ม	283.023	371	.763		
	รวม	300.595	376			
๓) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	10.358	5	2.072	2.888*	.014
	ภายในกลุ่ม	266.135	371	.717		
	รวม	276.492	376			
๔) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	18.654	5	3.731	4.792**	.000
	ภายในกลุ่ม	288.862	371	.779		
	รวม	307.516	376			
๕) ด้านการส่งเสริม ประชาชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	13.973	5	2.795	3.771**	.002
	ภายในกลุ่ม	274.934	371	.741		
	รวม	288.906	376			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	12.906	5	2.581	4.255**	.001
	ภายในกลุ่ม	225.027	371	.607		
	รวม	237.932	376			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่วิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีและด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยรวมและรายด้าน ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๘ - ๔.๓๓

ตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม จำแนกตามรายได้

(n = ๓๗๗)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้					
		ไม่เกิน 5,000	5,001-10,000	10,001 - 15,000	15,001-20,000	20,001-25,000	25,001 ขึ้นไป
		3.38	3.51	4.02	3.30	3.80	3.88
ไม่เกิน 5,000	3.38		-0.13	-0.64*	0.08	-0.42	-0.5
5,001 - 10,000	3.51			-๐.51*	0.21	-0.29	-0.37
10,001 - 15,000	4.02				0.72*	0.22	0.14
15,001 - 20,000	3.30					-0.5	-0.58
20,001 - 25,000	3.80						-0.08
25,001 ขึ้นไป	3.88						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐บาท มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนประชาชนที่มี ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐บาท มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านใน

การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนประชาชนที่มี 10,001 - 15,000 บาท มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมน้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 15,001 - 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ **ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม** (n = ๓๗๗)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้					
		ไม่เกิน 5,000	5,001-10,000	10,001 - 15,000	15,001-20,000	20,001-25,000	25,001 ขึ้นไป
		3.46	3.56	4.07	3.60	4.00	3.82
ไม่เกิน 5,000	3.46		-0.10	-0.61*	-0.14	-0.54	0.36
5,001 - 10,000	3.56			-0.51*	-0.04	-0.44	-0.26
10,001 - 15,000	4.07				0.47*	0.07	0.25
15,001 - 20,000	3.60					-0.4	-0.22
20,001 - 25,000	4.00						0.18
25,001 ขึ้นไป	3.82						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม

น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ ด้านให้ความรู้

(n = ๓๗๗)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้					
		ไม่เกิน 5,000	5,001-10,000	10,001 - 15,000	15,001-20,000	20,001-25,000	25,001 ขึ้นไป
		3.31	3.53	4.02	3.32	3.96	4.02
ไม่เกิน 5,000	3.31		-0.22*	-0.71*	-0.01	-0.65	-0.71*
5,001 - 10,000	3.53			-0.49*	-0.21	-0.43	-0.49*
10,001 - 15,000	4.02				0.70*	0.06	0
15,001 - 20,000	3.32					-0.64	-0.70
20,001 - 25,000	3.96						-0.06
25,001 ขึ้นไป	4.02						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้น้อยกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้ น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน และรายได้ 25,001 ขึ้นไปต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 5,001 - 10,000บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้ น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน และรายได้ 25,001 ขึ้นไปต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ ด้านให้ความรู้ น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 15,001 - 20,000 ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ ด้านการ
 สนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน

(n = ๓๗๗)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้					
		ไม่เกิน 5,000	5,001- 10,000	10,001 - 15,000	15,001- 20,000	20,001- 25,000	25,001 ขึ้นไป
		3.37	3.51	3.92	3.20	3.66	3.74
ไม่เกิน 5,000	3.37		-0.14	-0.55*	0.17	-0.29	0.37
5,001 - 10,000	3.51			-0.41*	0.31	-0.15	-0.32
10,001 - 15,000	3.92				0.72*	0.26	0.18
15,001 - 20,000	3.20					-0.46	-0.54
20,001 - 25,000	3.66						-0.08
25,001 ขึ้นไป	3.74						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้ไม่เกิน 5,000บาทต่อเดือน มีระดับ
 ความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน
 น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 5,001 - 10,000บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อ
 บทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 ท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน น้อยกว่า
 ประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อ
 บทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 ท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน น้อยกว่า
 ประชาชนที่มี รายได้ 15,001 - 20,000 บาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ ด้านการเป็น
 แบบอย่างที่ดี (n = ๓๗๗)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้					
		ไม่เกิน 5,000	50,001- 10,000	10,001 - 15,000	15,001- 20,000	20,001- 25,000	25,001 ขึ้นไป
		3.34	3.48	4.04	3.29	3.83	4.31
ไม่เกิน 5,000	3.34		-0.14	-0.70*	0.05	-0.49	-0.97*
50,001 - 10,000	3.48			-0.56*	0.19	-0.35	-0.83*
10,001 - 15,000	4.04				0.75	0.21	-0.27
15,001 - 20,000	3.29					-0.54	-1.02*
20,001 - 25,000	3.83						-0.48
25,001 ขึ้นไป	4.31						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้ไม่เกิน 5,000บาทต่อเดือน มีระดับ
 ความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่
 มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน และรายได้ 25,001 ขึ้นไปบาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 50,001 - 10,000บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อ
 บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 หมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ 10,001
 - 15,000 บาทต่อเดือน และรายได้ 25,001 ขึ้นไปบาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 15,001 - 20,000 บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อ
 บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 หมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี น้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้
 25,001 ขึ้นไปบาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๓๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท
 กำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
 ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามรายได้ด้านการส่งเสริม
 ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(n = ๓๗๗)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้					
		ไม่เกิน 5,000	50,001- 10,000	10,001 - 15,000	15,001- 20,000	20,001- 25,000	25,001 ขึ้นไป
		3.40	3.50	4.06	3.12	3.56	3.53
ไม่เกิน 5,000	3.40		-0.10	-0.66*	0.28	-0.16	-0.13
50,001 - 10,000	3.50			-0.56*	0.38*	-0.06	-0.03
10,001 - 15,000	4.06				0.94*	0.50	0.53
15,001 - 20,000	3.12					-0.44	-0.41
20,001 - 25,000	3.56						0.03
25,001 ขึ้นไป	3.53						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ประชาชนที่มี รายได้ไม่เกิน 5,000บาทต่อเดือน มีระดับ
 ความคิดเห็นต่อบทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ
 พอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิต
 ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 50,001 - 10,000บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อ
 บทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 หมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาท และ 15,001 - 20,000บาท
 ต่อเดือน

ส่วนประชาชนที่มี รายได้ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน มีระดับความคิดเห็นต่อ
 บทบาทกำหนดผู้ใหญ่มากในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 หมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าประชาชนที่มี รายได้ 15,001 - 20,000บาท ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามสมมติฐานที่ ๑-๕

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่าทดสอบ	ระดับนัยสำคัญ	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	t - test	๐.๐๑	✓	
๒.	อายุ	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	F - test	๐.๐๑	✓	
๓.	ระดับการศึกษา	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	F - test	๐.๐๑	✓	
๔.	อาชีพ	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	F - test	๐.๐๕		✓
๕.	รายได้	บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	F - test	๐.๐๑	✓	

จากตารางที่ ๔.๓๔ สรุปได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาท
 กำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ
 อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๗ - ๔.๓๔
 ตารางที่ ๔.๓๕ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิต
 ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
 ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	การกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการกำหนดนโยบายจากบนลงล่าง รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม ซึ่งนโยบาย ดังกล่าวไม่ได้มาจากของประชาชน จึงไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน	๒๐	๕.๓๐
๒.	งบประมาณในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่เพียงพอ ทำให้การกำหนดนโยบายยังไม่สอดคล้องกับปัญหาเท่าที่ควร เพราะนโยบายต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่จะดำเนินงาน	๑๖	๔.๒๔
๓.	กำนันผู้ใหญ่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขาดข้อมูลพื้นฐานเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนในพื้นที่	๑๓	๓.๔๔
๔.	ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ตลอดถึงขาดความสนใจในการน้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติและขาดกระบวนการติดตามการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมของภาครัฐ	๑๐	๒.๖๕

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค
 บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล
 หมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม มากที่สุด คือ การ
 กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนถูกกำหนดโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นการกำหนดนโยบายจาก
 บนลงล่าง จึงไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ
 ๕.๓๐รองลงมา คือ งบประมาณในการดำเนินงานไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้
 จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๔ และน้อยที่สุด คือ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
 การกำหนดนโยบาย ซึ่งทำให้ไม่สนใจติดตามกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐบาล จำนวน ๑๓ คิด
 เป็นร้อยละ ๒.๖๕

ตารางที่ ๔.๓๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายโครงการ กิจกรรมในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นต่อเนื่อง และได้ผลเต็มที่	๒๕	๖.๖๓
๒.	กำนันผู้ใหญ่บ้านควรมีประชุม กลุ่ม และการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปเพื่อเป็นการกำหนดเป็นนโยบาย โครงการ กิจกรรมในชุมชนต่อไป	๒๐	๕.๓๐
๓.	หน่วยงานของรัฐกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม	๑๒	๓.๑๘
๔.	ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ต้องมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ว่ามีความต้องการอย่างไรในด้านการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้รัฐกำหนดเป็นนโยบาย โครงการกิจกรรม นโยบายถึงจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่	๑๐	๒.๖๕

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม มากที่สุด คือ รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายโครงการ กิจกรรมในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นต่อเนื่อง และได้ผลเต็มที่ จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๓ รองลงมา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านควรมีประชุม กลุ่ม และการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปเพื่อเป็นการกำหนดเป็นนโยบาย โครงการ กิจกรรมในชุมชนต่อไปจำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐ และน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ต้องมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ว่ามีความต้องการอย่างไรในด้านการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้รัฐกำหนดเป็นนโยบาย โครงการกิจกรรม นโยบายถึงจะตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖๕

ตารางที่ ๔.๓๗ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการให้ความรู้

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	การให้ความรู้ที่นั้นยังไม่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรม	๒๙	๗.๖๙
๒.	กำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้แต่ละหมู่บ้านนั้นได้ทราบถึงการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและขาดอุปกรณ์ เอกสารต่างในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้ทราบกันอย่างทั่วถึง	๒๐	๕.๓๐
๓.	กำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่มีความรู้และตระหนักถึงการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง	๑๗	๔.๕๐
๔.	ประชาชนยังยึดติดกับระบบทุนนิยมอยู่การใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือย ชอบความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต	๑๔	๓.๗๑

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการให้ความรู้มากที่สุด คือ การให้ความรู้ที่นั้นยังไม่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๙ รองลงมา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้แต่ละหมู่บ้านนั้นได้ทราบถึงการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและขาดอุปกรณ์ เอกสารต่างในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้ทราบกันอย่างทั่วถึง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐ และน้อยที่สุด คือ ประชาชนยังยึดติดกับระบบทุนนิยมอยู่การใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือย ชอบความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๑

ตารางที่ ๔.๓๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการให้ความรู้

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	หาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จแล้วในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาให้ความรู้สามารถที่แก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรอลทางราชการ	๒๒	๕.๘๓
๒.	จัดหาอุปกรณ์เอกสารข้อมูลต่างๆเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงกัน	๑๘	๔.๗๗
๓.	จัดอบรมผู้นำชุมชน ประชาชนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๗	๔.๕๐
๔.	การจัดทำรูปแบบในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นผลจริงตลอดถึงต้องนำเสนอต่อสาธารณ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ว่าเป็นรูปธรรมภายในชุมชน	๑๖	๔.๒๔
๕.	การจัดทำแผนเนื้อหาสาระของแผน ควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนและเรื่องเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้น	๑๕	๓.๙๗

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ด้านการให้ความรู้มากที่สุด คือ หาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จแล้วในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาให้ความรู้สามารถที่แก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรอลทางราชการจำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๓ รองลงมา คือ จัดหาอุปกรณ์เอกสารข้อมูลต่างๆเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงกัน จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๗ และน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนเนื้อหาสาระของแผน ควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนและเรื่องเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๗

ตารางที่ ๔.๓๙ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	การจัดโครงการ กิจกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่อเนื่องและขาดงบประมาณในการดำเนินงาน	๓๐	๗.๙๕
๒.	ผู้นำไม่ค่อยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน	๒๑	๕.๕๗
๓.	ขาดการเรียนรู้โดยการศึกษาดูงานจากชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จอย่างเห็นได้จริงแล้วเอาประยุกต์ภายในชุมชน	๑๔	๓.๗๑
๔.	ไม่มีบุคลากรในการประสานงานระหว่างชุมชนและชุมชนอื่นๆ	๘	๒.๑๒

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน มากที่สุด คือ การจัดโครงการ กิจกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่อเนื่องและขาดงบประมาณในการดำเนินงาน จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๕ รองลงมา คือ ผู้นำไม่ค่อยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๗ และน้อยที่สุด คือ ไม่มีบุคลากรในการประสานงานระหว่างชุมชนจำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๒

ตารางที่ ๔.๔๐ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม เพื่อที่จะไม่เกิดปัญหาในเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติและมีการประเมินผล หลังจากการดำเนินแล้ว	๒๖	๖.๘๙
๒.	ควรมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้ไปศึกษาและปฏิบัติเพื่อให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพภายในชุมชน	๒๑	๕.๕๗
๓.	ควรจัดโครงการ กิจกรรม ในการศึกษาดูงานนอกสถานที่แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชน	๑๙	๕.๐๓

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน มากที่สุด คือ ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม เพื่อที่จะไม่เกิดปัญหาในเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติและมีการประเมินผลหลังจากการดำเนินแล้วจำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๙ รองลงมา คือ ควรมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้ไปศึกษาและปฏิบัติเพื่อให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพภายในชุมชน จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๗ และน้อยที่สุด คือ ควรจัดโครงการ กิจกรรม ในการศึกษาดูงานนอกสถานที่แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชนจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๓

ตารางที่ ๔.๔๑ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ขาดความรู้และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๒๐	๕.๓๐
๒.	การทำหน้าที่นั้นขาดจิตสาธารณะในการเสียสละให้แก่ส่วนร่วม	๑๙	๕.๐๓
๓.	การดำเนินชีวิตแบบฟุ่มเฟือยเกินไป	๑๘	๔.๗๗
๔.	มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในชุมชน ขาดความสามัคคีกัน	๑๒	๓.๑๘

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มากที่สุด คือ ขาดความรู้และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐ รองลงมา คือ การทำหน้าที่นั้นขาดจิตสาธารณะในการเสียสละให้แก่ส่วนร่วมจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๓ และน้อยที่สุด คือ มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในชุมชน ขาดความสามัคคีกันจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๘

ตารางที่ ๔.๔๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งและเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อนำมาพัฒนาตนเองและชุมชน	๑๘	๔.๗๗
๒.	การทำหน้าที่นั้นควรคำนึงถึงประชาชนในชุมชนเป็นหลัก	๑๕	๓.๙๗
๓.	ฝึกการประหยัด และการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย	๑๒	๓.๑๘
๔.	ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองและชุมชน	๖	๑.๕๙

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มากที่สุด คือ ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้

เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่งและเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อนำมาพัฒนาตนเองและชุมชน จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๗ รองลงมา คือ การทำหัตถ์นั้นควรคำนึงถึงประชาชนในชุมชนเป็นหลักสำคัญ จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๗และน้อยที่สุด คือ ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองและชุมชนจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๙

ตารางที่ ๔.๔๓ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงล่าช้า ไม่ต่อเนื่อง	๒๐	๕.๓๐
๒.	การทำเกษตรพอเพียงนั้นยังไม่มากพอเพราะยังยึดติดกับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแบบทุนนิยม	๑๙	๕.๐๓
๓.	ขาดการหารายได้เสริมจากการทำเกษตรที่พอเพียง	๑๘	๔.๗๗
๔.	ขาดการให้ความรู้อบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนต่อประชาชนในชุมชนด้วยกันในการทำเกษตรแบบพอเพียงในชุมชน	๑๒	๓.๑๘

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงล่าช้า ไม่ต่อเนื่อง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓๐รองลงมา คือ การทำเกษตรพอเพียงนั้นยังไม่มากพอเพราะยังยึดติดกับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแบบทุนนิยมจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๓ และน้อยที่สุด คือ ขาดการให้ความรู้อบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประชาชนต่อประชาชนในชุมชนด้วยกันในการทำเกษตรแบบพอเพียงในชุมชนจำนวน ๑๒คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๘

ตารางที่ ๔.๔๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	
		จำนวน	ร้อยละ
๑.	ควรส่งเสริมประชาชนอย่างต่อเนื่องและติดตามประเมินผลงานในแต่ละโครงการ กิจกรรม	๑๘	๔.๗๗
๒.	ควรส่งเสริมประชาชนให้ประหยัด พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยการปลูก ผัก สวนครัว ทำเกษตรแบบพอเพียงในชุมชน	๑๕	๓.๙๗
๓.	ส่งเสริมให้ประชาชนมีแหล่งการค้าในชุมชนและนอกชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน	๑๒	๓.๑๘
๔.	ควรให้ความรู้ประชาชนให้ทั่วถึงกันในชุมชนและตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑๒	๓.๑๘

จากตารางที่ ๔.๔๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ ควรส่งเสริมประชาชนอย่างต่อเนื่องและติดตามประเมินผลงานในแต่ละโครงการ กิจกรรมจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๗รองลงมา คือ ควรส่งเสริมประชาชนให้ประหยัด พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยการปลูก ผัก สวนครัว ทำเกษตรแบบพอเพียงในชุมชนจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙๗และน้อยที่สุด คือ ควรให้ความรู้ประชาชนให้ทั่วถึงกันในชุมชนและตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๘

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ใน ๕ ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านการให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน ๙ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑. นายทองยอด เสาะรส กำนันตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๒. นายทัศนพงศ์ ตนกาลัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๓. นายเชื้อ บุตรเทศ ผู้ใหญ่บ้านยาง หมู่ ๑ ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๔. ร.อ สุลี ม่านทอง ผู้ใหญ่บ้านท่อม หมู่ ๔ ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๕. นายวีระ ง่อยจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านโคกบุ หมู่ ๕ ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๖. นายสมชาย ขบวนกล้า ผู้ใหญ่บ้านอำปี้ล หมู่ ๖ ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๗. นายมิตร บุญทวี หมอдинตำบลท่อม ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๘. นายสำราช ทองเอี่ยม ประธานกลุ่มเกษตรธรรมชาติ ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์
๙. นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านทัพไทย หมู่ ๑๐ และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม

การกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ได้มีการออกสำรวจหรือทำประชาคมหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านว่าชาวบ้านมีความต้องการพัฒนาอาชีพด้านเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง พอได้รับทราบประเด็นปัญหาความต้องการแล้ว ก็มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาทางช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมต่อไป โดยการจัดโครงการต่างๆและกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสนอภาครัฐต่อไป การกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมนั้นว่าการจะกำหนดนโยบายในชุมชนนั้นได้มองถึงสภาพทั่วไปของชุมชนโดยทั่วไปทำการเกษตรกรรมเป็นหลักจึงทำให้สอดคล้องกับชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนต่อไปโดยแต่ก่อนที่จะนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้มีการทำประชาคมหมู่บ้านในเขตตำบลว่าหมู่บ้านไหนมีความต้องการทำเกษตรแบบไหนกัน แล้วนำโครงการเหล่านั้นมาเข้าประชุมสภาตำบลเพื่อกำหนดเป็นนโยบายพร้อมปรับใช้ให้เข้ากับนโยบายที่รัฐบาลกำหนดมาให้สำรวจหรือทำประชาคมหมู่บ้านแล้วก็จะมีการทำประชาคมตำบล มีการประชุมปรึกษาหารือกันว่าหมู่บ้านไหนควรดำเนินการก่อน และโครงการไหนควรดำเนินการก่อน เพื่อจัดเป็น

^๑สัมภาษณ์,นายทองยอด เสาะรส,กำนันตำบลท่อม,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

กิจกรรมให้กับประชาชนในแต่ละหมู่บ้านแล้วก็กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไปแล้วนำไปปฏิบัติในแต่ละหมู่บ้านต่อไป^๒ ได้จัดขึ้นในการประชุมกันในชุมชนโดยมีการเลือกที่จะจัดทำโครงการและกิจกรรมอย่างไรบ้างเช่นการทำปุ๋ยหมักเป็นต้นแล้วก็เสนอให้หน่วยรัฐได้ส่งงบประมาณมาให้เพื่อดำเนินการกิจกรรม^๓ หน่วยของรัฐเห็นความสำคัญในการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นนโยบายนำมาปฏิบัติดังนั้นแล้วในการกำหนดนโยบายโครงการ กิจกรรมต่างนั้นต้องคำนึงนโยบายหลักและมีความสอดคล้องกับสภาพชุมชนในสังคมด้วยเพื่อพัฒนาชุมชนให้อยู่ดีมีสุข

การจะกำหนดนโยบายโครงการต่างๆในชุมชนนั้นต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันในคณะกรรมการและประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านนั้นเพื่อให้การดำเนินการโครงการต่างให้กับประชาชนและจัดกิจกรรมขึ้นในหมู่บ้านแต่ละกิจกรรมไปในด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนต่อไป เช่น กิจกรรมออมวันละบาท กิจกรรมทอผ้าไหมเป็นต้น^๔ การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารเป็นหลัก แต่ก็ต้องอยู่ในกรอบที่ทางรัฐบาลกำหนดและมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมด้วยเพื่อเกิดประโยชน์ประชาชนในพื้นที่การจัดโครงการนั้นก็ได้คัดเลือกจากประชาชนโดยการมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วก็เสนอต่อหน่วยงานของรัฐและจัดเป็นกิจกรรมขึ้นในหมู่บ้านต่อไปเป็นลำดับ^๕

การกำหนดโครงการกิจกรรมนั้นรัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายโครงการกิจกรรมต่างๆในด้านเศรษฐกิจพอเพียงแล้วมีการมาดำเนินการในชุมชนซึ่งโครงการและกิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวข้องอยู่กับชุมชนอยู่แล้วก็มีการจัดขึ้นมาเพื่อให้มีการเสนอต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อของบประมาณดำเนินการต่อซึ่งมีการร่วมแรงร่วมใจกันในการจัดโครงการกิจกรรมขึ้นในชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ^๖ ได้ประชุมจัดโครงการกิจกรรมในด้านเกษตรอินทรีย์เกษตรธรรมชาติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมยกตัวอย่างสภาพแวดล้อมในชุมชนว่ามีความเป็นอยู่จนถึงการดำรงชีวิตในปัจจุบันกับอดีตเพื่อเปรียบเทียบให้ชาวบ้านได้มีความตระหนักถึงผลกระทบเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาชุมชน^๗ การส่งเสริมอาชีพเพื่อการพึ่งตนเอง โดยการประชุมในชุมชนออกนโยบายเพื่อส่งเสริมในโครงการของเกษตรอินทรีย์กิจกรรมการทำปุ๋ยหมัก การปลูกผักอินทรีย์ การเลี้ยงปลาในกระชัง การเลี้ยงไก่ไข่ การทำข้าวอินทรีย์เป็นต้น^๘ ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมขึ้นในชุมชนเพื่อก่อตั้งกลุ่มในการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวโดยการทำเกษตรอินทรีย์แบบพอเพียงโดยการทำกิจกรรมเลี้ยงหมูหลุม การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ไข่ การทำข้าวเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักอินทรีย์

^๒ สัมภาษณ์, นายทัศนพงศ์ ตนกหลาย นายกองการบริหารส่วนตำบลหมอ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๓ สัมภาษณ์, นายเชื้อ บุตรเทศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑, วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๔ สัมภาษณ์, ร.อ.สุติ มานทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๕ สัมภาษณ์, นายวิระ ง้อยจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๖ สัมภาษณ์, นายสมชาย ขบวนกล้า ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๗ สัมภาษณ์, นายมิตร บุญทวี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^๘ สัมภาษณ์, นายสำราช ทองเอี่ยม ประธานกลุ่มเกษตรธรรมชาติ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ปลอดสารพิษเพื่อเอาไว้บริโภคและการจัดจำหน่ายในชุมชนเพื่อเป็นรายได้มาเลี้ยงครอบครัวและเพื่อลดรายจ่ายในครอบครัวโดยการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย^๙

๒) ด้านให้ความรู้

ด้านให้ความรู้ โดยการประชาสัมพันธ์ในเวลาประชุมกันในศาลากลางหมู่บ้านโดยให้ความในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ประชาชนมีความศรัทธาในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการนำมาปฏิบัติในชุมชนได้อย่างถูกต้องและในการให้ความรู้ที่ได้เชิญบุคลากรที่มีความรู้มีความเชี่ยวชาญและปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ทั้งในเชิงบรรยายและปฏิบัติซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนรู้ประสบการณ์ต่อกันและกัน^{๑๐} ได้เชิญวิทยากรผู้ที่มีความรู้ทางด้านเกษตรกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรยายให้ประชาชนได้ทราบกันเช่น เกษตรตำบล ธ.ก.ส. กรมที่ดินบ้างและองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นก็ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเช่นกันโดยมีทั้งการเขียนเป็นเอกสารทำเป็นแผ่นพับแจกให้กับประชาชนที่มาประชุมกัน^{๑๑}

การให้ความรู้ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบให้ทราบโดยทั่วกันและมีการเชิญบุคลากรด้านเกษตรกรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้องตามหลักดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๒} การให้ความรู้ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ให้กับประชาชนในหมู่บ้านในด้านต่างๆเพื่อให้ประชาชนมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่น ให้ความรู้ด้านการเน้นลดรายจ่ายภายในครอบครัวโดยการให้ปลูกผักสวนครัวในแต่ละหมู่บ้านเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและมีการทำบัญชีครัวเรือนทำให้ประชาชนเหลือกินเหลือใช้และเหลือเก็บไว้ในยามจำเป็นตามหลักพอเพียง^{๑๓}

ได้จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินชีวิตในครอบครัวแบบพอเพียงให้แก่พี่น้องประชาชนในชุมชน^{๑๔} ได้ให้ความรู้ในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงโดยไม่ต้องซื้อของจากตลาดมาเกินไปสิ่งใดที่รับทำได้ก็ควรทำกินเองบ้างเป็นต้นและมีการจับกลุ่มกันแล้วก็มีวิทยากรให้ความรู้เป็นกลุ่มกันไปโดยการได้เรียนจริงโดยจากการทดลองในพื้นที่และมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนด้วย^{๑๕} ประชาชนที่มีความสนใจในด้านการดำเนินชีวิตที่พอเพียงมาประชุมรับความรู้จากวิทยากรที่ประสบความสำเร็จแล้วใน

^๙สัมภาษณ์,นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร,วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๐}สัมภาษณ์,นายทองยอด เสาวรส กำนันตำบลท่อม,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๑}สัมภาษณ์,นายทัศนพงศ์ ตนกลาย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่อม,วันที่ ๒๐สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๒}สัมภาษณ์,นายเชื้อ บุตรเทศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่๑,วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๓}สัมภาษณ์,ร.อ.สุติ ม่านทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔,วันที่ ๑๙สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๔}สัมภาษณ์,นายวีระ ง่อยจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ,วันที่ ๑๙สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๕}สัมภาษณ์,นายสมชาย ขบวนกล้า ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖, วันที่ ๒๐สิงหาคม ๒๕๕๖.

ตำบลหมอนั้นมาให้ความรู้เพื่อให้เกิดภาพความเป็นจริงที่เขาได้ดำเนินการมาก่อนแล้ว^{๑๖} ซึ่งได้เปิดเป็นการเรียนรู้ในชุมชนในเรื่องการทำเกษตรอินทรีย์นำไปสู่การพึ่งตนเองในครอบครัวอบรมให้ความรู้ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนด้วย^{๑๗} การให้ความรู้นั้นเป็นการปฏิบัติให้เห็นประชาชนได้เห็นถึงคุณค่าของการทำเกษตรกรรมในด้านพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นแล้วก็คอยให้ความรู้โดยการจัดกลุ่มขึ้นในหมู่บ้านโดยจัดให้มีวิทยากรที่ประสบความสำเร็จแล้วมาให้แนวทางในการปฏิบัติ^{๑๘}

๓) ด้านสนับสนุนส่งเสริมให้มีเครือข่ายในชุมชน

การสนับสนุนส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นได้จัดโครงการ กิจกรรมที่ประชาชนมีความสนใจและเพื่อให้ประชาชนได้มีรายได้เสริมนอกจากการทำนาในแต่ละปีจึงได้นำเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบางนายอำเภอบางจังหวัดบางและสำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส) ซึ่งได้งบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ นำมาพัฒนาชุมชนและประชาชนเพื่อให้เกิดการอยู่ดีมีสุขในชุมชนและกระทั่งยังส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนอื่นๆแล้วนำมาปฏิบัติเป็นตัวอย่างในชุมชนของตนเองด้วย^{๑๙}

การส่งเสริมนั้นได้ส่งเสริมทั้งงบประมาณให้ไปทุกหมู่บ้านในการทำเกษตรแบบพอเพียงเกษตรอินทรีย์การเลี้ยงปลุสัตว์ในชุมชนเป็นต้นและกาสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและภายนอกชุมชนโดยการเข้าไปดูงานและเก็บเกี่ยวเอาประสบการณ์ที่คนอื่นได้ประสบความสำเร็จแล้วนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นอย่างในชุมชนต่อไป^{๒๐} ด้านสนับสนุนส่งเสริมให้มีเครือข่ายในชุมชนนั้นประชาชนได้แลกเปลี่ยนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์เกษตรธรรมชาติแบบพอเพียงในชุมชนและมีการไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากที่อื่นแล้วนั้นมาประยุกต์ใช้ในชุมชนเช่นการทำปุ๋ยหมักการเพาะถั้วพริกเป็นต้น^{๒๑}

หาแหล่งทุนโดยการจัดกิจกรรมในชุมชนให้เห็นเป็นรูปธรรมก่อนแล้วจึงได้จัดเป็นโครงการในการให้มีการเสนอเพื่อขอเป็นงบประมาณมาดำเนินการต่างในชุมชนให้มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องในชุมชนแหล่งการสนับสนุนนั้นมีดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ นายอำเภอ และได้เสนอของบกับ (ส.ส.ส) เพื่อนำงบประมาณมาแก้ปัญหาในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่กับชุมชนต่างๆที่ประสบความสำเร็จในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนำมาปฏิบัติในชุมชนของตนเองเพื่อให้จัดเป็นตำบล

^{๑๖} สัมภาษณ์,นายมิตร บุญทวี ,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๗} สัมภาษณ์,นายสำราษ ทองเอี่ยม ประธานกลุ่มเกษตรธรรมชาติ,วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๘} สัมภาษณ์,นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร,วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๑๙} สัมภาษณ์,นายทองยอด เสาะรส กำนันตำบลหมอน,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๐} สัมภาษณ์,นายทัศนพงศ์ ตนกาลัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหมอน,วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๑} สัมภาษณ์,นายเชื้อ บุตรเทศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑, วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

ต้นแบบในด้านเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป^{๒๒} การสำรวจดูว่าในหมู่บ้านฐานะเป็นอย่างไรความเป็นอยู่เป็นอย่างไรประกอบอาชีพอะไรให้พึ่งพาตัวเองให้ได้ก่อนแล้วพัฒนาขึ้นเป็นการค้าได้เช่นพืชผลทางการเกษตรที่ผลิตได้เหลือจากการบริโภคในครัวเรือนหรือในหมู่บ้านแล้วก็มี การนำไปขายเพื่อนำรายได้มาเลี้ยงครอบครัว^{๒๓}

องค์ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานและองค์กรเอกชนเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส) มาสนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนและมีการไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนอื่นแล้วเอามาประยุกต์ใช้ในชุมชน^{๒๔} ได้ให้ประสบการณ์จากการที่เป็นผู้นำด้านการส่งเสริมอาชีพประสานงานกับภาครัฐเอกชนเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณหรืออุปกรณ์ต่างๆเพื่อใช้กับกลุ่มชาวบ้านที่ตั้งใจทำอะไรให้เป็นตัวอย่างก่อน^{๒๕} ในเรื่องงบประมาณ สนับสนุนในเรื่องอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ การกระทำเกษตรอินทรีย์โดยทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและเครือข่ายเกษตรทางเลือกทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่^{๒๖} การสนับสนุนนั้นก็มียหลายองค์กรด้วยกันเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลทมอ เกษตรอำเภอ ส.ส จังหวัดสุรินทร์เป็นต้นในการจัดทำเกษตรอินทรีย์แบบพอเพียงทั้งงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆในการนำมาใช้ในเกษตรและด้านการส่งเสริมให้มีเครือข่ายนั้นก็จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับจังหวัดและระดับประเทศและต่างประเทศอีกด้วยโดยการให้ไปศึกษาดูงานแล้วนำมาปฏิบัติในชุมชนและได้ให้ประชาชนได้ไปศึกษาดูงานจากชุมชนอื่นๆด้วยเช่นกัน^{๒๗}

๔) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี

การเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นซึ่งได้ปฏิบัติตนแบบง่ายๆเป็นกันเื้อในชุมชนโดยการยึดหลักในทางพระพุทธศาสนา นำมาปกรองชุมชนเช่นสร้างความสามัคคีต่อกันระหว่างวัด บ้าน โรงเรียน สถานส่งเสริมสุขภาพในชุมชนและประชาชนทุกเชื้อชาติศาสนาในด้านยุติธรรมความเที่ยงตรงต่อการตัดสินใจต่างๆในชุมชนยึดความมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นหลักและการให้กำลังใจแก่ประชาชนโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆกับประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง^{๒๘} ได้ทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ต่อส่วนร่วมมีความเคารพคนส่วนมากเป็นหลักในการทำหน้าที่ในชุมชนและในการใช้ชีวิตได้ดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการปลูกผักไว้กินเอง ทำนาเอง ทำสวน เพื่อให้สังคมได้เห็นและนำไปปฏิบัติตามเพื่อก่อให้เกิดการอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุขโดยไม่ต้องซื้อกินและเป็นการลดหนี้สินอีกด้วย^{๒๙}

^{๒๒} สัมภาษณ์,ร.อ.สุลี ม่านทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔,วันที่ ๑๙สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๓} สัมภาษณ์,นายวีระ ร้อยจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ,วันที่ ๑๙สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๔} สัมภาษณ์,นายสมชาย ขวอนกล้า ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖, วันที่ ๒๐สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๕} สัมภาษณ์,นายมิตร บุญทวี ,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๖} สัมภาษณ์,นายสำราษ ทองเอี่ยม ประธานกลุ่มเกษตรธรรมชาติ,วันที่ ๒๐สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๗} สัมภาษณ์,นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร,วันที่ ๒๔

สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๘} สัมภาษณ์,นายทองยอด เสาร์ส กำนันตำบลทมอ,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๒๙} สัมภาษณ์,นายทัศนพงศ์ ตนกลาย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทมอ,วันที่ ๒๐สิงหาคม

๒๕๕๖.

การเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นได้ดำเนินการใช้ชีวิตแบบพอเพียงโดยการทำเกษตรเช่น ปลุกผักสวนครัวเป็นต้น เพื่อนำมาบริโภคภายในครัวโดยไม่ต้องซื้อกินและเป็นวิทยากรให้ความรู้ประชาชนที่มาศึกษาดูงานในชุมชนของตนเอง^{๓๐} ได้ทำหน้าที่แบบเป็นกลางโปร่งใสซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลักในการทำหน้าที่ของการเป็นผู้ใหญ่บ้านนั้นต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาดูงานต่างๆโดยการอบรมต่างๆเป็นต้นเพื่อนำมาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบและดำเนินชีวิตแบบพอเพียง พอประมาณ พอดี มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ในครอบครัวนั้นได้ทำการเกษตรกรรมเป็นต้น^{๓๑}

การดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกิน ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเองสังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และไม่เบียดเบียนผู้อื่น^{๓๒} ผู้ใหญ่บ้านหมู่๖กล่าวว่าได้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงโดยการปลุกผักสวนครัวทำเกษตรอินทรีย์บ้างในครอบครัวเพื่อให้ประชาชนได้รู้เป็นแบบอย่างมีการปลูกเพื่อไว้กินเองภายในครอบครัวเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายด้วยและการทำงานนั้นก็ทำงานแบบสุจริตต่อหน้าที่ความรับผิดชอบด้วย^{๓๓} โดยการดำเนินชีวิตตามเกษตรพอเพียงในตำบลหม่อมมา ๒๐ กว่าปีแล้ว^{๓๔} ได้ปฏิบัติตนเป็นจิตอาสารับใช้ชุมชนและได้ทำเกษตรอินทรีย์มีกิจกรรมในการทำงานนั้นก็ตนให้อยู่เป็นกลางและก็เป็นตัวอย่างในการใช้ชีวิตแบบพอเพียงให้เพื่อนบ้านโดยการปลุกผักเลี้ยงไก่ ทำปุ๋ยหมักเป็นต้นในครอบครัว^{๓๕}

การเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นก็ยึดหลักพึ่งตนเองโดยการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงโดยการทำเกษตรผสมผสานเช่นการเลี้ยงปลา ข้าวอินทรีย์ การเลี้ยงหมูหลุมเป็นต้นซึ่งนี้เป็นตัวอย่างให้ประชาชนได้เข้ามาดูและนำไปปฏิบัติด้วยและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้กระทำตามและได้เป็นวิทยากรบรรยายในด้านเกษตรอินทรีย์แบบพอเพียงด้วยและการทำงานที่นั้นก็ยึดความถูกต้องการสุจริตธรรมในการทำงานและความอดทนในการทำทุกสิ่งทุกอย่างจนในที่สุดก็ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (เทคโนโลยีการเกษตร)จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานด้วย^{๓๖}

๕)ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ให้ประชาชนนั้นลดหนี้ในครัวเรือนโดยการประหยัดยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการให้ทำบัญชีรายรับรายจ่ายภายในครัวเรือนในชุมชนเพื่อให้ประชาชนลดการเป็นหนี้กันซึ่งส่งเสริมให้ประชาชนได้ปลุกผักสวนครัวไว้รับประทานและจำหน่ายในชุมชนตนเองและชุมชนอื่นๆอีกด้วยเพื่อหารายได้เสริมให้ครอบครัวอยู่อย่างมีความสุขและได้ส่งเสริมให้มีการไปเรียนรู้จากที่อื่นอีกด้วย

^{๓๐} สัมภาษณ์,นายเชื้อ บุตรเทศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่๑, วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๑} สัมภาษณ์,ร.อ.สุลี มานทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔,วันที่ ๑๙สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๒} สัมภาษณ์,นายวีระ ง้อยจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ,วันที่ ๑๙สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๓} สัมภาษณ์,นายสมชาย ขบวนกล้า ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖, วันที่ ๒๐สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๔} สัมภาษณ์,นายมิตร บุญทวี ,วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๕} สัมภาษณ์,นายสำราญ ทองเยี่ยม ประธานกลุ่มเกษตรธรรมชาติ,วันที่ ๒๐สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๖} สัมภาษณ์,นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร,วันที่ ๒๔

เพื่อนำมาถ่ายทอดให้คนในชุมชนได้เห็นและปฏิบัติในการทำเกษตรอินทรีย์บ้าง เกษตรธรรมชาติบ้าง การทำปุ๋ยคอกบ้าง การไถกลบตอซังข้าวบ้าง การเลี้ยงไก่ไข่บ้าง การทำนาเกษตรอินทรีย์บ้าง เป็นต้น ในชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เลิกการใช้สารเคมีต่างๆ เพื่อส่งผลให้ประชาชนที่อุปโภคบริโภคนั้นได้มีภูมิคุ้มกันที่ดีในชุมชนซึ่งทำให้ประชาชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงดังพุทธวจนะว่า “อโรคยา ปรมา ลาภา” “การไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ”^{๓๗} ได้ส่งเสริมให้ความรู้จักหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนโดยเน้นถึงความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในชุมชนโดยยึดหลักในการประกอบอาชีพแบบเกษตรกรรมแบบพอเพียงและส่งเสริมให้มีการลดหนี้ภายในครอบครัวได้การทำบัญชีรายรับรายจ่ายภายในชุมชนและให้ประชาชนได้ปลูกผักสวนครัวไว้กินเองและจำหน่ายเพื่อเอาเงินที่ได้นำมาจุนเจือให้ครอบครัวและส่งเสริมให้มีการตั้งแหล่งการค้าขายโดยตั้งชื่อว่าตลาดนัดสีเขียวขึ้นในชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้ใช้ของแบบธรรมชาติเพื่อรักษาสุขภาพของตนเองด้วย^{๓๘}

ด้านการส่งเสริมนั้นได้ให้ประชาชนลดการใช้สารเคมีเพื่อประหยัดงบประมาณในการไปซื้อสารเคมีมาใช้ในการทำการเกษตรกรรมโดยการให้ประชาชนทำปุ๋ยหมักทำการไถกลบตอซังข้าวเป็นต้นโดยการให้ความรู้ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตเพื่อลดหนี้สินภายในครอบครัวอีกด้วย^{๓๙} การส่งเสริมให้ประชาชนลดหนี้ลดรายจ่ายเพิ่มรายรับโดยการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ความรู้แก่ประชาชนและเชิญผู้ประสบความสำเร็จแล้วมาให้ความรู้กันโดยให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชุมชนและให้ประชาชนดำเนินชีวิตโดยการทำการเกษตรกรรมแบบพอเพียงและการลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตรกรรมในชุมชนและเป็นการรักษาสุขภาพของตนเองอีกด้วย^{๔๐} ได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์อย่างเหมาะสม^{๔๑} การส่งเสริมในการเปิดร้านค้าในชุมชนเพื่อเป็นตลาดสีเขียวในหมู่บ้านเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายพืชผักที่ได้จากการทำเกษตรมาขายให้ชุมชนและให้ลดการใช้สารพิษสารเคมีด้วยเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคและเพื่อสุขภาพด้วยและมีการลดปัญหาหนี้สินด้วยในครอบครัวโดยการให้ความรู้จากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนด้วย^{๔๒}

^{๓๗} สัมภาษณ์, นายทองยอด เสาะรส กำนันตำบลทอม, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๓๘} สัมภาษณ์, นายทัศนพงศ์ ตนกาลัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทอม, วันที่ ๒๐ สิงหาคม

๒๕๕๖.

^{๓๙} สัมภาษณ์, นายเชื้อ บุตรเทศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑, วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๔๐} สัมภาษณ์, ร.อ.สุติ มานทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๔๑} สัมภาษณ์, นายวีระ ง่อยจันท์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๔๒} สัมภาษณ์, นายสมชาย ขบวนกล้า ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

การร่วมกลุ่มกันเพื่อจัดกิจกรรมเป็นตัวอย่างและของบประมาณมาสนับสนุนโดยให้ทำการเกษตรอินทรีย์โดยลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตรทุกอย่าง^{๔๓} การส่งเสริมประชาชนนั้นมีการให้ปลูกผักการทำเกษตรอินทรีย์การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงปลาในกระชังเป็นต้นในครอบครัวเพื่อลดการใช้จ่ายในครอบครัวและเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวด้วยและการให้ความรู้ในด้านการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย^{๔๔} การให้การส่งเสริมประชาชนนั้นคือให้ประชาชนที่มีความสนใจได้ร่วมกลุ่มกันในหมู่บ้านแล้วก็ให้ความรู้แก่เขาโดยให้เขาได้ปฏิบัติจริงเช่นการทำข้าวอินทรีย์ การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงหมูหลุม การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่เป็นต้นเพื่อให้ประชาชนได้สัมผัสต่อสภาพความเป็นจริงและได้ให้การสนับสนุนสำหรับคนที่ยังไม่มีทุนแต่มีความสนใจในการทำก็สามารถที่จะยืมทุนในการทำกิจกรรมต่างๆแบบพอเพียงในครอบครัวของตนเองได้โดยไม่ต้องสมัครเป็นสมาชิก^{๔๕}

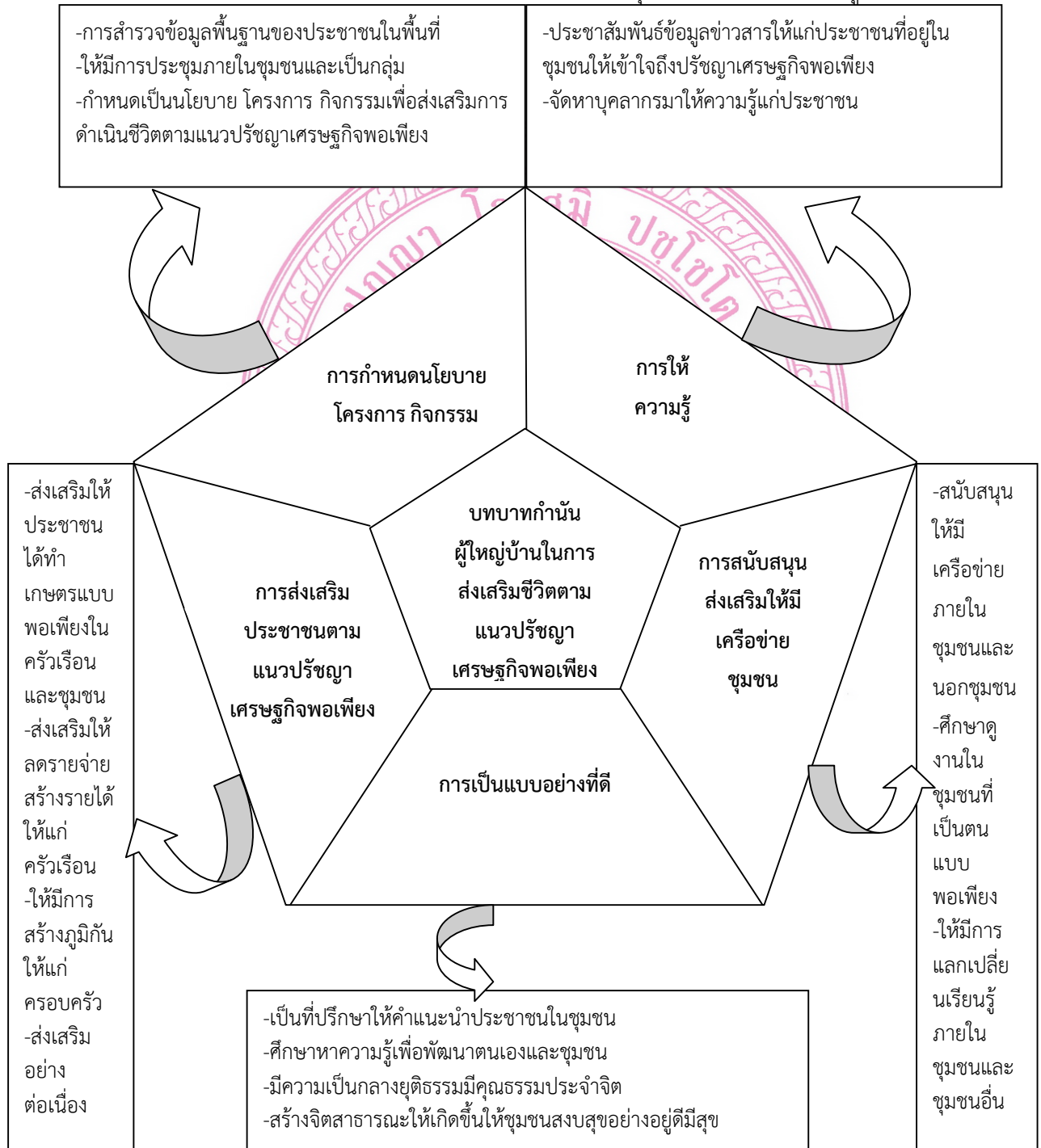
^{๔๓} สัมภาษณ์, นายมิตร บุญทวี, วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๔๔} สัมภาษณ์, นายสำราญ ทองเอี่ยม ประธานกลุ่มเกษตรธรรมชาติ, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

^{๔๕} สัมภาษณ์, นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑๐ และประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร, วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๖.

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบถึงระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในครั้งต่อไป สามารถสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริงนั้น การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดขึ้นนั้นจะประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำและศักยภาพของหน่วยงานนั้น จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนได้ดียิ่งขึ้น สรุปได้ ดังนี้

ด้านกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม คือ นโยบาย โครงการ กิจกรรมนั้นที่กำหนดขึ้นต้องมีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นโยบาย โครงการกิจกรรมต้องสอดคล้องกับสภาพชุมชนด้วย และนโยบาย โครงการ กิจกรรม ที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ด้านให้ความรู้คือ การให้ความรู้ยังต้องมีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน คือ การสนับสนุนส่งเสริมในเครือข่ายชุมชนต้องต่อเนื่องและงบประมาณในการดำเนินงานด้วยและผู้นำต้องส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและการแลกเปลี่ยนเรียนภายในชุมชนและชุมชนอื่นๆ

ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี คือ ควรศึกษาหาความรู้และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างจิตสำนึกในการเสียสละให้แก่ส่วนร่วมในชุมชน

ด้านส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องต่อเนื่องและให้มีการตรวจสอบโครงการกิจกรรมด้วยการทำเกษตรพอเพียงนั้นควรทำให้ได้ทุกหมู่บ้านเพื่อลดรายจ่ายและสร้างรายได้เพิ่มในครอบครัวด้วย

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นประชาชนต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mix Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนอายุไม่เกิน ๖๐ ปีขึ้นไปเป็นประชากรในการศึกษา โดยเลือกประชาชนที่อยู่ในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๓๗๗ คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยการใชสูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๗ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดย (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different: LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิง ซึ่งเป็นเพศชาย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 เป็นเพศหญิงจำนวน 167 คิดเป็นร้อยละ 44.3 มีอายุระหว่าง 21-30 ปีและ๔๑-๕๐ ปี จำนวนเท่ากัน ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 มีระดับประถมศึกษา มีจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

๕.๑.๒ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.56

๒) ด้านการให้ความรู้ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.46

๓) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.46

๔) ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.46

๕) ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.47

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม พบว่า การกำหนดนโยบายการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกกำหนดจากบนลงล่าง คือรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งนโยบายโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ นั้นประชาชนยังไม่เข้าใจในนโยบายจึงทำให้การนำมาปฏิบัติยังไม่สมบูรณ์และไม่มีความต่อเนื่องในด้านงบประมาณและการตรวจสอบโครงการ กิจกรรมเพื่อให้เกิดพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการให้ความรู้ พบว่าการให้ความรู้นั้นยังไม่มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้แก่ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรมกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้แต่ละหมู่บ้านนั้นได้ทราบถึงการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและขาดอุปกรณ์ เอกสารต่างในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้ทราบกันอย่างทั่วถึง

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน พบว่าการจัดโครงการ กิจกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่อเนื่องและขาดงบประมาณในการดำเนินงานผู้นำไม่ค่อยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและการแลกเปลี่ยนเรียนภายในชุมชน

ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ขาดความรู้และในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในชุมชน ขาดความสามัคคีกัน

ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงล่าช้าไม่เนื่องจากการทำเกษตรพอเพียงนั้นยังไม่มากพอเพราะยังยึดติดกับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแบบทุนนิยม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสอดคล้องกับนโยบายโครงการ กิจกรรมในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นต่อเนื่องและได้ผลเต็มที่กำนันผู้ใหญ่บ้านควรมีประชุม กลุ่ม และการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปเพื่อเป็นการกำหนดเป็นนโยบาย โครงการ กิจกรรมในชุมชนต่อไป

ด้านการให้ความรู้ หาบุคลากรที่ประสบความสำเร็จแล้วในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาให้ความรู้สามารถที่แก้ไขปัญหาได้โดยไม่ต้องรอรทางราชการ จัดหาอุปกรณ์เอกสารข้อมูลต่างๆเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงกัน

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม เพื่อที่จะไม่เกิดปัญหาในเมื่อนำไปสู่การปฏิบัติและมีการประเมินผลหลังจากการดำเนินแล้วควรมีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้ไปศึกษาและปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพภายในชุมชน

ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่ง และเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อนำมาพัฒนาตนเองและชุมชนควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองและชุมชน

ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรส่งเสริมประชาชนอย่างต่อเนื่องและติดตามประเมินผลงานในแต่ละโครงการ กิจกรรมควรส่งเสริมประชาชนให้ประหยัด พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน โดยการปลูก ผัก สวนครัว ทำเกษตรแบบพอเพียงในชุมชน

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม พบว่า นโยบาย โครงการ กิจกรรมนั้นได้ถูกกำหนดจากหน่วยของรัฐกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นนำไปปฏิบัติกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งนโยบายที่กำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ดังนั้นนโยบายในการส่งเสริมประชาชนให้ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจึงได้รับความสำคัญน้อย จึงทำให้โครงการ กิจกรรมต่างๆไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อีกทั้งงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน

ด้านการให้ความรู้ พบว่า บุคลากรในการให้ความรู้ประชาชนนั้นยังไม่เพียงพอและบุคลากรปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงยังไม่ได้อย่างแท้จริงจึงทำให้การพัฒนาชุมชนยังไม่บรรลุเป้าหมายและการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อุปกรณ์ต่างๆในชุมชนไม่ทั่วถึง

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน พบว่า ในการสนับสนุนนั้นยังไม่ต่อเนื่องเนื่องจากงบประมาณในการส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเกษตร

แบบพอเพียงในชุมชนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและการจัดหาบุคลากรในช่วยประสานระหว่างประชาชน ชุมชน องค์กรต่างๆอีกด้วย

ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ผู้นำเองเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงยังไม่มากพอการสามัคคีของผู้นำและคนในชุมชนยังมีความแบ่งพรรคแบ่งพวกกันอยู่ในหมู่ของประชาชน ผู้นำจึงทำให้การปกครองในด้านต่างๆไม่เรียบร้อยในหมู่บ้านชุมชน

ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นยังยากอยู่เพราะประชาชนยังมีความยึดติดในการโฆษณาต่างของสินค้าต่างในชุมชนซึ่งมีความสะดวกสบายของคนที่อยู่ในครอบครัวดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนลดการใช้สารเคมีการใช้ยาตามท้องตลาดนั้นยากและการส่งเสริมให้ปลูกผักสวนครัวนั้นก็ทำได้เป็นบางส่วนเมื่อทำได้ก็ไม่มีการทำต่ออย่างต่อเนื่องขาดการให้การสนับสนุนในด้านต่างๆในชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมพบว่า รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาประชาชนในพื้นที่อย่างเต็มที่ เพื่อให้โครงการ กิจกรรมได้เกิดขึ้นให้กับประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้อยู่ดี กินดี มีความสุขในชุมชนโดยไม่ต้องอพยพไปทำงานในต่างแดนของตนเอง

ด้านการให้ความรู้ พบว่าควรหาบุคลากรมาให้ความรู้ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและจะสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสามารถที่จะเป็นตัวอย่างให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนอื่นอีกด้วย

ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน พบว่า ควรหาแหล่งการเรียนรู้ที่ได้ผลจริงแล้วให้ประชาชนในชุมชนไปศึกษาดูงานแล้วเอามาประยุกต์ใช้ในหมู่บ้านครอบครัวของตนเองในชุมชนเพื่อให้เกิดการประโยชน์แก่ตนเองและบุคคลอื่นด้วยควรหาบุคลากรในการช่วยประสานงานระหว่างชุมชน องค์กรต่างๆเพื่อให้บุคคลที่มีความสนใจได้ติดต่อได้ด้วยตนเองในชุมชนนั้นๆ

ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นก็ดำรงตนอยู่อย่างเรียบง่ายเป็นกันเองในประชาชนที่อยู่ชุมชนและเคยให้กำลังใจประชาชนที่ตกทุกข์ได้ยากและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์และปลูกผักสวนครัวไว้รับประทานเองในครอบครัวลดการใช้ยาในครอบครัว

ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ส่งเสริมให้ประชาชนได้ปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานและจำหน่ายในชุมชนเพื่อหารายได้มาหล่อเลี้ยงครอบครัวได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้ลดการใช้สารเคมีส่งเสริมให้ประชาชนได้มีตลาดนัดสีเขียวของชุมชนเพื่อมาจำหน่ายให้แก่ประชาชนได้บริโภคซึ่งเป็นเกษตรปลอดภัยในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีสุขภาพแข็งแรงมีภูมิคุ้มกันในครอบครัวชุมชนด้วย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่องบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก กำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความรู้จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถพอสมควร หรือได้รับการฝึกอบรมมาเป็นพิเศษ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนและการดูงานนอกสถานที่ด้วยเพื่อให้เกิดเป็นตัวอย่างแล้วนำมาปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลคือการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุฬชัช ทนันทน์^๑ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ทั้งรายด้านทุกด้านและโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่

๑. ด้านความพอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ พึ่งตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่นมีคุณธรรมด้วยความพอเพียง)

๒. ด้านความมีเหตุผล (ความเข้าใจด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญาสังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหาและพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ)

๓. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่างๆและการดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆอย่างแท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล)

๔. เงื่อนไขด้านความรู้ (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต)

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ด้านการกำหนดนโยบาย พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการกำหนดนโยบายโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ มีเพียงเรื่องกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญในการกำหนดให้มีโครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสานและกำนันผู้ใหญ่บ้านจัดทำโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในชุมชนได้ที่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีความ

^๑รุฬชัช ทนันทน์, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทรา สุภาแสน^๒ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนเห็นว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ยังไม่สามารถนำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชุมชนได้มากนักเพราะข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในด้านการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาชุมชนถึงแม้ว่าผู้บริหารส่วนตำบลป่าปงจะนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่นก็ตามแต่ยังไม่สามารถกำหนดให้มีกิจกรรมแผนงานที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอีกทั้งความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนในด้านอื่นๆก็มีอยู่จำนวนมากจึงต้องจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการพัฒนาชุมชนด้านอื่นๆด้วยหากมุ่งเน้นจัดกิจกรรมโครงการด้านการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงมากเกินไปอาจส่งผลกระทบให้กิจกรรมแผนงานด้านอื่นๆอีกด้วย

๒.ด้านการให้ความรู้ พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการให้ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ มีเพียงเรื่องกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความรู้ในกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านรายรับ-รายจ่ายในชุมชนอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากขาดอุปกรณ์ในการเผยแพร่ในการให้ความรู้อย่างทั่วถึงและไม่เข้าใจในเทคโนโลยีเพื่อให้ความรู้กับประชาชนซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ บัวทุม^๓ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๓)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

^๒อินทรา สุภาแสน, “บทบาทผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าปง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๓).

^๓จารุวรรณ บัวทุม, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:กรณีศึกษา สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมสาขาจังหวัดพิจิตร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๓.ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ มีเพียงเรื่องกำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้การสนับสนุนงบประมาณบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรสำหรับการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนอย่างพอเพียงที่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้ได้มีการสนับสนุนให้มีเครือข่ายของภาคประชาชนชุมชนองค์กรต่างเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ แสนมะโน^๕ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างจากภาคประชาชนได้ให้ความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในด้านการเป็นผู้เร่ง (Catalyst) ตัวอย่างเช่น อบต./เทศบาล ส่งเสริม/สนับสนุนการใช้ความรู้จากการเข้าร่วมในการพัฒนาด้วยการหาคณะทำงานร่วมอาทิ พระสงฆ์ เกษตรอำเภอบุคลากรผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อประชุมวางแผนทำโครงการ/แผนเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ผู้นำของอบต./เทศบาลได้เอาใจใส่และส่งเสริมการจัดการข้าว อาหาร สมุนไพรของใช้และปุ๋ยมีการจัดการแปรรูปหลากหลายรูปแบบเป็นต้นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเป็นผู้เชื่อประสานเครือข่าย (Networker) ให้ความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในด้านการเป็นผู้เชื่อประสานเครือข่าย (Networker) ตัวอย่างเช่นส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนในระดับตำบลเพื่อจัดการผลิตรายการโทรทัศน์ การตลาด เศรษฐกิจและสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆของตำบลเครือข่ายผู้นำได้มีการติดต่อพบปะกับเครือข่ายในตำบลหรือชุมชนอื่นๆและผู้นำอบต./เทศบาลได้มีการวางระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เป็นระบบไม่มุ่งเน้นการผลิตหรือทำแต่เพียงอย่างเดียวทำให้เกิดความหลากหลายในการผลิตตัวอย่างเช่นผสมผสาน วิชากิจชุมชน สหกรณ์ SME และเน้นการบริโภคในท้องถิ่นก่อนการพึ่งพาตลาดภายนอกหรือส่งออก เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง

๔.ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านเป็นแบบอย่างที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ สอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านได้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในครอบครัว ชุมชน สังคม และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสว บุญขวัญ^๖ ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของกำนันและผู้ใหญ่บ้านอำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาการนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม ๗ และพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนของผู้นำอยู่ในระดับมาก

^๕พิมพ์ แสนมะโน, “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

^๖ไสว บุญขวัญ, “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์”, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

๔.๑ กำนันนำหลักธรรมสัปปริสธรรม ๗ ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กำนันนำหลักธรรมสัปปริสธรรม ๗ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอยู่ในระดับมากในเรื่อง การเป็นผู้นำรู้จักทำงานที่ถูกต้องและเหมาะสมและการเป็นผู้นำรู้จักรู้ว่าการทำงานให้เหมาะกับเวลาและมีการวางแผนที่ดีสำหรับเรื่องอื่น ๆ มีการนำไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

๔.๒ ผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมสัปปริสธรรม ๗ ไปประยุกต์ใช้อยู่ในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมสัปปริสธรรม ๗ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการเป็นผู้นำที่ปกครองดูแลคนในชุมชนด้วยความยุติธรรมสำหรับเรื่องอื่น ๆ มีการนำไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก

๔.๓ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการเป็นผู้นำเป็นมิตรไมตรีกับทุกคนในชุมชนสำหรับในเรื่องอื่น ๆ มีการนำไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก

๕. ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อมีเพียงกำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการทำเกษตรผสมผสานที่อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีการดำรงชีวิตด้วยเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อให้รู้จักประหยัดอดออมและส่งเสริมประชาชนให้มีอาชีพเสริม และรายได้ที่พอเพียงสำหรับการดำรงชีพโดยจัดหาแหล่งตลาดให้ประชาชนได้นำสินค้าไปขายด้วยส่งเสริมประชาชนให้มีปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์ผสมผสานกันแปลงที่ดินเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี^๖ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์อำเภอลำดวน จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐)

๕.๑ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนนทบุรี ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔) และเพื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าในข้อ ๑ การสนับสนุนโครงการวัดปลอดบุหรี่ของ สสส. และข้อ ๒

^๖ พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทมนี, “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอลำดวน จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

เป็นวัดต้นแบบในโครงการกฐินปลอดเหล้า ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พระสงฆ์และประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับมาก

๕.๒ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๓ ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไปบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไปโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพระสงฆ์และประชาชนมีความคิดเห็นในด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไปอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย มีเพียงประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาในแต่ละส่วนมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

๑) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความจริง ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ผลการดำเนินงานยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนโดยรวมยังทำการเกษตรแบบเดี่ยวใช้สารเคมี ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทนต์ สุธสโน^๗ ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๓ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอน

^๗ พระมหาสุทนต์ สุธสโน, “ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า

๑. ผู้บริหารและครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒. ผู้บริหารและครูที่มี อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ผลปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่แตกต่าง

๒) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำสาธ จัหวัดสุรินทร์โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ทุกด้านซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความจริง ทั้งนี้เนื่องจาก การส่งเสริมในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนในพื้นที่แต่ละพื้นที่อาจมีความแตกต่างกัน เพราะบางพื้นที่นโยบายโครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เพราะลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน จึงทำให้นโยบายโครงการ กิจกรรมในการส่งเสริมประชาชนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จึงทำให้แตกต่างกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเกษมศักดิ์ วรสุโข^๕ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำสาธ จัหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความจริง ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนที่มีระดับการศึกษาดี ย่อมมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขไม่เดือดร้อน ซึ่งจะมีทัศนคติที่แตกต่างจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ รายได้น้อย ซึ่งต้องรอความช่วยเหลือเรื่องเศรษฐกิจและปากท้อง จึงทำให้มีทัศนคติในเชิงลบ จึงทำให้ประชาชนที่มีระดับ

^๕พระเกษมศักดิ์ วรสุโข, “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

การศึกษา รายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำสนธิ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกอมร ฐิตปัญโญ^๙ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำสนธิ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งน่าจะสอดคล้องกับความจริง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีหน้าที่การงานที่ดีจะทำให้ยอมรับสมมติฐานเป็นไปไม่ได้เช่นกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญ รุ่งแสงจันทร์^{๑๐} ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการปกครองหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทด้านการปกครองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอาชีพโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการควบคุมประเมินผล ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผนกำลังคน และด้านการจัดการองค์กร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ยกเว้นด้านการวางแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

^๙พระมหาเอกอมร ฐิตปัญโญ, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๐}เจริญ รุ่งแสงจันทร์, “บทบาทด้านการปกครองหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑) กำนันผู้ใหญ่บ้านควรการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของประชาชนที่ดำเนินชีวิตแบบพอเพียงในพื้นที่รับผิดชอบให้ทั่วถึงและเป็นระบบ

๒) กำนันผู้ใหญ่บ้านควรทำการประชาสัมพันธ์ นโยบาย โครงการ กิจกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

๓) กำนันผู้ใหญ่บ้านควรจัดหาบุคลากรมาให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันในชุมชนแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) รัฐบาลควรสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมบุคลากร เพื่อสนับสนุน นโยบาย โครงการ กิจกรรมอย่างพอเพียงตามสภาพ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม กำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการสำรวจประชาชนที่มีความสนใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วร่วมประชุมปรึกษาหารือ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน เพื่อหาแนวในการส่งเสริมร่วมกัน มีการวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากการดำเนินงานในด้านต่างๆ ร่วมกัน แล้วจึงกำหนดเป็นนโยบาย โครงการ กิจกรรมในแต่ละรายบุคคลไป

๒) ด้านการให้ความรู้ เชิญนักวิชาการที่มีความรู้ในเรื่องในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคอยชี้แนะให้คำปรึกษาแก่ประชาชน และจัดทำเอกสารในประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจทั้งนโยบายกิจกรรมต่างและการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

๓) ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนต่อกันและกันและมีการประสานงานกันระหว่างประชาชน ชุมชน องค์กรและสนับสนุนงบประมาณมาพัฒนาชุมชน

๔) ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ดำเนินชีวิตในแบบพอเพียงโดยการตั้งอยู่ในทางสายกลางและการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันในชุมชนและทำหน้าที่อย่างสุจริตเพื่อคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมในชุมชน

๕) ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำเกษตรแบบพอเพียงโดยการปลูกผัก สวนครัว เลี้ยงไก่ไข่เป็นต้นเพื่อให้ประหยัดประหยัดต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัวและเป็นการรักษาสุขภาพของคนในครอบครัวชุมชนสังคมได้และส่งเสริมให้รู้จักออมลดหนี้สินในครัวเรือนด้วย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

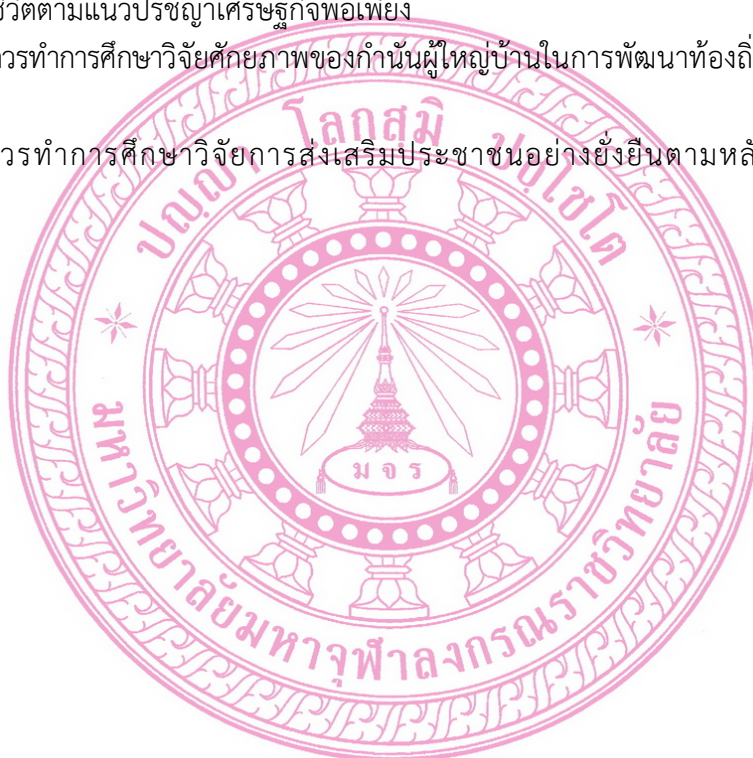
จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ควรทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) ควรทำการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓) ควรทำการศึกษาวิจัยศักยภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการเพื่อความยั่งยืน

๔) ควรทำการศึกษาวิจัยการส่งเสริมประชาชนอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :(Primary sources)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :(Secondary Sources)

(๑) หนังสือ :

กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย.เศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง : แนวคิดและยุทธศาสตร์.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง ,๒๕๔๑.

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. เกร็ดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด,๒๕๕๐.

การปกครอง, กรม. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง: แนวความคิดและยุทธศาสตร์.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง,๒๕๔๑.

คณะกรรมการการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่าง.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน กรมการปกครอง,๒๕๔๙ .

จรัญ จันทลักษณ์. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับความสุขมวลชนและการเกษตรยั่งยืน.

กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,๒๕๔๙.

จักรรัช ธีระกุล, สังคมวิทยาเบื้องต้น, (นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๒), หน้า ๔๕-๔๖.

จำนงค์ อติพัฒนสิทธิ์และคณะ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,๒๕๔๕.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต.กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์, ๒๕๔๐.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ทฤษฎีใหม่ : มิติที่ยิ่งใหญ่ทางความคิด. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา, ๒๕๔๑.

ชุดิระ ระบอบ และคณะ. ระเบียบวิธีวิจัย.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ๒๕๕๒.

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์,รศ.ดร.การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,๒๕๕๕.

ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. วิวัฒนาการการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ใน ห้าทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประกอบ กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ด้าน
 สุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกพื้นเศรษฐกิจสังคม.
 กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๒.
- ประเวศ วะสี, ศ.นพ. ปาฐกถาปวย อึ้งภากรณ์ ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
 สังคม และศีลธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๑.
- ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่
 ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกพื้นเศรษฐกิจสังคม.
 กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๒.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลง
 กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต). ประเวศ วะสี, ศ.นพ. เอกวิทย์ ณ ถลาง, ดร. วัฒนธรรมเสวนา ณ วัด
 ญาณเวศกวัน. กรุงเทพมหานคร : ภัคธรรม, ๒๕๔๔.
- ณัชชา เลหาศิรินาถ. พระบรมราโชวาท ๑๖๘ องค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลย
 เดช จัดพิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระ
 ชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์
 , ๒๕๔๒.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร:โรง
 พิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก, ๒๕๔๗.
- พระพุทธปัยยเถระ. รูปสิทธิปกรณ์ นิรุตติศาสตร์ภาษาบาลี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
 ๒๕๒๗), ข้อ ๓๗๒ , และข้อ ๑๙๐ .
- พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. อ้างใน กระทรวงศึกษาธิการ.
 ทฤษฎีใหม่ในหลวง ชีวิตที่พอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมด้วยช่วยกัน,
 ๒๕๔๒.
- พระราชวรมณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่๔.
 กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๘.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๒.
- มนูญ มุขประดิษฐ์. วารสารเทคโนโลยีชาวบ้าน. แต่พระมหาชนก ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง.
 ๒๕๔๑.
- ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วัลลภ พรหมทอง ดร..เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ.พิมพ์ครั้งที่๓ .โรงพิมพ์วัฒนาพานิช ,๒๕๔๔.

สนธยา พลศรี. **หลักสังคมวิทยา**.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

สมพร เทพสิทธา. **การเดินตามรอยพระยุคลบาท เศรษฐกิจพอเพียง ช่วยแก้ปัญหาความยากจน และการทุจริต ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร : กองทุน อริยมรรค, ๒๕๔๘.

ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน.สำนักบริหารการปกครองท้องที่,พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย .

ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน.สำนักบริหารการปกครองท้องที่.คู่มือปฏิบัติงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดน,๒๕๕๕.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)**.กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. **แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพมหานคร :บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี ๕ จำกัด, ๒๕๔๑.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**.กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุเมธ ตันติเวชกุล. **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๔.

สุเมธ ตันติเวชกุล, ดร.. ๒๐๙ คำสอนพอเศรษฐกิจพอเพียง หนังสือเฉลิมพระเกียรติเฉลิมฉลองพระชนมายุ ๘๑ พรรษา.กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา สถาบันบันลือธรรม, ๒๕๕๑.

สุวรรีย์ ศิริโกภาภิรมย์.การวิจัยทางการศึกษา.ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี. ๒๕๔๖.

อภิชัย พันธเสน. **“พุทธเศรษฐศาสตร์ ” ในการสัมมนาทางวิชาการโครงการปราชญ์ เพื่อแผ่นดิน ครั้งที่ ๒ เรื่องฐานปัญญาไทยในโลกสากล**. จัดโดยราชบัณฑิตยสถาน กระทรวงศึกษาธิการและศูนย์ มานุษยวิทยาสรินธร มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒) วิทยานิพนธ์

จารุวรรณ บัวหม. “การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรสาขาจังหวัดพิจิตร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

เจริญ รุ่งแสงจันทร์. “บทบาทด้านการปกครองหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ฐพชัย ทดนนท์. “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน อำเภอยะยงสา จังหวัดน่าน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, รศ. และคณะ. “บทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านและการปกครองท้องที่”. **รายงานการศึกษาวิจัย**. เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : ๒๕๕๖.

บุญตา ไฉ่เลิศ, “บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐.

ประกอบ มีโคตรกอง. **บทบาทของพระสงฆ์เกี่ยวกับเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น**. **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๑.

พระเกษมศักดิ์ วรสุโข. “บทบาทพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระครูสิริปริยัติอารมณ์ (พิสิฐ ชุตินฺธโร). “ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบโศกวิภาค ๔ กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”. **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาไชยณรงค์ ภทฺธมฺนี. “บทบาทด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหาประยูร ธีรวโสและคณะ. “บทบาทของพระสงฆ์กับเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านท่าสว่างจังหวัดสุรินทร์. สัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดตราด และโครงการเมืองสหกรณ์จังหวัด

ภาพสีนู้”. รายงานการวิจัย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระมหาพนมนคร มีราคา. “การดำรงสมณเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๙ .

พระมหามิตร ฐิตปัญโญ (วันยาว). “ความรู้จักพอประมาณในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระมหาสุทัศน์ สุทสโน. “ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธระดับประถมศึกษา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาเอกอมร ฐิตปัญโญ. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสารณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระวิทยา ญาณสโร. “ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พวงพยอม เจริญทอง . “การประกอบชีบบนพื้นฐานของเกษตรกร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๑.

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. “การใช้การสร้างตัวชี้วัดเพื่อวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงโดยเปรียบเทียบกับพุทธเศรษฐศาสตร์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พิมพ์ แสนมะโน. “บทบาทของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วิเชียร ฝ่อนจัตรัส,ร.ต.อ. “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง : กรณีศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่”.

วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิต

วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

วีรพล แพทย์ประสิทธิ์, พ.ท. . “การรับรู้บทบาทของกองทัพบกในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ป่าดงนาทาม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี”. **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.**

สมพร ฤทธาพล. “บทบาทขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในตำบลเคิ่ง อำเภอลำดวน จังหวัดนครราชสีมา”. **ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๙.**

สร้อยสุริรัตน์ พลพรพิสิฐ. “ภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.**

สันติสวัสดิพงษ์. “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน: กรณีศึกษาในท้องที่อำเภอดงจังหวัดเชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.**

สินธร คำเหมือน. “บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๐.**

สุนทร กุญชร. “บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.**

ไสว บุญขวัญ. “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์”. **พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.**

อุดมศักดิ์ วงศ์พันธุ์. “ศักยภาพของชุมชนชนบทในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.**

ไอลดา ประเสริฐสรน้อย. “ภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของกำนันในอำเภอดงจังหวัดนครราชสีมา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, ๒๕๔๘.**

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. อังกฤษ

- Berlo, Davis K. **The process of communication**. New York : Holt Rinehart and Winston, 1966.
- Don Hellriegel. John W. Slocum and Richard W. Woodman. **Organizational Behavior**. 8th ed., Ohio : South-Western College Publishing, 1998.
- Drafke W. Michael. **Human Side of Organizations**. New Jersey : Prentice Hall, 2008.
- Gary Dessler. **Management : Principles and Practices for Tomorrow's Leaders**. 3rd ed., New Jersey : Pearson Education, Inc., 2004.
- Harland, D.G.. **"Health and Welfare Indicators"**. Current's Canadian Research Ottawa. Ontario. Department of Regional Economic Expansion. Oxford, 1992.
- Jack C. Plano. Milton Greenbury. Ray Olton and Robert E. Riggs. **Political Sciences Dictionary**. Minsdale, Illinois : The Pryden, press, 1971.
- Luis R. Gomez-Mejia and David B. Balkin. **Management**. New York : McGraw-Hill Book Company, 2002.
- Paul B. Horton and Chester L. Hunt. **Sociology**. Tokyo : McGraw-Hill, Inc, 1984.
- Quoted in Dessler Gary. **Management : Principles and Practices For Tomorrow's Leaders**. 3rd ed., New Jersey : Pearson Education, Inc., 2004.
- Ralph Linton. **Status and Role. Reading in Sociology**. New York : Thomas Y. Crowell Company, 1967.
- Roderick Bell. David V. Edwards and R. Harrison Wagner. **Political Power : A Leader in Theory and Research**. New York : The Free Press, 1969.

๓.เว็บไซต์

- www.dopa.go.th. ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร, ระบบบริการข้อมูลประชากร. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๕.
- <http://th.wikipedia.org>, สืบค้น วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.
- <http://th.w3dictionary.org>, สืบค้น วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗.
- <http://www.rakbankerd.com/topnews>, สืบค้น วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๔.วารสาร

ส. ศรีประจันต์ . “เศรษฐกิจพอเพียงแนวพุทธ”.ปัญญาจักขุ.ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔๒ เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๔๙.

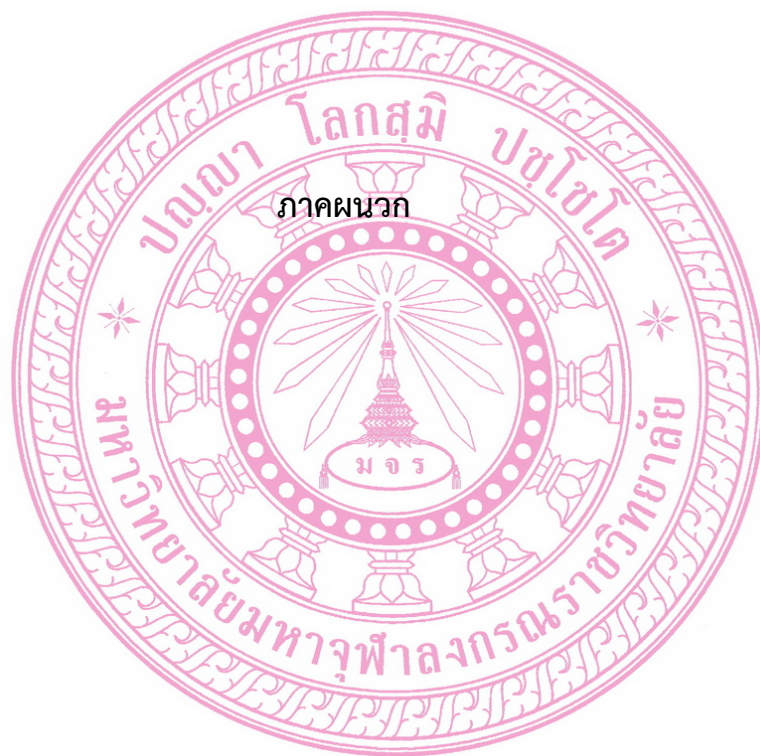
พระครูปริยัติกิตติธำรง (ทองขาว กิตติธโร),ผศ.ดร.. “บทบาทพุทธศาสน์บัณฑิตสังคมพึงประสงค์ ”. พุทธจักร. ปีที่ ๖๔ ฉบับที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

๕. เอกสารที่ไม่ตีพิมพ์

โครงการขับเคลื่อนตำบลหมอสู่ตำบลบูรณาการ.คู่มือศักยภาพตำบลหมอสื่อ อำเภอปราสาท จังหวัด สุรินทร์. ๒๕๕๖, หน้า ๕. (อัดสำเนา).

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล.ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหมอสื่อ. อำเภอปราสาท สำนักงานเกษตร จังหวัดสุรินทร์ กรมส่งเสริมการเกษตร. พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙).กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,๒๕๕๔.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน ๕ ท่าน ดังนี้

๑.พระมหาสม กลยาโณ, ดร. น.ธ.เอก, ป.ธ.๕,พร.บ.,M.S.W,Ph.D.(Social Work)

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยาและ

มานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.อาจารย์ ดร. ธิติวดี หมั่นมี

พร.บ พร.ม,พร.ด.(รัฐประศาสนศาสตร์)

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง , ป.ธ.๗ ,พร.บ., M.A.,Ph.D.(Sociology)

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาและ

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนสังคมคณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต, พร.บ.,M.A.,Ph.D.,(Pub.Admin.)

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น , พร.บ. M.A.(Econ.),Ph.D.(Econ.)

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๕๖

วันที่ ๐๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอลาความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ อาจารย์ พระมหาสม กลยาโณ,ดร.

ด้วย พระมหาพณีสรรค์ ฉายา ปณญาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๑๕๖๖/๖๖/๒๕๖

๑๕๖๖/๖๖/๒๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๔๐

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง

ด้วย พระมหาพรมิสรณ์ ฉายา ปณฺญาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอบางบาล จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการสุตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ขอขอบคุณ
เรียน
ผศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง

ผอ. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนสังคม

๑๕/๖๕/๒๕๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๕๖

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต

ด้วย พระมหาพิณศิริ ฉายา ปณฺญาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบางบาล จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสนศึกษา

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๑๕ มิ.ย. ๒๕๕๖

(อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต)

หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์

๑๓ มิ.ย. ๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๕๖

วันที่ ๐๕ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ภัทรพล ไชยเย็น

ด้วย พระมหาพินิจสรณ์ ฉายา ปณฺญาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๐๖๔๐๑๑๓

Pa Jay

(พล.อ. ภัทรพล ไชยเย็น)
๐๕ มิถุนายน ๒๕๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร ๐ - ๒๕๓๔ - ๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๐

วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ธิดา หนัมนี่

ด้วย พระมหาพินิตสรณ์ ฉายา ปญญาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการสุตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ได้รับแจ้งเรื่องไปโดย นิตย

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖

คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการค้าเดินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๔	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๕		
ข้อ ๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๒	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๓	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๔	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๕	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๖	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๗	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๘	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๙	๑	๑	๑	๑	๑	๐.๖๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๐	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๒	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๓	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๔	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๕	๑	๑	๐	๑	๑	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๖	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๗	๑	๑	๑	๑	๐	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๘	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๑๙	๑	๑	๐	๑	๑	๐.๘๐	ใช้ได้

OK
๑๙/๑๒/๖๓

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๑	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๒	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๓	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๔	ผู้เชี่ยวชาญคนที่ ๕		
ข้อ ๒๐	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๒๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๒๒	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๒๓	๑	๑	๐	๑	๑	๐.๘๐	ใช้ได้
ข้อ ๒๔	๑	๑	๑	๑	๑	๑.๐๐	ใช้ได้
ข้อ ๒๕	๑	๐	๑	๑	๐	๐.๖๐	ใช้ได้

OK
 29 ธค 56

ภาคผนวก ข
หนังสือของความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
(Tuy-Out)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๘๕

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อุตยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพิจิตร ๓๖๑๓๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

เรียน ท่านตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพุฒิสรรค์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิต
 ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนภายใต้การปกครองของท่าน
 จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้สันติดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ
 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
 เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

- เสนอต่อท่านอธิการบดี

Cme พิเศษ มหิง ๓๓๓๓
 กิ่ง ๓- ๓๓๓๓

ภาคผนวก ง

ผลการหาความเชื่อมั่น ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-coefficient)

การวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) จากการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out)

กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน

จำนวน ๓๐ ชุด ดังนี้

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.๙๖๔	๒๕

Alpha ๐.๙๖๔
 พระครูธีรวิทย์ เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา ญ. คร.
 ๑๐/๗/๒๕๖๓

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
๑๑ การกำหนดนโยบาย	๘๑.๘๓	๒๐๓.๗๓๐	.๕๗๑	.๙๖๓
๑๒	๘๑.๘๐	๒๐๔.๓๗๒	.๕๑๒	.๙๖๔
๑๓	๘๑.๘๗	๒๐๑.๕๑๓	.๖๑๕	.๙๖๓
๑๔	๘๑.๘๗	๑๙๗.๔๑๓	.๗๐๖	.๙๖๒
๑๕	๘๒.๐๓	๑๙๔.๓๐๙	.๘๗๓	.๙๖๑
๑๖ การให้ความรู้	๘๑.๙๓	๑๙๙.๙๙๕	.๖๙๙	.๙๖๒
๑๗	๘๑.๙๓	๑๙๘.๓๔๐	.๗๗๓	.๙๖๒
๑๘	๘๑.๙๐	๑๙๓.๓๓๔	.๘๓๕	.๙๖๑
๑๙	๘๒.๐๗	๒๐๒.๔๐๙	.๖๘๒	.๙๖๒
๒๐	๘๒.๐๐	๒๐๐.๔๘๓	.๖๗๙	.๙๖๒
๒๑ การสนับสนุน	๘๒.๐๗	๒๐๐.๔๗๘	.๖๘๗	.๙๖๒
๒๒	๘๒.๒๗	๒๐๔.๓๔๐	.๕๒๖	.๙๖๔
๒๓	๘๒.๑๐	๒๐๐.๖๔๕	.๗๘๐	.๙๖๒
๒๔	๘๒.๐๐	๒๐๑.๙๓๑	.๖๘๗	.๙๖๒

c๕	๘๒.๐๓	๑๙๕.๗๕๗	.๘๕๒	.๙๖๑
d๑การเป็นแบบอย่างที่ดี	๘๒.๑๗	๑๙๖.๘๓๓	.๘๓๓	.๙๖๑
d๒	๘๑.๗๓	๑๙๘.๓๔๐	.๖๘๖	.๙๖๒
d๓	๘๑.๘๐	๑๙๙.๔๐๗	.๗๓๖	.๙๖๒
d๔	๘๑.๙๓	๒๐๐.๖๑๖	.๖๗๑	.๙๖๒
d๕	๘๑.๙๗	๒๐๒.๙๓๐	.๖๔๕	.๙๖๓
e๑ การส่งเสริมประชาชน	๘๒.๐๐	๒๐๐.๑๓๘	.๖๙๕	.๙๖๒
e๒	๘๒.๒๗	๒๐๑.๘๕๗	.๗๙๓	.๙๖๒
e๓	๘๒.๐๗	๒๐๕.๐๓๐	.๕๙๕	.๙๖๓
e๔	๘๒.๒๗	๒๐๐.๔๗๘	.๗๔๙	.๙๖๒
e๕	๘๒.๔๐	๑๙๙.๒๘๓	.๗๔๒	.๙๖๒

Prof. S. Jaisri

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน กำนันตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิณสรณ์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสนิพนธ์ ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนภายใต้การปกครองของท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

รับทราบ ๖๕๕๖๐๘๐๙ ๑๐๕๖๕๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

1 พย ๗๐๐๘๐๑ 15/๕๕๕๗

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่เยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ท่านอธิการบดี มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิสิสรณ์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกานันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุมัติขอเก็บข้อมูลจากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้สิดดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

รับทราบและให้พรอนุเคราะห์
 (นางทองยอด เรืองรส)
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๕๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

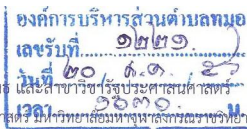
และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพรมสารัตถ์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทก้นผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ผอ.ก. อบต.ท.ผ.ค.
มีมติในที่ประชุมของ อบต.ท.ผ.ค. วันที่ ๒๐/๑๑/๒๕๕๖
-เพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

จำแนก

(ทวิศักดิ์ พงษ์ชะอุ่มดี)

เจ้าพนักงานธุรการ

๒๐.๑๑.๕๖

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ช.ต.น. / ๐๑๑๑

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

(นายทัศนพงศ์ ตนกกลาย)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหม้อ

๒๐.๑๑.๕๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๑ ตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพิณสรณ์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔
นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาประวัติศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๙๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

๐๙/๑๙/๖๓
ค.ว. ๖๖๐ ม.๔๕๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๔ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพินิจสรณ์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้สันติดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ร.อ. สุพล
 (ร.อ. สุพล สุธะพรหม)
 อพ.น. ย. ๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อยูธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๖-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๕ ตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพุฒิสรรค์ ฉายา ปณณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔
 นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

พระมหาพุฒิสรรค์ ฉายา ปณณวชิโร
 (หนว จีระ ป๋อชจินทร์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๐๘๙๕๑๓๕๒๑๙

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
 โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๖, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ ตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพินิตสรณ์ ฉายา ปณฺณาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุญาตจากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ส่วยพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาศาสนา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๖-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน นายมิตร บุญทวี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพุทธสิริสรณ์ ฉายา ปญฺญาวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทก้นนั้ผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุมัติขอความเห็นชอบจากท่าน เพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ในทบทวนที่ปรึกษา, (๑๖-๐๘-๕๖)
 ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๕๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาจริยธรรมศาสนศาสตร์
ภาควิชาวิจิตรศิลป์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐
อยู่บ้าน : ๓๓ หมู่ ๓ ตำบลลำไย อำเภอลำไย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๓๐
โทร. ๐๘-๘๔๖-๓๐๕๔๔ ต่อ ๒๒๒๐, ๒๒๒๑, ๒๒๒๒

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ตำบลท่อม อำเภอปรางสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหากษัตริย์ ญา ยา ปณาวาชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประเทศานศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทก้นัฒน์ผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน ซึ่งขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้ฉันได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

๕. วิจารณ์
เมื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ก่อนการ

Two Dr. med

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

ကျေးဇူးတင်စွာ ကတိပေးပါသည်။
 ပါဠိကျမ်းဂန်ကျမ်းဂန်တို့၏ စာအုပ်

20 ଜ. ୩ 255b

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
โทร/โทรสาร ๐-๒๕๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๓๓

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๕๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพินิตสรณ์ ฉายา ปณฺณวชิโร รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๔๐๔๐๔๔ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

๙/๙/๒๐๕๕/๒๕๕๖/๒๕๕๖

(นาง กัญญา ๐๐๐๐๐)
๐๘๖๒๕๕/๔๔๕

๙/๙/๒๐๕๕/๒๕๕๖/๒๕๕๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐-๒๔๓๔-๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์”

คำชี้แจง :

๑.แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม
การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์”

แบบสอบถามมีทั้งหมด ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริม
การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ในมุมมองภาคประชาชน ต่อบทบาทของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำ
ทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

๒. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลเป็น
แบบสอบถามหรือผู้ปกครองดูแลประจำตำบลและหมู่บ้านของท่าน และจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็น
รายบุคคลแต่อย่างใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถาม
ครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอเจริญพรขอบคุณทุกท่าน ที่ได้ตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง และตรงกับ
ความเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและจะใช้สำหรับการทำการวิจัย
ครั้งนี้เท่านั้น

พระมหาพุดิสสรณ์ ปญญาวิโร (สมบุญ)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

() ชาย	() หญิง
---------	----------

๒. อายุ

() ไม่เกิน ๒๐ ปี	() ๒๑-๓๐ ปี
() ๓๑-๔๐ ปี	() ๔๑-๕๐ ปี
() ๕๑-๖๐ ปี	() ๖๑ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา	() มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย	() อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
() ปริญญาตรีขึ้นไป	

๔. อาชีพ

() เกษตรกร	() ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
() รับจ้างทั่วไป	() ข้าราชการ
() รัฐวิสาหกิจ	() อื่นๆระบุ.....

๕. รายได้ต่อเดือน

() ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท	() ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท
() ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท	() ๑๕,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐ บาท
() ๒๐,๐๐๑-๒๕,๐๐๐ บาท	() มากกว่า ๒๕,๐๐๑บาท

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ท่านเห็นว่า บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอของท่านที่ผ่านมา กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลของท่านให้การส่งเสริมหรือดำเนินการไปในประเด็นดังต่อไปนี้ได้ในระดับใดบ้าง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
 ๔ หมายถึง เห็นด้วยมาก
 ๓ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 ๒ หมายถึง เห็นด้วยน้อย
 ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วย

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑.ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม					
๑.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาชุมชน					
๑.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญในการกำหนดให้มีโครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน					
๑.๓ โครงการ/กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกำนันผู้ใหญ่บ้านสอดคล้องกับสภาพชุมชน และความต้องการของประชาชน					

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าร่วมกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรมตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
๑.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดทำโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในชุมชนได้					
๒. ด้านให้ความรู้					
๒.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้มีการนำแนวคิด ความรู้ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่ในชุมชน					
๒.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี					
๒.๓ กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนให้ประชาชนได้รับทราบ					
๒.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความรู้ในวิธีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
๒.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความรู้ในกระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านรายรับ-รายจ่ายในชุมชน					
๓. ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน					
๓.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านให้การสนับสนุน ส่งเสริม					

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
ให้เครือข่ายชุมชนได้มีการติดต่อพบปะกับเครือข่ายในตำบลหรือชุมชนอื่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
๓.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้การสนับสนุนงบประมาณบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรสำหรับการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนอย่างพอเพียง					
๓.๓ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น					
๓.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน					
๓.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมและการพัฒนาอาชีพ ในเรื่องเกษตรอินทรีย์และปศุสัตว์ในชุมชน					
๔.ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี					
๔.๑ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่ฟุ่มเฟือย					
๔.๒ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นกลางยุติธรรม					
๔.๓ กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถพัฒนาชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ประสบผลสำเร็จ					
๔.๔ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวอย่างให้ทุกครัวเรือนมีแผนการใช้จ่าย การทำบัญชีครัวเรือนและไม่ก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น					

บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๔.๕ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสามัคคีภายในชุมชนหรือหมู่บ้าน					
๕.ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
๕.๑. กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีการดำรงชีวิตด้วยเรียบง่ายไม่ฟุ้งเฟ้อ					
๕.๒. กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นการทำเกษตรผสมผสาน					
๕.๓. กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีอาชีพเสริม และรายได้ที่พอเพียงสำหรับการดำรงชีพ					
๕.๔. กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนให้มีปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์ผสมผสานกันแปลงที่ดินเดียวกัน					
๕.๕. กำนันผู้ใหญ่บ้านส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรคในมุมมองภาคประชาชน ต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการ
ส่งเสริมชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลทอม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

๑. ด้านกำหนดนโยบาย โครงการและกิจกรรม

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

๒. ด้านให้ความรู้

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

๓. ด้านการสนับสนุนส่งเสริม

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

๔. ด้านแบบอย่างที่ดี

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

๕. ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

****ขอเจริญพร และขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม****

พระมหาพุดิสสรค์ ปณฺญาวชิโร

นิสิตปริญญาโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ณ
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ (เพื่อการวิจัย)

แบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์และวิจัยซึ่งเป็นภาควิชาานิพนธ์ศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๖

พระมหาพุฒิสรรค์ ปญฺญาวชิโร (สมบุญ)
พระนิสิตปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุปี.....

ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบ.....

วัน.....เวลา.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์ พระมหาพุฒิสรรค์ ปญฺญาวชิโร (สมบุญ)

ผู้บันทึกด้วย.....

ตอนที่ ๒ ประเด็นในการสัมภาษณ์

๑. ท่านมีวิธีดำเนินการในการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ท่านมีวิธีดำเนินการในการให้ความรู้เผยแพร่โครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ท่านได้วิธีดำเนินการผลักดัน สนับสนุนงบประมาณ สนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายในชุมชนขับเคลื่อนไปสู่การดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

๔. ท่านดำเนินการในการเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๕. ท่านมีวิธีการในการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๖. ท่านมีปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขในการส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของท่านอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้ให้การสัมภาษณ์

ลงชื่อ.....

(.....)

เจริญพรขอบคุณท่านที่ได้สละเวลาให้ในการตอบคำถามในครั้งนี้ด้วยครับ

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระมหาพุดิสสรค์ ปญฺญาวชิโร (สมบุญ)
- เกิด : ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๒
- การศึกษา : น.ธ. เอก,ป.ธ.๓.
: พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่วนกลาง รุ่นที่ ๕๘
- อุปสมบท : ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ อุโบสถวัดสามราษฎร์บำรุง มีพระครูอนุสรณ์ปิยธรรม รองเจ้าคณะอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ เป็นพระอุปัชฌาย์
- สังกัดวัด : วัดสามราษฎร์บำรุง ตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๔๐
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดบางรักใหญ่ ตำบลบางรักใหญ่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐